

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3/2017. (II. 25.) AB határozat	a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	190
4/2017. (II. 28.) AB határozat	az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet 16. § (10) bekezdése, valamint 57. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, valamint folyamatban lévő ügyekben történő alkalmazhatóságának kizárásáról	205
3030/2017. (III. 7.) AB végzés	az Alaptörvény értelmezésére irányuló indítvány alapján indult eljárás megszüntetéséről	218
3031/2017. (III. 7.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	221
3032/2017. (III. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	235
3033/2017. (III. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	239
3034/2017. (III. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	242
3035/2017. (III. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	245
3036/2017. (III. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	247
3037/2017. (III. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	250
3038/2017. (III. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	253
3039/2017. (III. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	257
3040/2017. (III. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	260
3041/2017. (III. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	263
3042/2017. (III. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	266
3043/2017. (III. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	269
3044/2017. (III. 7.) AB végzés	bírói kezdeményezés alapján indult eljárás felfüggesztéséről	272

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3/2017. (II. 25.) AB HATÁROZATA

a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* és *dr. Szalay Péter* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes*, *dr. Dienes-Oehm Egon* és *dr. Pokol Béla* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, kérve a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak megsemmisítését.
- [2] A Kúria a 28/2014. (IX. 29.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.) folytán eljárva Kpkf.IV.38.031/2014/2. számú végzésével megállapította, hogy az ügy előzményét képező Kúria Pfv.IV.20.784/2013/5. számú ítélete a felek közötti jogvita tekintetében joghatás kiváltására nem alkalmas, ezért a Kúria a Fővárosi Ítéltáblát mint másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [3] Az alapügyben – amelyet az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság már vizsgált – az alperesi indítványozó 2011. május 6-án tette közzé felismerhető módon a négy felperes képét anélkül, hogy ahhoz a felperesek hozzájárulását kérte volna. A Fővárosi Törvényszék 19.P.23.475/2011/4. számú ítélete megállapította a személyiségi jogsértést, eltiltotta a további jogsértéstől az alperest és kötelezte arra, hogy magánlevélben fejezze ki sajnálkozását, valamint fizesse meg a terhére rótt perköltséget. A Fővárosi Ítéltábla alapügybeli jogerős ítéletében (Pf.20.656/2012/7.) helyben hagyta az elsőfokú ítéletet. Ez ellen fordult az alperes alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amely a támadott ítéletet megsemmisítette, mivel az nem oldotta fel a felperesek méltóságvédelmen alapuló képmáshoz való joga és a sajtószabadság közötti érdekütközést egyedi mérlegelésével. Az alkotmányjogi panasz folytán elrendelt új eljárásban a Fővárosi Ítéltábla a fellebbezés keretei között, de immár az Abh1. figyelembevételével bírálta el az ügyet.
- [4] A Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.112/2015/4/I. számú ítéletével a Fővárosi Törvényszék ítéletét ismét helyben hagyta. Ítélete indokolásában kifejtette, hogy a közvetett hatály tana értelmében az Alaptörvény rendelkezései a magánjogi generálklauzulákon keresztül szűrődnek be a polgári jogba, ezért elsősorban a képmásvédelem szabályai irányadók a perben. „Ennek hiányában a polgári jog rendelkezéseire alapított igények teljes egészében relativizálódnának a más jogág szabályainak érvényesülése miatt, holott a perben megállapított tényállás alapján a magánjog szabályai alkalmazhatók.” A jogerős ítéletet hozó bíróság újra elvégezte a tényállás polgári jogi értékelését és ugyanarra az eredményre jutott: az alperesi sajtószerv tevékenysége sérti a felperesek képmáshoz

fűződő jogát álláspontja szerint. Ezt követően értékelte az alapjogi konfliktust az Abh1. figyelembevételével. Elsőként arra utalt, hogy a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) 3. § (3) bekezdése [helyesen: 4. § (3) bekezdése] tilalmazza a sajtószabadság olyan gyakorlását, amely mások személyhez fűződő jogainak sérelmével jár. A bíróság utalt arra, hogy a közhatalmat gyakorló rendőrök emberi méltósága nem sérült a fényképfelvétel közzététele miatt, mivel „feladatteljesítésük ténye túlnyomórészt nélkülözi ezt a lehetőséget”. Ugyanakkor „a képmásvédelem másik területe, a saját személyiség kifejeződése feletti rendelkezési jogosultság fennmarad, még a köz érdekében végzett tevékenység idején is.” Ezt az önrendelkezési jogot a sajtószabadsággal összemérve a tudósítás célját vizsgálta a bíróság, és bár elismerte a beszámoló jelenkori eseményről szóló tudósító jellegét, kifejtette: „az ilyen eseményekről való tudósítás sem lehet korlátlan. Az elsődleges korlátot az Smtv. [4]. § (3) bekezdésében foglalt, személyiségi jog sértésének tilalma adja. Az nem lehetett vitás, hogy a felperesek képmás védelméhez fűződő személyiségi jogai sérültek az alperesi magatartás eredményeként.” Bár a nyilvánossághoz közvetített demonstráció alapvetően közérdeklődésre számot tartó esemény volt, „azon a felperesek jelenléte és dokumentált cselekvéseik nem voltak olyan jelentőségűek, melyre tekintettel a képmásvédelemmel kapcsolatos rendelkezési jog háttérbe szoríthatott.” Mindezek egyedi mérlegelésével a Fővárosi Ítéltábla a sajtószabadság sérelmét nem látta megállapíthatónak és helyben hagyta az elsőfokú ítéletet.

- [5] Az alperes felülvizsgálati kérelmére a Kúria a támadott jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Elutasította azokat az alperesi érveket, amelyek szerint a megismételt eljárásban ne lenne mérlegelési joga: helyesen úgy kell értelmezni az Abtv. 43. § (3) bekezdését, hogy a bíróság akár azonos eredményre is juthat korábbi álláspontjával, ha az alkotmánybírósági határozatban foglalt mérlegelési szempontokat megfelelően figyelembe vette és ezek után is ugyanaz a jogi álláspontja.
- [6] A Kúria a jogerős ítéletet hozó Fővárosi Ítéltábla érveivel egyetértett, azokat kisebb részben kiegészítette. Így utalt arra, hogy más foglalkozási ágakban is látnak el közhatalmi tevékenységet, ott mégsem merül fel azok képmásának hozzájárulásuk nélkül történő nyilvánosságra hozatala. Egyetértett ugyan a Kúria a felülvizsgálatot kérő alperesnek a sajtó ellenőrző funkcióját hangsúlyozó álláspontjával, mégis „[a] Kúria megítélése szerint – az EJEB esetjogában és az Alkotmánybíróság határozatában előírt szempontokra is figyelemmel – a szolgálatot teljesítő rendőr képmásának hozzájárulása nélkül történő nyilvánosságra hozatala akkor marad a jelenkor történéseinek bemutatása, illetve a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatás keretén belül, ha az az esemény hű illusztrálásához tartozik és a konkrét cselekvőség – aktív intézkedés, vagy éppen az intézkedési kötelezettség képi megjelenítésből megállapítható nyilvánvaló elmulasztása – indokoltá teszi, ezáltal a fényképfelvétellel közölt tartalom a tudósítás tárgyát képező eseménnyel összefüggő, hírértékű információt hordoz.” Mivel ennek a feltételnek a konkrét képek nem feleltek meg, nincsen összefüggés a képek és a tudósított esemény között, így a sérelmezett ábrázolási módot semmilyen társadalmi igény nem indokolja. A Kúria álláspontja szerint a „dokumentált fényképfelvételek semmilyen többlet információt nem nyújtanak ahhoz a köztudomású tényhez képest, hogy a rendvédelmi szakszervezetek tüntetésén – mint általában a tömegrendezvényeken, demonstrációkon – szolgálatot teljesítő rendőrök biztosították a helyszínt. Az egyedi beazonosításra alkalmas fényképfelvételeknek az eseményről tudósító, közérdeklődésre számot tartó tájékoztatás szempontjából jelentősége nincs. Ezért a perben kifogásolt képfelvételeknek a szolgálatot teljesítő rendőrök arcképmásával való nyilvánosságra hozatala öncélú.” Mindezek miatt az Abh1.-ben foglalt követelmények alapján a sajtószabadság a képmásvédelem előtt meghajolni kényszerül és a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [7] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. § alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését – a 2016. augusztus 4-én érkezett beadványában – arra tekintettel kérte, hogy az sérti az Alaptörvény IX. cikkének (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánítás szabadságát, és a IX. cikk (2) bekezdésében garantált sajtószabadságot.
- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panaszja érdemi indokolásaként az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdése vonatkozásaiban az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatára hivatkozott, különösen is az ügy közvetlen előzményét képező Abh1.-re. Az indítványozó arra – a már felülvizsgálati eljárásban is előadott – következtetésre jutott, mely szerint a megismételt eljárásban a bíróságok mérlegelési jogköre az Alkotmánybíróság által meghatározott alkotmányjogi tartalom által determinált. Álláspontja szerint jelen ügyben a tényállás teljes volt és az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben alkalmazandó jogszabályok alkotmányos értelmezési tartományát határozta meg. Az alkotmánybírósági határozat kötőerejét sérti meg a jogerős és a felülvizsgálati ítéletet hozó

bíróság, amikor – annak orvoslása helyett – megismételte azt az alapjogsérelmet, amit az Abh1. egyszer már megállapított.

II.

[9] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

III.

[10] Az indítvány a következők szerint megalapozott.

[11] 1. Az Alkotmánybíróság a panaszt befogadta, mivel az az Abtv.-ben támasztott formai és tartalmi feltételeknek maradéktalanul megfelelt. Az indítványozó érintettségét már az Abh1.-ben megvizsgálta és megalapozottnak találta az Alkotmánybíróság. Az indítványozó a támadott határozatot 2016. június 8-án vette át, alkotmányjogi panasza 2016. augusztus 4-én, határidőben érkezett az elsőfokú határozatot hozó Fővárosi Törvényszékhez. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, és az Abtv. 52. §-a szerinti határozott kérelmet terjesztett elő. A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségének megítélése, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés tekintetében előadta, hogy az alkotmánybírósági határozat kötőerejét kérdőjelezi meg az általa támadott döntés.

[12] 2. Az ügy előzményeihez tartozik, hogy a Kúria 1/2015. Büntető-Közigazgatási-Munkaügyi-Polgári Jogegységi (a továbbiakban: BKMPJE) határozatával, amely 2015. január 26-án kelt és 2015. február 17-én került közzétételre, hatályon kívül helyezte a Kúria 1/2012. BKMPJE határozatát. E körülmény azért bír jelentőséggel, mert a jogegységi határozat a nyilvános helyen vagy közterületen szolgálati kötelezettséget teljesítő vagy munkát végző személyek kapcsán mondta ki azt, hogy tevékenységük ellátása során nem minősülnek közszereplőnek, ezért a beazonosítható módon, egyediesítetten ábrázoló képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához szükséges a hozzájárulásuk. E jogegységi határozat hatályon kívül helyezésével a bíróságok ismét a jogszabályok közvetlen alkalmazásával, az Abh1.-ben foglalt tételek megfelelő figyelembe vételével tudnak dönteni az egyedi ügyekben.

[13] 3.1. „Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit [...] akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz.” {3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [22]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [19]} Az alkotmánybírósági vizsgálat terjedelme ahhoz igazodik, hogy az ítélet – összhangban az Abh1.-ben foglalt elvi tartalommal –, biztosítja-e a véleménynyilvánítás szabadságát, megfelelően ütköztetve azt a fényképfelvételen szereplő felperes emberi méltósághoz való jogával. Jelen ügy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdése: a bíróság eleget tett-e annak az alkotmánybírósági határozatban megjelent álláspontnak, amely szerint a bíróság feladata, hogy „a sajtószabadság és a méltóságvédelmen alapuló képmáshoz való jog közötti érdekütközést egyedi mérlegeléssel” oldja fel (Abh1., Indokolás [44]), illetve ez a mérlegelés kellően érvényesíti-e az Alkotmánybíróság mindenkire nézve kötelező határozatának teljes tartalmát {16/2016. (X. 20.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [16], [23], [25]; 17/2016. (X. 20.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.), Indokolás [25], [29]}.

[14] Az Alkotmánybíróság 3/2015. (II. 2.) AB határozatában egy bírói ítélet felülvizsgálata kapcsán már kifejtette, hogy „az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságnak alkotmányos kötelezettsége, hogy a jelen ügyet a sajtószabadság korlátozására irányadó alkotmányos szempontok és az azokat kibontó alkotmánybírósági határozatok figyelembevételével bírálja el, és az MNB közigazgatási határozatát a piacbefolyásolás tilalmának olyan értelmezése alapján vizsgálja felül, amely nem sérti a sajtószabadság alkotmányos tartalmát. Nem arról van szó, hogy a bíróságnak közvetlenül ezekre az alaptörvényi rendelkezésekre kellene alapítania a döntését, hanem arról, hogy az általa alkalmazandó jogszabály, a Tpt. értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lennie a releváns alkotmányossági szempontokra.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indoko-

lás [20], hasonlóan lásd még Indokolás [53]} Ezt az alkotmánybíróági értelmezést erősítette meg az Abh2. és az Abh3. azzal, hogy az Abh1.-ben kifejtett értelmezési követelményeket megszorítóan alkalmazó bírósági határozatokat azok Alaptörvénysértő jellege miatt megsemmisítette.

- [15] 3.2. A jogerős ítéletet hozó Fővárosi Ítéltábla nyilvánvalóan ismerte és értelmezte az Alkotmánybíróság határozatát, amely az előtte folyó ügy elbírálását közvetlenül érintette, mégsem vette megfelelően figyelembe annak alkotmányos tartalmát. Bár elfogadta, hogy a tudósítás, amelyhez a sérelmezett képeket az indítványozó csatolta, jelenkori eseményről szólt, annak korlátjaként vette figyelembe az Smtv. 4. § (3) bekezdését. Indokolása szerint „[a]z nem lehetett vitás, hogy a felperesek képmás védelméhez fűződő személyiségi jogai sérültek az alperesi magatartás eredményeként.”
- [16] Ezzel a jogértelmezéssel szemben az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben kifejezetten megállapította, hogy „[m] indaddig, amíg valamely tájékoztatás nem visszaélés a sajtószabadság gyakorlásával, az emberi méltóság védelmével összefüggésben a személyiségi jogok sérelmére való hivatkozás ritkán alapozza meg a sajtószabadság gyakorlásának a korlátozását. Valamely jelenkori eseménnyel kapcsolatban a nyilvánosság figyelme elé került személyről készült képmás általában az eseménnyel összefüggésben az engedélyük nélkül nyilvánosságra hozható. Rendőri intézkedésről készült képfelvétel hozzájárulás nélkül is nyilvánosságra hozható, ha a nyilvánosságra hozatal nem öncélú, vagyis az eset körülményei alapján a jelenkor eseményeiről szóló vagy a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásnak, közügyet érintő képi tudósításnak minősül.” (Abh1., Indokolás [42]–[43])
- [17] A jogerős ítéletet hozó Fővárosi Ítéltábla úgy találta, hogy bármennyire is közérdeklődésre számot tartó a tudósított esemény, „azon a felperesek jelenléte és dokumentált cselekvéseik nem voltak olyan jelentőségűek, melyre tekintettel a képmásvédelemmel kapcsolatos rendelkezési jog háttérbe szorulhatott”. Ez az értelmezés nem áll összhangban az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésében foglaltakkal, ahogy azt az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben értelmezte. Az alkotmánybíróági értelmezés egyértelmű: a rendőri intézkedésről készült képfelvétel nyilvánosságra hozható. E főszabály alól kivételt képez, ha a nyilvánosságra hozatal öncélú volna, amelyet magyarázva az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy nem öncélú a nyilvánosságra hozatal, ha az akár az eset összes körülményei alapján a jelenkor eseményeiről szóló tudósítás, akár a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásnak, közügyeket érintő képi tudósításnak minősül. Ebből következik, hogy amennyiben a bíróság azt állapítja meg, hogy valamely tudósítás a jelenkor eseményeiről szól – ahogy tette azt a most felülvizsgált elsőfokú, másodfokú és a felülvizsgálati ítéletben is –, akkor az emberi méltóságból fakadó személyiségi jogi sérelem csak ritkán (az emberi mivolt benső lényegét feltétlenül megillető védelem, pl. a hivatása gyakorlása során megsérült rendőr szenvedésének bemutatása esetén) alapozza meg a sajtószabadság korlátozását.
- [18] A sajtószabadság 7/2014. (III. 7.) AB határozatban, valamint az Abh1.-ben értelmezett tartalmát korlátozza az a bírósági értelmezés, amely a felperesi rendőrök cselekvéseinek jelentőségét követeli meg a jelenkori eseményről szóló tudósításhoz kapcsolt képmások elkészítése és nyilvánosságra hozatala tekintetében. Ilyen értelmezési korlátot az Abh1. nem tartalmazott; ellenkezőleg: a sajtószabadság elsőbbségének főszabályát állapította meg annak nem öncélú gyakorlása esetén.
- [19] 3.3. A Kúria felülvizsgálati ítéletében a megismételt másodfokú eljárásban született jogerős döntést vizsgálta felül a felülvizsgálati kérelem tartalmi keretei között, az Abh1.-re figyelemmel.
- [20] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében sérelmezte, hogy az Abh1. nem érvényesül megfelelően a jogerős ítéletben, amelyre a Kúria kifejtette, hogy a bíróságoknak megmarad a mérlegelési szabadsága, mivel ennek hiányában az alkotmánybíróági eljárást követő rendes bírósági eljárás formális automatizmussá válna. Az Alkotmánybíróság egyetért a Kúria ezen következtetésével, a következők szerint. Nem kétséges, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányos jogrendben betöltött szerepe elkülönül a bíróságok, különösen is a Kúria szerepétől. Az Alaptörvény által elsőként említett Alkotmánybíróság feladata és felelőssége az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének ellátása, mint e védelem legfőbb szerve. E védelemben az Alaptörvény szerint felállított jogállami szervezetrendszer további elemei, így a bíróságok is részt vesznek. A bíróságok feladata az Alaptörvény 25. cikke szerint az igazságszolgáltatás, mindazonáltal az előzőekből, és az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdéséből következő módon – amely szerint az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek – az igazságszolgáltatás során kötelesek figyelembe venni az Alaptörvényt és annak autentikus értelmezését, ahogy azt a védelmére hivatott legfőbb szerv, az Alkotmánybíróság meghatározta.

- [21] A bíróságoknak tehát – a Kúria döntésével egybehangzóan – továbbra is teljes az igazságszolgáltatási hatalma: az eléjük vitt jogvitát nekik kell a véglegesség igényével eldönteni. Ennek során azonban nem hagyhatják figyelmen kívül, nem alkalmazhatják szelektíven vagy megszorítóan az Alaptörvény egyes rendelkezéseit illetve azok kötelező erővel bíró alkotmánybírósági értelmezését.
- [22] A fentiek szerint a Fővárosi Ítélőtábla jogerős határozata megszorítóan értelmezte az Abh1.-ben foglalt követelményeket, sértve ezáltal az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésében védett, a sajtót is megillető véleménynyilvánítási szabadságot és a sajtószabadság elvét. De a Kúria ítélete is, amely részben elfogadta, részben pedig továbbértelmezte a helyben hagyó jogerős ítélet indokait, az Alaptörvény e cikkének sérelmére vezet. A Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete [43] bekezdése szerint „a szolgálatot teljesítő rendőr képmásának hozzájárulása nélkül történő nyilvánosságra hozatala akkor marad a jelenkor történéseinek bemutatása, illetve a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatás keretén belül, ha az az esemény hű illusztrálásához tartozik és a konkrét cselekvőség – aktív intézkedés, vagy éppen az intézkedési kötelezettség képi megjelenítésből megállapítható nyilvánvaló elmulasztása – indokoltá teszi, ezáltal a fényképfelvétellel közölt tartalom a tudósítás tárgyát képező eseménnyel összefüggő, hírértékű információt hordoz.” A Kúria tehát teljes mértékben elfogadta a Fővárosi Ítélőtábla jogerős ítéletében szereplő indokolást, amely a képmás alányának cselekvőségét helyezi középpontba, és amelyről az Alkotmánybíróság e határozata 3.2. pontjában már kifejtette, hogy nem következik az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésének alkotmányos tartalmából. De tovább is fejlesztette a Kúria ezeket az érveket azáltal, hogy a hírértékű információ hordozását mint feltételt hozzákapcsolta a képfelvétel közléséhez.
- [23] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben a demonstrációkon történő rendőri bevetést – a legújabbkori magyar történelem ismeretében is – minden esetben a jelenkor eseményének minősítette. Maga az egész demonstráció, annak teljessége a közvetítés tárgya, amely a róla szóló szöveges és képi tudósításból tevődik össze. A jelen esetben felülvizsgált ügyben úgy a szöveges, mint a képi tudósítás vitán felül a konkrét demonstrációról szólt, és a képen ábrázolt személyek nem vitatottan, sőt saját állításuk szerint is a meghatározott esemény szereplői voltak – rendőri biztosító szerepkörben. Az alapeljárásban felvett tényállás szerint – amelyet a Fővárosi Ítélőtábla megismételt eljárásában már nem érintett, így az a kúriai felülvizsgálati eljárásban is azonos volt – nem merül fel tehát olyan körülmény, amely arra adna alapot, hogy a közvetítés hamis látszatot kívánt volna kelteni, pl. azáltal, hogy más eseményt biztosító rendőrök képét használta volna fel, nem a perbeli demonstráción készült képeket használt volna, vagy más, olyan módon szelektálta volna a szöveges, illetve képi tudósítás anyagát, amely félrevezető következtetések levonására adna alapot.
- [24] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a bíróságoknak az eléjük vitt jogvita elbírálása során a sajtószabadság megfelelő alkotmányos védelme érdekében a tudósítással érintett helyzet teljességét kell megvizsgálniuk. Valóban fennáll a bíróságoknak az a joga és kötelezettsége, hogy amennyiben a perben ilyen körülmény felmerül, vizsgálják azt, hogy a sajtószerv megfelelően járt-e el. A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) 7. § (1) bekezdése előírja, hogy „[a] médiaszolgáltatók, a sajtóterméket kiadók, a kiegészítő médiaszolgáltatást nyújtók, a műsorterjesztők az e törvény hatálya alá tartozó tevékenységek végzése során a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megfelelően, e törvényben meghatározottak szerint kötelesek egymással és a nézőkkel, hallgatókkal, olvasókkal, felhasználókkal, előfizetőkkel kölcsönösen együttműködve eljárni.” A jóhiszeműség és tisztesség követelményét sértené, ha valamely sajtószerv a jelenkor eseményeiről, vagy más közérdeklődésre számot tartó eseményről a valósággal ellentétes látszat közzétételével úgy tudósítana, hogy a valóságról tudomással bírt. Másképpen megfogalmazva: az Mttv. a tisztességes sajtószervek védelemben részesítésével védi a sajtószabadság érvényesülését, s ezen keresztül éri el az Smtv. 10. §-ában foglalt azon követelményt, amely szerint „[a] médiarendszer egészének feladata a hiteles, gyors, pontos tájékoztatás ezen ügyekről és eseményekről.”
- [25] A bíróságok ilyen körülmények felmerülése esetén az Smtv. és az Mttv. hatálya alá tartozó sajtószerv esetén vizsgálhatják a tudósítás egészének tisztességességét és jóhiszeműségét, amely vizsgálat során azonban a feleknek – perbeli jóhiszeműségük tudatában – lehetőséget kell adni az ilyen állítások megtételére, a bizonyítékokkal való alátámasztására, cáfolatára. Ha ilyen körülmény nem merült fel azonban – mint ahogy a perbeli esetben soha nem volt kérdéses, a felperesek sem állították, hogy a tudósítás hamisan, ebből következően öncélúan ábrázolta volna jelenlétüket és szerepüket a tudósítással érintett eseménynél –, a bíróságok az Alaptörvény Alkotmánybíróság által az Abh1.-ben meghatározott értelmezési tartományának megfelelően a jelenkori események bemutatásához fűződő alkotmányos érdek primátusát kötelesek érvényesíteni.

- [26] Az Alkotmánybíróság utal arra továbbá, hogy az Abh2.-ben alaptörvény-ellenesnek találta azt a megszorító értelmezést, amely szerint kizárólag akkor volna lehetséges a felvétel készítése és közzététele, ha valamely rendőri intézkedésre vonatkozó eljárási szabályok nyilvánvaló megszegését dokumentálnák (Abh2., Indokolás [23]). Ehhez hasonlóan az Alaptörvény IX. cikke Abh1.-ben kibontott tartalmának olyan megszorító értelmezése sem fogadható el, amely valamely társadalmi igény meglétét, többlet információ létét (pl. a rendőr nyilvánvaló jogsértését) követelné meg a demonstrációkon készült felvételek közzétételéhez (lásd így a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete [45] bekezdését). Az Abh1. lényeges alkotmányos tartalma, hogy egyértelműen a jelenkor eseményének minősíti a demonstrációkat, amelyekről való tudósítás nem öncélú, kivéve, ha az emberi méltóság benső lényegét érintő, vagy az előzőekben kifejtettek szerint a sajtószabadsággal való visszaélést megvalósító tudósítás volna. Mivel ilyen körülményt a változatlan tényállást felülbíró jogerős ítélet és felülvizsgálati ítélet sem mutatott fel, a bennük elfoglalt jogi álláspont az Alaptörvény IX. cikk (1)–(2) bekezdésének sérelmére vezet.
- [27] Az Alkotmánybíróság kiemeli: nem tartozik a bíróságok mérlegelési körébe, hogy érvényt szereznek-e „az Alaptörvény 24. cikke (1) bekezdésében foglaltaknak, amely szerint »Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve«. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az Alaptörvény e cikke mérlegelést nem tűrően az Alkotmánybíróság kötelezettségévé teszi, hogy az Alaptörvénybe ütköző bírósági döntést megsemmisítse és ezáltal is érvényt szerezzen az Alaptörvény normahierarchiában betöltött legfőbb szerepének. Ezt az alkotmányos rendben betöltött kiemelkedő szerepet bontja ki az Abtv., mint sarkalatos törvény 39. § (1) bekezdése, amely az alkotmánybírósági határozat mindenkire nézve kötelező erejét állapítja meg. Ezt vonná kétségbe az, ha az alkotmánybírósági határozatot akár a jogalkotó, akár – mint jelen esetben – a jogalkalmazó szelektíven, megszorítóan alkalmazná, illetve más módon nem érvényesítené megfelelően.” (Abh2., Indokolás [25]; Abh3., Indokolás [29])
- [28] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességét, és megsemmisítette azt.
- [29] 4. A határozat közzétételének elrendelése az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondatán alapul.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [30] 1. Egyetértek a többségi határozat rendelkező részében foglaltakkal és azzal a megközelítéssel, hogy a testület a döntését a sajtószabadság és a méltóságvédelem egymáshoz való viszonyára alapította.
- [31] 2. A határozat alapját képező ügy emblematikus, mivel az Alaptörvény hatálybalépését és a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz bevezetésétől kezdve az első olyan meg-

ítélésbeli, értelmezési kérdés, amely a nyilvánosság előtt is megjelent vitát generált az Alkotmánybíróság és a legfőbb bírósági szerv, a Kúria között.

- [32] Ezért a határozat indokolásának a jelen esetben a rendelkező részben foglalt döntés alátámasztásán túlmutató jelentősége van.
- [33] 3. A Kúria és a kúriai döntés alkotmányossági felülvizsgálata során az Alkotmánybíróság eltérő kiindulópontból ítélte és ítéli meg jelenleg a rendőr képmásának a jelenkor eseményeit bemutató sajtóbeszámolókból való, engedély nélküli nyilvánosságra hozatalának kérdését. Az egymást követő határozatok a bíróságok és az Alkotmánybíróság részéről azt mutatták, hogy az alkotmánybírói testület következetesen ragaszkodott a sajtószabadság védelméhez és elsődlegességéhez a rendőr méltóságvédelmén alapuló személyiségi jogaival szemben, míg a Kúria és mögötte az alsóbb fokú bíróságok sem változtattak a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 80. § (1)–(2) bekezdéseire fűzött több évtizedre visszanyúló joggyakorlatukon. Az Abh1. közzétételét követően, az abban megfogalmazott mérlegelési szempontokra tekintettel a bírósági határozatokban kimutatható ugyan az egyedi ügy sajátosságaihoz kapcsolódó mérlegelésbeli elmozdulás, ez azonban az értelmezés kiindulópontjának változatlanul hagyása mellett történt meg: a bírói gyakorlat alapja a magánjog által mindenkiel szemben oltalmazott személyiség. Másképpen megfogalmazva: a kiindulás alapja a rendőr státusa a jelenkor eseményei közepette és ehhez mérten személyiségi jogainak védelme.
- [34] 4. Az Abh1.-et követő alkotmánybírói határozatokban (Abh2. és Abh3.), ideértve a jelen határozatot is, a testület már nem foglalkozott az ügy érdemi kérdéseivel. Alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek azt ítélte csupán, hogy „[...] a bíróság eleget tett-e annak az alkotmánybírói határozatban megjelent álláspontnak, amely szerint a bíróság feladata, hogy »a sajtószabadság és a méltóságvédelmen alapuló képmásokhoz való jog közötti érdekütközést egyedi mérlegeléssel« oldja fel” (Abh2., Indokolás [16], [23], [25]; Abh3., Indokolás [25], [29]; Indokolás [14]). Emellett minden határozatában hangsúlyozta a testület az Alaptörvény védelmében és értelmezésében betöltött primátusát, és többször aláhúzta az értelmezési hierarchiában betöltött szerepét alátámasztó alaptörvényi rendelkezéseket.
- [35] 5. A két felsőbíróság érvrendszere egyelőre nem találkozik. Meggyőződésem, hogy az elmozdulást szolgálta volna az, ha az Alkotmánybíróság rámutat azokra a pontokra, amelyek a bírói gyakorlat és az alkotmányos megközelítés közötti különbségeket adják, hozzájárulva ily módon ahhoz, hogy a bírói gyakorlat elléphessen eddigi kiindulópontjától. Ehhez szükségesnek tartom, hogy kitérjek a bírói jogértelmezés logikájának rövid ismertetésére.
- [36] 6. Az Alkotmánybíróság eljárásában ismételten vizsgált ügyben a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria 2011-es tényállást ítélte meg a régi Ptk. 80. §-a alapján. A régi Ptk. 80. § (1) bekezdése értelmében „[a] személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a más képmásával vagy hangfelvételével kapcsolatos bármiféle visszaélés”. A (2) bekezdés szerint „[k]épmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához – a nyilvános közszereplés kivételével – az érintett személy hozzájárulása szükséges”.
- [37] A régi Ptk. hivatkozott szabályai rögzítik a magánjog által védett alanyi jogot és az alanyi jog korlátozásának feltételeit. Az embert alanyi jogként illeti meg mindenkiel szemben a képmásához való jog. Ezért a képmás bármely felhasználása (felvétel készítése, nyilvánosságra hozatala) az alanyi jog korlátozásának minősül, amelyre csak a jogosult hozzájárulásával kerülhet sor. A korlátozás főszabálya alól – a régi Ptk. értelmében – egy kivétel van: nem minősül az alanyi jog korlátozásának a képmás felhasználása „a nyilvános közszereplés” esetében. A polgári bíróságok gyakorlata értelmében tehát azt kell vizsgálni, hogy ki minősül „nyilvános közszereplőnek”, mert az ilyen személynek nem kell a hozzájárulását adnia ahhoz, hogy képmásáról mások felvételt készítsenek, azt anélkül is felhasználhatják.
- [38] A bírói gyakorlat – törvényi szabály hiányában – kimunkálta a nyilvános közszereplő fogalmát, amely meghatározásnak a legfontosabb eleme az önkéntesség, vagyis az, hogy az ember saját elhatározásából, alakítólag kíván fellépni a társadalmi folyamatokban. A munkavégzés, adott esetben közhatalom birtokában, szolgálati viszony keretei közötti „alakító fellépést” pedig a bírói gyakorlat nem minősítette saját elhatározáson alapulóknak. Ezért a szolgálati (függelmi) viszony keretei között vezényelt rendőr (büntetés-végrehajtási őr, tűzoltó, stb.) – a polgári bíróságok értelmezésében – nem minősülhet nyilvános közszereplőnek. Ezen a konklúzió nem

változtat a rendőr (büntetés-végrehajtási őr, tűzoltó, stb.) cselekvésének mibenléte sem (inaktív rendfenntartás, tömegosztatás, a rendezvény felosztatása, stb.).

- [39] A gyakorlatot egészítette ki az az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésén alapuló megfontolás, amely szerint nincs olyan törvényi rendelkezés – ide értve a régi Ptk. hivatkozott szakaszait is – amelyek az alapjogra visszavezethető képmáshoz fűződő alanyi jog korlátozását kifejezett rendelkezéssel, normatív erővel írták volna elő (lásd erről bővebben: a Kúria utóbb hatályon kívül helyezett 1/2012. BKMPJE határozatát).
- [40] A kifejtettek közül összességében az állapítható meg, hogy a polgári bírósági gyakorlat kiindulópontja a személy vagyoni és egyes személyi viszonyait szabályozó régi Ptk. rendelkezései alapján a személy státusa abban a tényállási és jogi környezetben, amelyben a bíró elé vitt jogvita megoldásra vár. A polgári bíróság tehát a személy, a magánautonómia védelmét helyezi előtérbe mindenkivel, így az állammal szemben is, függetlenül a tényállási környezettől. Ez az álláspont a jogállamban legitim, értékelendő cél. Hangsúlyozandó tehát, hogy a polgári bíróságok gyakorlata logikus, feszes, egyértelmű álláspont, mondhatni üzenetértékű.
- [41] 7. Ehhez képest alakította ki a fentiekben hivatkozott határozataiban alkotmányos, az Alaptörvényből levezetett álláspontját az Alkotmánybíróság. Mivel az Abh1.-ben kifejtett érvelést magam is osztom, ezért azt nem kívánom megismételni. Az alkotmányos érvelés kapcsán két kulcskérdésre kívánom csupán ráirányítani a figyelmet: az alkotmánybírói álláspont hitem szerint a demokratikus berendezkedés alapját, az Alaptörvényt érvényesíti a kérdéses megítélésű helyzetekben. Amikor tehát az Alkotmánybíróság a véleményszabadsággal összefüggésben álló sajtó szabadságára helyezi a hangsúlyt a közhatalom jelenlétével, aktivitásával összefüggésbe hozható, a közélet számára jelentőséggel bíró tényállások esetében, akkor alapvetően az egész politikai közösség védelmében, a demokratikus berendezkedés fenntartásának érdekében lép fel. Másrészt viszont ez azt az üzenetet közvetíti, hogy a tényállás minősítésének az alapja nem lehet a személy státusa, hanem a megítélést a közhatalom jelenlétével jellemzett közügy jellege, annak megvitathatósága, a jelenkor eseményének jelentősége determinálja. Ezért kifejezett törvényi szabály, explicit törvényi fordulat hiányában is a bírói jogértelmezésnek el kell jutnia oda, hogy ezekben a helyzetekben az esemény felől közelítve vizsgálja a közhatalmat képviselő személy személyiségvédelmét a sajtószabadság viszonylatában – egyéb esetekben azonban megőrizve a magánjogi személyiségvédelem bírói joggyakorlatban kimunkált értékeit.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

- [42] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [43] Egyetértek a többségi határozat rendelkező részével és jobbjára az indokolással is, az utóbbihoz azonban az alábbi kiegészítő megjegyzéseket fűzöm.
- [44] A határozat a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítéletét azért semmisítette meg, mert az abban foglaltak nem álltak összhangban az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdéseivel úgy, ahogyan azt az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben értelmezte. Ezen értelmezés alapján ugyanis, főszabály szerint, a rendőri intézkedésről készült képfelvétel nyilvánosságra hozható. A főszabály alól kivétel, ha a nyilvánosságra hozatal öncélú volna. Nem tekintendő azonban öncélúnak a nyilvánosságra hozatal, ha az akár a jelenkor eseményeiről szóló tudósítás, akár a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásnak, közügyeket érintő képi tudósításnak minősül. Ebből következően, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy valamely tudósítás a jelenkor eseményeiről szól – és az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben a demonstrációkon történő rendőri bevetést, a legújabbkori magyar történelem ismeretében, minden esetben a jelenkor eseményének minősítette –, akkor

az emberi méltóságból fakadó személyiségi jogi sérelem csak ritkán (az emberi mivolt benső lényegét sértő tudósítás esetén) alapozza meg a sajtószabadság korlátozását. A határozat indokolása szerint ezért nem következik az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdéséből a Kúria által elfogadott azon érvelés, amely a képmás alanyának cselekvőségét helyezi középpontba, és a hírértékű információ hordozását, mint feltételt hozzákapcsolta a képfelvétel jogszerű közölhetőségéhez.

- [45] Véleményem szerint a jelen határozat indokolásában, az Abh1.-ben foglalt szempontok mellett, az Alkotmánybíróságnak hangsúlyosabban kellett volna érvényre juttatnia a személyiségvédelem és a szólásszabadság ütközésének alkotmányos feloldásához korábban – különösen a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban, valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban – kialakított, és azóta is következetesen érvényesített kritériumokat.
- [46] Ezek alapján tehát nem annak van döntő jelentősége, hogy a véleménynyilvánítással érintett személynek mi a státusza (közszerelő-e vagy sem), hanem annak, hogy a megszólaló közügyek vitájában fejtette-e ki álláspontját.
- [47] Ennek jegyében mondta ki az Alkotmánybíróság, hogy: „[a] közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [47]} „A jogalkalmazás során mindenekelőtt arra kell tekintettel lenni, hogy mivel a politikai véleményszabadság fókuszában elsősorban maguk a közügyek, nem pedig a közszerelők állnak, a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik, és ezáltal korlátozza az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]} „A nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges döntenie, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]}
- [48] Mindennek kapcsán álláspontom szerint hangsúlyosabban figyelembe kellett volna venni azokat a szempontokat is, melyeket dr. Paczolay Péter alkotmánybíró az Alkotmánybíróság 1/2015. (I. 16.) AB határozatához fűzött párhuzamos indokolásában részletezett.
- [49] Önmagában tehát az érintett személy státuszáról, közszerelői minőségéről szóló, gyakran bizonytalan mérlegelés még nem dönti el az alkalmazandó alkotmányossági mércék kiválasztásának kérdését. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint csupán a közhatalmat gyakorlók és a közszerelő politikusok esetében állapítható meg a státuszuk alapján, hogy a tevékenységük, személyiségük bírálata általában a közügyek vitájához tartozik. Más személyek esetében azonban az érintett személy státusza még kevés támpontot ad a mérlegeléshez, és sokkal inkább meghatározóvá válik a közügyekkel való konkrét összefüggés megléte vagy hiánya.
- [50] A fent idézett megállapításokat az Alkotmánybíróság a szólásszabadság kapcsán fogalmazta meg, de álláspontom szerint azok természetesen alkalmazhatók és irányadók a sajtóra mint a véleményszabadság gyakorlásának leghatékonyabb terepére is.
- [51] Ezért bír kiemelt jelentőséggel az, hogy az Alkotmánybíróság a demonstrációkon történő rendőri bevetést, jelenlétet főszabályként a jelenkor eseményének minősítette – rámutatva a közügyekkel való konkrét összefüggés meglétére –, és így az erről szóló képi tudósítást is olyan, a közügyekre vonatkozó, fokozott védelmet élvező megszólalásként értékelte, amely korlátozhatja az érintettek személyiségi jogainak védelmét.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [52] Nem értek egyet a rendelkező részben foglaltakkal az alábbiakban kifejtett indokok miatt.
- [53] 1. Mindenekelőtt fontosnak tartom hangsúlyozni: az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésében elismert szólás- és sajtószabadság kitüntetett társadalmi értéket képvisel. Kiemelten fontos ezért, hogy a szólás- és sajtószabadsággal kapcsolatos alkotmánybírói gyakorlat – köztük az Abh1.-ben foglaltak is – a lehető legteljesebb mértékben érvényesüljenek a hazai alapjogvédelem rendszerében. Ennek előrebocsátása mellett ugyanakkor mégis úgy gondolom, hogy a jelen ügyben több olyan körülmény is felmerül, amely az alapjogvédelem lényeg-

ges elvi kérdéseit érinti. Szükségesnek tartottam volna, hogy ezeket a kérdéseket az Alkotmánybíróság határozatában értékelje.

- [54] Az alapvető jogok védelme ugyanis nem kizárólag az Alkotmánybíróság feladata. A jogalkotó az alapjogok védelmének egy összetett intézményrendszerét alakította ki. Ebben az intézményi rendszerben a bírói jogvédelmet a rendes bíróságok és az Alkotmánybíróság együttesen biztosítja azzal, hogy az Alkotmánybíróságnak az egyes alapvető jogokkal kapcsolatos jogértelmezése mindenre – így a bíróságokra is – kötelező [Abtv. 39. § (1) bekezdése, Alaptörvény 28. cikk]. Az Alkotmánybíróság az alapjogkonform jogértelmezést az Abtv. 27. §-án alapuló hatásköre révén – erre irányuló indítvány alapján – kikényszerítheti. Amint ezt az Alkotmánybíróság már korai gyakorlatában hangsúlyozta: az alkotmányos demokráciában ugyanakkor elengedhetetlen, hogy „az Alkotmányban szabályozott szervek alkotmányos jelentőségű hatásköreiket jóhiszeműen, feladataik teljesítését kölcsönösen segítve és együttműködve gyakorolják” [36/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 207, 218.].
- [55] Az adott esetben az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség arra tekintettel merült fel, hogy az eljáró bíróságok mennyiben jutatták érvényre az Abh1.-ben foglalt alkotmányossági követelményeket. Nem vitatva az Abh1.-ben foglalt alkotmányos jogértelmezés kiemelkedő jelentőségét a sajtószabadsággal összefüggésben, mégis úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróság határozatának meghozatala során – a jelen ügy egyedi körülményeire tekintettel – indokolatlanul állapította meg a sajtószabadság sérelmét. Véleményem szerint az Alkotmánybíróságnak – az Abh1.-ben foglalt szempontok mellett – a jogbiztonság követelményére (2. pont) és a hatalommegosztás elvére (3. pont) is figyelemmel kellett volna lennie.
- [56] 2.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogalkalmazás kiszámíthatósága a jogbiztonság része. A jogbiztonság lényege ugyanis, hogy „a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket” [56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 392, 393.]. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy „[a] jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára” [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.]. A jogbiztonság tehát nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének a kiszámíthatóságát is [75/1995. (XII. 21.) AB határozat, ABH 1995, 383.]. Az Alkotmánybíróság ezt a gyakorlatát az Alaptörvény hatálybalépését követően is megerősítette [pl. 2/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [20]–[21], 3124/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [50]].
- [57] A jogbiztonság követelményére tekintettel az Alkotmánybíróság az adott ügyben nem tekinthetett volna el annak értékelésétől: a konkrét (személyiségi) jogvitára okot adó jogsérelem – amint erre a másodfokú bíróság kifejezetten hivatkozott ítéletében – 2011. május 6-án következett be. A jogvitát ezért az eljáró bíróságoknak a jogsérelem bekövetkeztekor hatályban lévő anyagi jogi szabályok (2.2. pont) alapján kellett elbírálniuk, a hatályos eljárási (2.3. pont) rendben.
- [58] 2.2. Az irányadó anyagi jogi szabályokra tekintettel a másodfokú bíróság ítéletében kifejezetten hangsúlyozta, hogy a perbeli tényállást a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban régi Ptk.) 80. § (1) és (2) bekezdése alapján kellett megítélni. Ezzel összefüggésben fontos hangsúlyozni: az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság maga hívta fel a figyelmet arra, hogy a régi Ptk. és a hatályos Ptk. [a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.)] eltérően szabályozza a konkrét ügy szakjogi háttérét (a képmáshoz való jogot).
- [59] A Ptk. 2:48. §-a szerint ugyanis a képmás vagy hangfelvétel elkészítéséhez és felhasználásához az érintett személy hozzájárulása szükséges. Nincs szükség az érintett hozzájárulására a felvétel elkészítéséhez és az elkészített felvétel felhasználásához tömegfelvétel és nyilvános közéleti szereplésről készült felvétel esetén. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta: „[e]ltérés, hogy a Ptk. szövegszerűen már a felvétel elkészítéséhez is az érintett személy hozzájárulását kívánja meg” (Abh1., Indokolás [33]). Eltérés továbbá, hogy „a Ptk. nem a közszereplés, hanem a közéleti szereplés kifejezést használja”, és az is, hogy „a Ptk. – szemben az előző Ptk. 80. § (2) bekezdésével – kimondja: nincs szükség az érintett hozzájárulására a felvétel elkészítéséhez és az elkészített felvétel felhasználásához tömegfelvétel esetén” (Abh1., Indokolás [34]). Az Alkotmánybíróság mindemellett rámutatott

arra is, hogy a hatályos Ptk. már kifejezetten előírja: „[e] törvény rendelkezéseit Magyarország alkotmányos rendjével összhangban kell értelmezni” [Ptk. 1:2. § (1) bekezdés].

- [60] Úgy gondolom, az Alkotmánybíróság nem hagyhatta volna figyelmen kívül, hogy az eljáró bíróságoknak a konkrét jogvitára irányadó anyagi jogi szabályok keretei között kellett meghozniuk döntésüket. Ez önmagában ugyan nem zárja ki, hogy a bíróság tekintettel legyen az Alaptörvény rendelkezéseire, azonban felveti azt a Ptk. kodifikációja során komoly jogirodalmi vitákra okot adó kérdést: a kiszámítható jogalkalmazás követelményének érvényesülése mellett az eljáró bíróságok mennyiben tehetik félre az alkalmazandó anyagi jogi rendelkezéseket.
- [61] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben e szempontokra figyelemmel volt, és azt hangsúlyozta, hogy „[a] polgári jog rendelkezéseit a rendes bírói gyakorlat tölti meg tartalommal” (Abh1., Indokolás [28]). Ezért „elsősorban a rendes bíróságra tartozó kérdés polgári ügyben, hogy milyen eseményt tekint közszereplésnek, közéleti szereplésnek, milyen felvételt minősít tömegfelvételnak vagy a személyiségi jogokat sértőnek a Ptk. alapján”. Elengethetetlen ugyanakkor, hogy „az értelmezésnél az Alaptörvényre is megfelelően figyelemmel kell lenni” (Abh1., Indokolás [44]).
- [62] Az Alkotmánybíróság tehát nem azt mondta ki, hogy az adott esetben a nyilvános helyen készült, nem sértő, az érintett személyt tárgyilagosan ábrázoló felvétel nyilvánosságra hozható engedély nélkül, hanem azt: a bíróságnak az alapul fekvő anyagi jogi szabályok keretei között figyelemmel kell lennie arra is, hogy a nyilvánosságra hozatal a közérdeklődésre számot tartó tudósításhoz kapcsolódik, és a jelenkor eseményeiről való szabad tájékoztatáshoz kötődik. (Abh1., Indokolás [44])
- [63] Az adott ügyben az egyértelműen megállapítható, hogy mind a másodfokú bíróság, mind a Kúria döntésének meghozatala során az Alaptörvényre és az Abh1.-ben foglaltakra figyelemmel volt.
- [64] 2.3. Az anyagi jogi szabályok kiszámítható érvényesülése mellett fontosnak tartom kiemelni, hogy a jogbiztonság fentiekben hivatkozott alkotmányos követelményét sérti az is, ha a bíróságok az eljárásukra irányadó eljárási szabályokat hagyják figyelmen kívül.
- [65] A másodfokú bíróság ítéletében rámutatott, hogy az adott ügyben „a saját személyiség kifejeződése feletti rendelkezési jogosultságot” és a sajtószabadság alapjogát kellett „összemérni”. Ennek során mérlegelési jogkörben arra a következtetésre jutott, hogy „a felperesek jelenléte és dokumentált cselekvéseik nem voltak olyan jelentőségűek, melyre tekintettel a képmásvédelemmel kapcsolatos rendelkezési jog háttérbe szorulhatott”, ezért nem sérül a sajtószabadság alapjoga, a „közügyekkel kapcsolatos megfelelő tájékoztatáshoz való jogosultság”.
- [66] Az alperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria ítéletében elsősorban azt hangsúlyozta, hogy „[a] felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére és a tényállás megváltoztatására csak kivételesen, abban az esetben kerülhet sor, ha az eljáró bíróság a mérlegelés körébe vont adatok és bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során az ügy érdemére kiható, nyilvánvalóan helytelen, iratellenes, kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes következtetésre jut (BH2002. 29., 1993. 768., 1999. 44.)”
- [67] A Kúria emellett kiemelte, hogy „[a] megismételt eljárásban a Fővárosi Ítéltábla az Alkotmánybíróság határozatában foglalt szempontok figyelembevételével a mérlegelést a jelenkor eseményeiről való szabad tájékoztatás és a rendezvény biztosításában részt vevő, közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök személyhez fűződő jogainak ütközése tekintetében maradéktalanul elvégezte. Ennek eredményeként jutott arra a meggyőződésre, hogy a konkrét esetben, az ábrázolt eseményre is figyelemmel, a sajtó tájékoztatáshoz való joga nem sérül, ha a felperesek képmáshoz fűződő jogának biztosítása elsőbbséget élvez és őket egyedi beazonosításra nem alkalmas módon mutatja. A Fővárosi Ítéltábla mérlegelése okszerű, a logika szabályainak megfelelő volt, és erre alapított döntését kimerítően megindokolta. Ezért a felülvizsgálati eljárásban a felülmérlegelésre és a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján nem volt lehetőség.” (Kúria ítélete [38] bekezdés)
- [68] A felülvizsgálati ítélet megállapításaival összefüggésben szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban revíziós – és nem reformatórius – felülbírálati jogkörben jár el. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban ezért nem mérlegelheti felül a másodfokú bíróság okszerű, a logika szabályainak megfelelő és kellően indokolt döntését. Még akkor sem, ha a másodfokú bíróság helyében eljárva nem ezt a döntést hozta volna meg.
- [69] Álláspontom szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) perorvoslati rendszeréből fakadó felülbírálati korlátokat az Alkotmánybíróság arra tekintettel sem hagyhatja figyelmen kívül, hogy az ügynek alapjogi relevanciája van. A Kúria ugyanis még egy személyiségi jogi ügyben sem tekinthet el attól, hogy a jogerős ítéletben foglaltak felülmérlegelésére nincs felülbírálati jogköre. A jogerős ítélet hatályon

kívül helyezését kizárólag az alapul fekvő anyagi jogi szabályok, illetve az ügy érdemére kiható eljárási szabályok megsértése alapozhatja meg. {Megjegyzem, hogy az Alkotmánybíróság részben a felülbírálati jogkör túllépése miatt állapította meg a 24/2015. (VII. 7.) AB határozatban egy bírói döntés alaptörvény-ellenességét (Indokolás [23] és [25])}

- [70] 3. Az Alkotmánybíróság a hatalommegosztás elvével számos határozatában foglalkozott, melyekben az alábbi főbb megállapításokat tette. „A hatalmi ágak elválasztásának elve nem pusztán annyit jelent, hogy az egyik hatalmi ág nem vonhatja el a másik jogosítványait, hanem azt is jelenti: a demokratikus jogállamban korlátlan és korlátozhatatlan hatalom nincs, s ennek érdekében bizonyos hatalmi ágak szükségképpen korlátozzák más hatalmi ágak jogosítványait.” [28/1995. (V. 19.) AB határozat, ABH 1995, 142, 143.] A hatalommegosztás elve magában foglalja azt a követelményt is, hogy „egyik hatalmi ág sem vonhatja el a másik jogosítványát” {38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, 261.; 2/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [71] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján (Abtv. 27. §-án) alapuló hatásköre annak lehetőségét teremtette meg, hogy a támadott bírói döntést alkotmányossági szempontból felülvizsgálja. Ez szükségképpen magában foglalja azt, hogy az Alkotmánybíróság egyedi ügyekben felülvizsgálja a bíróság jogértelmezését. Ennek azonban a hatalommegosztás elvéből fakadóan korlátai vannak.
- [72] Az alkotmányossági felülvizsgálat korlátait mindenekelőtt az jelöli ki, hogy a hatalommegosztás rendszerében a jogszabályok önálló, a konkrét tényállásra vonatkoztatott értelmezése a rendes bíróságok feladata (*iura novit curia*) [3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a bíróságok jogértelmezése az igazságszolgáltatási tevékenységnek a része [42/2004. (XI. 9.) AB határozat, ABH 2004, 570, 571.], s így összefüggésben áll a bíróságok függetlenségével. Ebből következően „[a] bírói függetlenség alapján a bíró maga dönti el, hogy a törvényt (jogszabályt) egyedi ügyben hogyan értelmezi és alkalmazza” {28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság több döntésében hangsúlyozta, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [73] Az Alkotmánybíróság jellemzően akkor vizsgálhatja érdemben a bírói jogértelmezés hibájára alapított alkotmányjogi panaszt, ha az eljáró bíróság az előtte folyamatban volt, valamely alapvető jog szempontjából releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el, vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]}. Az adott ügyben ezért nem csak azt kellett vizsgálni, hogy a Kúria által kialakított jogértelmezés összhangban áll-e az Abh1.-ben foglaltakkal, hanem azt, hogy a támadott bírói döntés megfelel-e a sajtószabadság alkotmányos tartalmának.
- [74] Az Alkotmánybíróság a sajtószabadság védelmével összefüggésben mindig is hangsúlyozta, hogy e védelem „a többi alapjog értékeivel együtt, az egész alkotmányos rend védelmébe és fenntartásába ágyazva valósul meg” [165/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 478, 503.]. Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának – és így a sajtószabadságnak is – az emberi méltósággal szemben adott esetben meg kell hajolnia. Az alapvető jogok korlátozásának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt általános szabályából következően az alkotmányossági kérdés az ilyen helyzetben, hogy az emberi méltóság védelmét szolgáló korlátozás mely esetben minősül szükségesnek és arányosnak. Az Alkotmánybíróságnak a szólásszabadsággal összefüggésben kifejtett – a sajtószabadsággal kapcsolatban is irányadó – megállapításai szerint „[n]yilvánvaló ugyanakkor, hogy az adott szabályozás emberi méltósággal való bármilyen összefüggése önmagában nem igazolhatja a szólásszabadság korlátozását. Ellenkező esetben a szólásszabadság tartalma kiüresedne, mivel az emberi méltósággal, illetve az abból fakadó jogokkal a jogszabályi rendelkezések rendkívül széles köre áll közelebbi vagy távolabbi kapcsolatban. Az emberi méltóság védelméhez való jog csak az emberi státusz jogi meghatározójaként korlátozhatatlan, míg mint általános személyiségi jog és a belőle származó személyiségi jogok korlátozhatók.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [43]}.
- [75] Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság a sajtószabadság korlátozásának arányossága körében értékelendő szempontokat határozta meg. Ennek keretében elvi jelleggel mutatott rá, hogy a rendőri intézkedésről készült képfelvétel hozzájárulás nélkül akkor hozható nyilvánosságra, ha „a nyilvánosságra hozatal nem öncélú, vagyis az eset körülményei alapján a jelenkor eseményeiről szóló vagy a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásnak, közügyet érintő képi tudósításnak minősül” (Indokolás [43]).
- [76] Erre alapítottan a Kúria hangsúlyozta ítéletében, hogy a per tárgyává tett fényképfelvételek nem vitásan hozzátartoznak az eseményről szóló valóság-hű tájékoztatáshoz. A Kúria ugyanakkor döntő jelentőséget tulajdonított annak, hogy a „fényképfelvételeken ábrázolt rendőri jelenlétből lényegében [...] [nem] derül ki, hogy hol ké-

szültek, illetve mi az elkészítés és a nyilvánosságra hozatal célja. Nincs közvetlen összefüggés a tudósítás tárgyát képező esemény, és a rendőrök egyedi beazonosítására alkalmas módon, arcképmásukkal történő megjelenítése között”. A Kúria álláspontja szerint „[i]lyen körülmények között a sérelmezett ábrázolási módot semmilyen társadalmi igény nem indokolja. A dokumentált fényképfelvételek semmilyen többlet információt nem nyújtanak ahhoz a köztudomású tényhez képest, hogy a rendvédelmi szakszervezetek tüntetésén – mint általában a tömegrendezvényeken, demonstrációkon – szolgálatot teljesítő rendőrök biztosították a helyszínt. Az egyedi beazonosításra alkalmas fényképfelvételeknek az eseményről tudósító, közérdeklődésre számot tartó tájékoztatás szempontjából jelentősége nincs. Ezért a perben kifogásolt képfelvételeknek a szolgálatot teljesítő rendőrök arcképmásával való nyilvánosságra hozatala öncélú.”

- [77] Az Alkotmánybíróság jelen határozatában rámutatott, hogy az Alaptörvény IX. cikke Abh1.-ben kibontott tartalmának olyan megszorító értelmezése nem fogadható el, amely valamely társadalmi igény meglétét követeli meg a sajtószabadság gyakorlásához. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor mindig is hangsúlyozta, hogy a sajtószabadság, amennyiben a szólás, a közlés, a vélemény szabad kinyilvánítását szolgálja, úgy védelme kettős meghatározottságú: a szubjektív alanyi jogi jelleg mellett a közösség oldaláról a demokratikus közvélemény megeremtését és fenntartását szolgálja [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 229.]. Az Alkotmánybíróság e gyakorlatát megerősítve az Abh1.-ben kiemelte azt is, hogy „a sajtószabadság egyéni alapjogként abban az értelemben eszköz, hogy felerősíti az egyéni véleménynyilvánítás hatását, és támogatja a demokratikus közvélemény közérdekű ügyekről való tájékoztatását, a közérdekű ügyekkel kapcsolatos véleményformálást. A sajtószabadság jogának gyakorlása révén az alapjog jogosultja aktív alakítója a demokratikus közvéleménynek. A sajtó ezen minőségében ellenőrzi a közélet szereplőinek, intézményeinek tevékenységét, a döntéshozatal folyamatát, tájékoztatja arról a politikai közösséget, a demokratikus nyilvánosságot (a »házőrző kutya« szerepe). A sajtószabadság, a szabad sajtó intézménye nemzetközi egyezményekben, dokumentumokban is rögzített védelmének – és felelősségének – alapvető indoka tehát az egyéni véleményalkotáshoz elengedhetetlen közlések, a közérdekű információk teljességének nyilvánosságra kerülése, a »hivatalos helyes állásponton« alapuló monopolisztikus »közvélekedés« kialakulásának elkerülése.” (Abh1., Indokolás [16])
- [78] Álláspontom szerint a Kúria az alapul fekvő anyagi jogi szabályok alapján és a sajtószabadság alkotmányos tartalmának megfelelően értékelhette azt a körülményt, hogy az adott ügyben vizsgált képi tudósításból nem állapítható meg a képfelvétel nyilvánosságra hozatalának a célja, illetve az, hogy mely eseményről ad tájékoztatást. A konkrét eset körülményeire tekintettel ez nem minősül az Alaptörvény IX. cikke Abh1.-ben kibontott tartalma megszorító értelmezésének.
- [79] 4. A fentiekben kifejtettek alapján úgy gondolom, hogy az adott ügyben nem álltak fenn a támadott bírói döntés megsemmisítésének a feltételei. Az Alkotmánybíróságnak figyelemmel kellett volna lennie arra, hogy a 2011-ben bekövetkezett jogsérelemből fakadó személyiségi jogi igényt az eljáró bíróságoknak a régi Ptk. szabályai alapján kellett megítélniük, az igényérvényesítésnek a Pp. perorvoslati rendszeréből fakadó korlátai között. E szempontok, véleményem szerint, még hangsúlyosabbá teszik a hatalommegosztás elvéből fakadó – a 3. pontban hivatkozott – alkotmányossági felülvizsgálat korlátait, és ezért e körülményeknek az adott ügyben való együttes fennállása miatt nem értek egyet a rendelkező részben foglaltakkal.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [80] Nem értek egyet a határozattal és annak indokolásával. Az alapvető problémát abban látom, hogy az a Kúria Pfv.IV.20.121/2016/3. számú ítéletének alaptörvényellenességét és megsemmisítését nem az ügy összes alkotmányjogilag releváns körülményeinek vizsgálatára, hanem kizárólag az Abh1.-re alapozza, az abban foglalt alkotmányos értelmezési követelményeket, mintegy „kötelező alkotmánybírói jogként” kezeli és automatikus végrehajtását követeli meg.

- [81] 1. Az Abh1-hez tett különvéleményemben (és azt követően a hasonló ügyben keletkezett Abh2.-höz fűzött különvéleményemben) elvi érveléssel kifejezésre hoztam az álláspontomat, hogy az Abh1. határozatával az Alkotmánybíróság – ténybírói feladatokat is ellátva – megalapozatlanul és egyoldalúan részesítette előnyben a sajtószabadság gyakorlását más szabadságjogok védelmével szemben.
- [82] Ráműtött arra, hogy e döntés figyelmen kívül hagyta azt – az Alkotmánybíróság gyakorlatával korábban megerősített – az alkotmányjogi konfliktus szempontjából meghatározó jogi tény, hogy a kamerával rögzített felvétel személyes adat, következésképpen a képfelvétel hozzájárulás nélküli nyilvánosságra hozatala adott esetben a személyes adatok védelméhez fűződő jogokat a véleménynyilvánítás jogával azonos súllyal sértheti. Kifejezésre hoztam továbbá azt az akkori ügy jelenlegi megismétlődése során is irányadó álláspontomat, hogy „az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésének az Alaptörvény IX. cikke (2) bekezdésével való összeütközése esetén csak az eset összes körülményeinek vizsgálata alapján – és az Alaptörvény IX. cikke (1) bekezdésére is figyelemmel – dönthető el, melyik rendelkezés kell, hogy elsőbbséget engedjen a másik javára, az adott szabadságjog gyakorlásának indokolt feltételhez kötése, szükség esetén korlátozása formájában”.
- [83] 2. Az Abh1. nyomán a Kúria által új eljárásra és új határozatra utasított másodfokú bíróság „az egyedi eset körülményeit úgy ítélte meg, hogy a sajtószabadság alapjoga attól nem szenved sérelmet, ha a felperesek képmáshoz fűződő jogának biztosítása az adott esetben elsőbbséget élvez. A sajtó tájékoztatási kötelezettségét, az adott eseményre is figyelemmel nem korlátozza, ha a felpereseket egyedi beazonosításra nem alkalmas módon mutatja”. {Vö.: a Kúria jelen alkotmányjogi panaszban hivatkozott ítélete indokolásának (a továbbiakban: Kúriai ítélet) [20] bekezdése}. Összességében pedig a másodfokú bíróság az új eljárásban hozott ítéletével az elsőfokú bíróságnak a személyiségi jog sérelme miatti jogsértést megállapító és azt szankcionáló ítéletét helybenhagyta.
- [84] Hasonlóan helybenhagyta a Kúria is a felülvizsgálat során a másodfokú bíróság új eljárásban hozott ítéletét. A Kúria a szóban forgó, a jelen határozattal megsemmisített ítéletének indokolása szerint (Kúriai ítélet indokolásának [38] bekezdése): „[a] megismételt eljárásban a Fővárosi Ítéltábla az Alkotmánybíróság határozatában foglalt szempontok figyelembe vételével a mérlegelést a jelenkor eseményeiről való szabad tájékoztatás és a rendezvény biztosításában részt vevő, közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök személyhez fűződő jogainak ütközése tekintetében maradéktalanul elvégezte. Ennek eredményeként jutott arra a meggyőződésre, hogy a konkrét esetben, az ábrázolt eseményre is figyelemmel, a sajtó tájékoztatáshoz való joga nem sérül, ha a felperesek képmáshoz fűződő jogának biztosítása elsőbbséget élvez, és őket egyedi beazonosításra nem alkalmas módon mutatja”. Végül álláspontja kifejtésekor a Kúria hangsúlyozza, hogy: „[a]z Alkotmánybíróság határozatában előírt szempontoknak megfelelően, a rendőrök konkrét tevékenységük közben való fényképezésének és a képfelvételek nyilvánosságra hozatalának célját vizsgálva helyesen jutott a Fővárosi Ítéltábla arra a következtetésre, hogy az adott esetben a személyhez fűződő jog, ezen belül a képmás védelméhez fűződő jog – jogsértés megállapítását kizáró – korlátozása nem volt indokolt.”
- [85] Az itt hivatkozott alkotmányos bírói jogértelmezéssel – minthogy a korábbi különvéleményeim maradéktalanul összhangban van – egyetértek.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [86] Nem támogatom a rendelkező rész megsemmisítő rendelkezését, mert ez megítélésem szerint az intézkedő rendőrök magánélethez való jogát sérti azzal, hogy fenn kívánja tartani az arcképük felismerésének lehetővé tételét a jövőben is a médiatudósításokban. A rendőrök egyszerű végrehajtói az állami-politikai hatalom intézkedéseinek, és így nem tekinthetők közszereplőnek. Az azonosító számuk elegendő ahhoz, hogy esetleges törvénytelenységükért felelősségre vonásuk biztosított legyen – és épp ezért a legnagyobb fegyelmi vétség ennek letakarása, vagy eltüntetése –, de arcképük nyilvánosságra hozatala a médiatudósításokban a rendőri tevékenységük közben is megőrzött magánszférához való jogukat sérti. Ezt az álláspontomat tartalmazzák a rendőri képmások nyilvánossága kapcsán hozott korábbi alkotmánybírói határozatokhoz fűzött különvéleményeim is, és mostani különvéleményemben ennek fenntartását szeretném nyomatékosítani.

- [87] Az 1990-es évektől kezdődően az akkori alkotmánybírósági többség a főként a gyülekezési eseményeknél felmerülő dilemmára adott válaszában – mely dilemmát a rendőrök képmásának és ezzel a rendőri szerepén túl magánszemélyiségének médiában való megjelenése okozott – jobb híján az emberi méltósághoz való joggal operálva igyekezett megoldani. Akkor ugyanis csak a magánlak védelméhez való jog került alkotmányos védelem alá az akkor hatályos Alkotmány 59. §-ban a magánszféra védelme kapcsán. Így ezekben az években a méltóságvédelmi alapon csak akkor léphetett fel az Alkotmánybíróság a rendőri képmás védelme érdekében, ha az emberi méltóságát sértő módon jelent az meg a nyilvánosság előtt. Az Alaptörvény 2012-től ezzel szemben kiterjesztette a magánszféra védelmét, és már a magánélet egészének védelme bekerült az alaptörvényi védelem alá a VI. cikk (1) bekezdésében. Ezzel mód nyílt arra, hogy az Alkotmánybíróság ne egy átfogó (normatívan üresebb formula) alapján közelítse meg ezt a kérdést, hanem a rendőr esetében konkrétan felmerülő magánszférája védelme oldaláról. Hiába állt azonban a 4. alaptörvény-módosításban a régi alkotmánybírósági határozatok explicit hatályon kívül helyezése, és utána ennek értelmezése kapcsán az akkori alkotmánybírósági többség deklarációja a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban, hogy csak akkor követi mégis a régi alkotmánybírósági határozatokat, ha nem volt változás a régi Alkotmány és az új Alaptörvény vonatkozó szabályai szempontjából. Ténylegesen a legtöbb esetben még a testületben lefolytatott éles viták után is megmaradt rendszerint a többség a régi alkotmánybírósági határozatok értelmezése mellett. Ez a beállítódás aztán természetesen hozta magával 2012 után még éveken át, hogy egy felületes érvelés után a legtöbb alkotmánybírósági határozatnál rögtön megtörtént a visszanyúlás a régi alkotmánybírósági határozatokra. Ezért maradt el egy sor esetben, hogy a megváltozott alaptörvényi szabályozás nyomán új érvelést dolgozzunk ki, és így mechanikusan a régi szabályozásból eredő régi érvelési vonalakon történik meg sokszor ma is az ügyek elbírálása.
- [88] Ugyanez történt megítélésem szerint a jelen eset számára az alkotmánybírósági gyakorlatot rögzítő Abh1. indokolásában is, és ez megmaradva a méltóságvédelmi érvelésnél nem tért át az új Alaptörvény rendelkezése alapján a rendőrök magánszférájához való jogának védelmére. Azóta pedig az Abh1. tartalmazza az alkotmánybírói többség álláspontját e dilemmára. Ez pedig sokkal tágabban vonja meg a rendőri képmás nyilvánosság előtti megjelenés lehetőségét, mintha a régi alkotmánybírósági gyakorlattal szemben áttért volna az Alaptörvény szerinti elbírálásra. Csak akkor látja megtilthatónak a képmás-megjelenítést, ha az a rendőr méltóságának sérelmét vonná maga után. Ezt nem tudom elfogadni, és ezzel szemben azt kell hangsúlyozni, hogy a rendőr nem közszereplő, csak az állami kényszeralkalmazás végrehajtó eszköze. E szerepén túl egész személyisége a kényszeralkalmazás pontos szabályozásai közben kötelezően háttérbe van tolva, és a másik oldalról ez azt jelenti, hogy egész személyisége megmarad e szerepjátása közben is a magánszférája részének. Így ennek megmutatása a képmásának megjelenítésével nemcsak akkor sérti magánszférájához való jogát, ha az emberi méltóságát sértő módon történik a képmás-megjelenítés, hanem bármilyen esetben, ha az a jóváhagyása nélkül történt.
- [89] Összegezve tehát álláspontomat a jelenlegi többségi határozattal szemben én úgy látom, hogy elkövetve az Abh1. hibáját ez a határozat sem veszi górcső alá a régi alkotmányos szabályozástól való eltérést a jelenlegi Alaptörvényben, és megmaradva a méltóságvédelmi érvelésnél leszűkítve vizsgálja meg a vitatott bírósági ítéleteket. Ha áttérne az általam javasolt érvelési vonalra, és az új Alaptörvény ügyben ténylegesen releváns rendelkezését vonná be – a VI. cikket a magánszféra védelmében –, akkor el kellene állnia a bírói ítélet megsemmisítésétől.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1612/2016.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2017. évi 25. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 4/2017. (II. 28.) AB HATÁROZATA

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet 16. § (10) bekezdése, valamint 57. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, valamint folyamatban lévő ügyekben történő alkalmazhatóságának kizárásáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet 16. § (10) bekezdése, valamint 57. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet 16. § (10) bekezdése, valamint 57. § (8) bekezdése a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt folyamatban lévő 10.K.27.652/2015. számú ügyben, valamint bármely folyamatban lévő ügyben nem alkalmazható.

3. Az Alkotmánybíróság az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet 16. § (8) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. A Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírja az előtte folyamatban lévő 10.K.27.652/2015. számú ügyben – az eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján egyedi normakontroll indítvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet (a továbbiakban: FVMr.) 16. § (8) és (10) bekezdése, illetve 57. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó bíró álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, mivel visszamenőleges hatállyal állapítottak meg kötelezettséget, továbbá nem biztosítottak kellő felkészülési időt.

[2] 2. Az ügy előzménye, hogy a közigazgatási per felperese mint támogatást igénylő 2009. július 24-én agrár-környezetgazdálkodási támogatás igénybevétele iránti kérelmet nyújtott be a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési

- Hivatal Közvetlen Támogatások Igazgatóságához (a továbbiakban: elsőfokon eljáró hatóság). Az elsőfokon eljáró hatóság a támogatást igénylő kérelmének 2010. január 21-én kelt, 1111187675 azonosító számú határozatával „szántóföldi növénytermesztés tüzok élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram” keretében 103,06 hektár földterületre helyt adott (támogatott terület).
- [3] A támogatást igénylőt a támogatás első évében, vagyis 2010 tavaszán 31,68 hektárt érintő belvízkár érte. Erre tekintettel – a kifizetés iránti kérelem benyújtását követően – *vis maior* bejelentést tett. 2011. március 7-én kelt, 1348307934 azonosító számú határozatával az elsőfokon eljáró hatóság a támogatási határozatban véglegesen jóváhagyott területként 102,12 hektár területet állapított meg, míg ellenőrzött és jóváhagyott területként 101,31 hektárt, amelyre tekintettel megállapította a támogatás pontos összegét (P. D. 8 595 062 Ft). Egyúttal helyt adott a felperes *vis maior* kérelmének.
- [4] A támogatást igénylő 2011. május 16-án előterjesztett kifizetési kérelmének (102,25 hektárra) részben adott helyt az elsőfokú hatóság (1422944143 azonosító számú) határozata. A 2012. május 15-i keltezésű kifizetési kérelmének előterjesztése után (101,85 hektárra) az elsőfokú hatóság helyszíni ellenőrzés alapján a kifizetési kérelmet elutasító határozatot hozott, ami ellen a támogatást igénylő fellebbezést terjesztett elő. Az elsőfokú hatóság saját hatáskörben visszavonta határozatát és a kifizetési kérelemnek – 2013. július 23-án – helyt adott.
- [5] 2013. május 8-án a támogatást igénylő 101,78 hektár tekintetében terjesztett elő kifizetési kérelmet. Az elsőfokú hatóság ellenőrzés alapján 2013. szeptember 26-án kelt 1619718117 azonosító számú határozatával 0,66 hektár területet kizárt a támogatásból. Így a véglegesen jóváhagyott terület nagysága 101,46 hektárra csökkent, míg a támogatott terület változatlanul 103,06 hektár maradt. Erre tekintettel 2013. szeptember 27-én kelt (1619828829 azonosító számú) határozatával 155 549 Ft. visszafizetésére kötelezte a támogatást igénylőt.
- [6] 2013. december 18-án kelt (1635427822 azonosító számú) határozatával az elsőfokú hatóság részben helyt adott a támogatást igénylő negyedéves kifizetési kérelmének a 2012/2013. gazdálkodási év tekintetében.
- [7] A támogatást igénylő 2014. május 9-én előterjesztett kifizetési kérelmében 101,78 hektár tekintetében kért támogatást, aminek a hatóság csak részben adott helyt. Az elsőfokon eljáró hatóság határozata (azonosító száma: 1700008341) megállapította, hogy a támogatást igénylő nem tett eleget a támogatott terület tekintetében azoknak a vetésszerkezeti előírásoknak, amelyeket a rá vonatkozó célprogramban az FVMr. előírt. Így a támogatás öt éve alatt a fővetésű növények tekintetében az egyéb kultúra részaránya meghaladta a maximálisan megengedett 20 százalékos arányt, az őszi repce részaránya meghaladta az 5 százalékos részarányt az öt év alatt, de nem érte el az minimálisan előírt 10 százalékos részarányt. Végül a zöldugar részaránya az öt év alatt meghaladta a 10 százalékos arányt, de nem érte el a minimálisan előírt 20 százalékos részarányt. Mindezek alapján az elsőfokon eljáró hatóság az FVMr. 23. számú melléklet 53. pontja alapján 15 százalékos szankciót alkalmazott.
- [8] A támogatást igénylő ez ellen a határozat ellen fellebbezést terjesztett elő. A Miniszterelnökség mint másodfokon eljáró hatóság JHÁT-JF/2848/2 (2015) számú határozata az elsőfokú határozatot helyben hagyta. Megállapította, hogy az FVMr. 16. § (8) és (10) bekezdése alapján a vetésszerkezet vizsgálata során egyéb kultúraként kell figyelembe venni azokat a területeket, amelyekre az adott évben nem nyújtottak be kifizetési kérelmet, továbbá azokat is, amelyekre *vis maior* kérelem keretében pihentetett hasznosítást jelentettek be. Emellett utalt az FVMr. 57. § (8) bekezdésére, amelynek értelmében a támogatást igénylő kizárólag az ötödik gazdálkodási évben (vagyis a célprogram utolsó évében) bejelentett és elfogadott *vis maior* esetében mentesülhet a vetésszerkezetre vonatkozó előírások alól. Mindezek alapján a másodfokon eljáró hatóság szerint az elsőfokon eljáró hatóság az FVMr. rendelkezéseinek megfelelően állapította meg, hogy a támogatást igénylő a vetésszerkezeti előírásokat az öt évre vetítetten nem tartotta be, valamint megállapította azt is, hogy az FVMr. 48 § (1)–(2) bekezdése alapján az elsőfokon eljáró hatóság helyesen állapította meg a szankció arányát. Kifejtette, hogy a támogatást igénylő nem vette figyelembe számítása során az FVMr. 16. § (3) bekezdését, ami szerint a célprogramban vállalt kötelezettségeket a teljes támogatott területen be kell tartani, illetve nem vette figyelembe az FVMr. 16. § (8) és (10) bekezdésében foglaltakat, ami alapján a *vis maior* bejelentés alá tartozó területek kizárólag egyéb kultúraként vehetők figyelembe.
- [9] A támogatást igénylő keresetet nyújtott be a másodfokú hatósági határozat felülvizsgálata iránt. Vitatta a 15%-os levonás jogszerűségét, álláspontja szerint ugyanis csak az egyéb kultúra arányának kisebb mértékű túllépése miatt lett volna helye a támogatás csökkentésének, 3%-os mértékben. Kiemelte, hogy a másodfokú hatósági határozat annak ellenére alapozta döntését az FVMr. 16. § (8) és (10) bekezdésére, valamint 57. § (8) bekezdésére, hogy azok részben 2012. december 23-án [FVMr. 16. § (8) bekezdés], részben 2013. április 30-án [FVMr. 16. § (10) bekezdés, 57. § (8) bekezdés] léptek hatályba, vagyis a célprogram 4. évében. Hivatkozott továbbá arra, hogy az FVMr. 2013. április 30-tól hatályos 81/D. §-a értelmében az FVMr-ekkor hatálybalépett 16. §

(10) bekezdését és 57. § (8) bekezdését a hatálybalépésükkor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell. Álláspontja szerint ezzel a jogalkotó lényegében 4 évre visszamenőleg átminősített művelési ágakat és ez alapján a támogatás összegének csökkentését rendelte el. Szerinte ugyanis, ha a *vis maior*al érintett területeket nem egyéb kultúraként kell figyelembe venni, hanem zöldugarként, akkor az esetében a vetésszerkezeti arányok csak kis mértékben térnének el a jogszabályban meghatározott követelményektől.

[10] Az FVMr. 16. § (8) bekezdése alapján a jogalkotó a célprogram 4. évében rendelkezett úgy, hogy azok a területek, amelyekre egy adott évben nem nyújtottak be támogatási kérelmet, egyéb kultúraként kell figyelembe venni. Ez a támogatást igénylő szerint azt eredményezte, hogy bár ő a korábbi években 1–1,4 hektár tekintetében nem igényelt támogatást, ez az FVMr. 16. § (8) bekezdése alapján annak ellenére vált visszakövetelési okká, hogy ezen területek tekintetében nem került sor kifizetésre. Vagyis ez esetben „jogi okból keletkezett egyéb kultúra” a visszakövetelés alapja: a támogatás visszavonását egy jogi fikció következtében vetésszerkezeti módosítás eredményezte.

[11] 3. A Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság kezdeményezte az FVMr. 16. § (8) és (10) bekezdésének, valamint 57. § (8) bekezdésének megsemmisítését. Megállapította a bíróság, hogy a támogatást igénylő az 5. éves kifizetési kérelmét 2014. május 9-én nyújtotta be az első fokon eljáró hatóságnak. Az FVMr. indítvánnyal támadott – és a hatósági határozatokban alkalmazott – rendelkezései 2012. december 23-tól, illetve 2013. április 30-án 19 órától léptek hatályba. Ezek alapján döntött úgy az első- és másodfokon eljáró hatóság, hogy a megelőző időszakban a vetésszerkezeti szabályokat a támogatást igénylő megsértette. Az indítványozó bíró szerint a támadott rendelkezések azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, mert míg a korábbi szabályozás alapján a célprogram keretében a *vis maior*al érintett területek tekintetében a támogatást igénylő mentesült a kötelezettségek alól, addig a támadott rendelkezések következtében megszűnt ez a mentesítés a megelőző termelési időszak tekintetében. A jogalkotó – azzal, hogy a *vis maior*al érintett területeket egyéb kultúraként rendelte figyelembe venni – visszamenőleges kötelezettséget (visszafizetési kötelezettséget) rótt a támogatást igénylőre. Ezen felül az FVMr. 57. § (8) bekezdése a meglévő kötelezettséget tette terhesebbé azáltal, hogy a *vis maior* következményeit csak a célprogram utolsó éve tekintetében engedte alkalmazni (mentesülés a vetésszerkezeti szabályok alól), így a célprogram korábbi éveiben tett *vis maior* bejelentések (a támogatást igénylő esetében a 2010-ben tett *vis maior* bejelentést illetően) a mentesítést, mint jogkövetkezményt utólag annulálta a jogalkotó. Az indítványozó bíró megjegyezte továbbá azt is, hogy az FVMr. rendelet indítvánnyal támadott rendelkezései a 2009–2014 célprogram támogatási időszakának utolsó harmadát érintően alkotta meg a jogalkotó tekintet nélkül a célprogram tartamán kívül arra, hogy a mezőgazdasági év – amely az FVMr. más rendelkezései szerint is szeptember 1-től augusztus 31-ig tart – nem azonos a naptári évvel. Ennek következtében a támogatást igénylőnek csak a célprogram utolsó évében volt lehetősége a korrekcióra az új szabályozásnak megfelelően (lásd a hatálybalépés 2012. december 23. és 2013. április 30. – vagyis az érintett mezőgazdasági évben már nem is volt lehetősége alkalmazkodni az új szabályokhoz, mivel a vetés 2012. szeptemberben már megtörtént). Az indítványozó bíró szerint a jogalkotó a határozott idejű támogatási időszak (5 év utolsó előtti éve) konkrét támogatással érintett szakasza (mezőgazdasági év) közben léptette hatályba a támadott rendelkezéseket, ezzel a kellő felkészülési idő követelménye is sérült. E két szempontra figyelemmel az indítványozó bíró szerint sérült a jogállamiság és jogbiztonság elve, s kezdeményezte a támadott rendelkezések megsemmisítését.

II.

[12] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

[13] 2. Az FVMr. indítvánnyal érintett hatályos rendelkezései:

„16. § (8) A vetésszerkezeti előírások vizsgálatánál azok a területek, amelyekre egy adott évben nem nyújtottak be kifizetési kérelmet, az adott gazdálkodási évnél egyéb kultúraként kerülnek figyelembevételre.

[...]

(10) A vetésszerkezeti előírások vizsgálatánál azok a területek, amelyekre egy adott évben *vis maior* kérelem keretében pihentetett hasznosítást adtak meg, az adott gazdálkodási évnél egyéb kultúráként kerülnek figyelembevételre.”

„57. § (8) Kizárólag az 5. gazdálkodási évben bejelentett, és elfogadott *vis maior* esetén mentesülhetnek az ügyfelek a vetésszerkezetre vonatkozó előírások alól.”

III.

- [14] A bírói kezdeményezés az alábbiak szerint részben megalapozott.
- [15] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a bírói kezdeményezés megfelel a törvényi feltételeknek. Az Abtv. 52. § (4) bekezdésének megfelelően az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozó igazolta: az indítványból megállapítható, hogy a támadott normát az ügyben alkalmazni kell. A kezdeményező bíró emellett hivatkozott arra, hogy álláspontja szerint döntését alaptörvény-ellenes norma alkalmazásával lenne kénytelen meghozni. Az indítványozó bíró eljárási jogosultságát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontjára, az Abtv. 25. § (1) bekezdésére, továbbá a Pp. 155/B. §-ára alapozta.
- [16] 2. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét állította amiatt, hogy az FVMr. 16. § (8) és (10) bekezdése, illetve 57. § (8) bekezdése visszamenőleges hatállyal állapított meg kötelezettségeket, illetve tett terhesebbé. Az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatos gyakorlatából a jelen ügygel összefüggésben a következőket emeli ki.
- [17] 2.1. Az Alkotmánybíróság elsőként röviden ismerteti a visszamenőleges hatályú jogalkotás alkotmányosságának megítélése körében született, a jelen ügyben releváns gyakorlatát.
- [18] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság. Ez az Alkotmánybíróság a 25/1992. (VII. 4.) AB határozattól kezdődően töretlenül folytatott gyakorlata értelmében „egyebek között megköveteli, hogy
- az állampolgárok jogait és kötelezéseit a törvényben megszabott módon kihirdetett és bárki számára hozzáférhető jogszabályok szabályozzák,
 - meglegyen a tényleges lehetőség arra, hogy a jogalanyok magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely jogszerű magatartást visszamenőleges érvénnyel ne minősítsenek jogellenesnek.
- A jogbiztonság e két alapvető követelménye közül bármelyiknek a figyelmen kívül hagyása összeegyeztethetetlen az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével, s így alkotmányellenes. Teljesen nyilvánvaló ugyanis, hogy egy jogállamban senkit sem lehet felelősségre vonni olyan jogszabály megsértése miatt, amelyet az érintett személy nem ismert és nem is ismerhetett, mivel azt vagy egyáltalán nem hirdették ki, vagy utólag hirdették ki és visszamenőleges érvénnyel léptették hatályba. Ugyanez értelemszerűen irányadó a kötelezettségek utólagos megállapítására is.” {ABH 1992, 131, 132., lásd továbbá ennek átvételét pl.: 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [71]}
- [19] Az Alkotmánybíróság ugyancsak töretlen – és visszatérően idézett – álláspontja szerint: „valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilomba ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell.” {57/1994. (IX. 17.) AB határozat, ABH 1994, 305., idézi t.k. 1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [54]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is egyöntetű – a 28/1992. (IV. 30.) AB határozat nyomán – hogy a jogszabály kihirdetés napjával történő hatálybaléptetése nem minden esetben sérti a jogállamiság-jogbiztonság követelményét. E határozat szerint ugyanis bizonyos esetekben „nem csupán a kihirdetés napján történő, de a visszamenőleges érvényű hatálybaléptetés sem alkotmányellenes. Ez a helyzet a kizárólag jogot megállapító, jogot kiterjesztő, kötelezettséget enyhítő, vagy más, a jogszabály valamennyi címzettje számára a korábbi jogi szabályozásnál egyértelműen előnyösebb rendelkezéseket tartalmazó jogszabályok esetében. Ettől eltérő elbírálás alá esnek a vegyes jellegű – részben a korábbi szabályozásnál az érintettekre nézve előnyösebb, részben hátrányosabb – rendelkezéseket tartalmazó jogszabályok, a társadalmi viszonyok meghatározott körét első íz-

ben rendező jogszabályok, illetőleg azok a jogszabályok, amelyek új kötelezettséget állapítanak meg, meglévő kötelezettség mértékét növelik, jogot vonnak meg vagy korlátoznak, illetőleg egyéb okból az érintettek számára hátrányosak. A most említett jogszabályok esetében általában nem tekinthető az Alkotmánnyal összhangban állónak a kihirdetés napján történő hatálybaléptetés". (ABH 1992, 155, 158.) Ebből indul ki az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkotás alkotmányossági vizsgálata során is: a visszamenőlegesen történő hatálybaléptetés alkotmányossága alapvetően az itt felsorolt szempontok alapul vételével ítéltető meg {lásd pl.: 1/2016. (I. 29.) AB határozat Indokolás [22] és [55]}.

- [21] Elsőként a 7/1992. (I. 30.) AB határozat semmisített meg a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába – és a jogállamiság elvébe – ütközés miatt olyan, a jogalanyokra terheesebb jogszabályi rendelkezést, amelynek alkalmazását a hatálybalépése előtt keletkezett jogviszonyokra is elrendelte a jogalkotó. Az adott ügyben az illeték mértékének megemeléséről rendelkező módosítás azokra a szerződésekre is alkalmazandó volt, amelyeket az új jogszabály hatálybalépése előtt kötöttek, de az illetékfizetés mértékét szigorító rendelkezés hatálybalépése után nyújtottak be a hatósághoz. (ABH 1992, 45, 48.) Az Alkotmánybíróság több esetben is a visszaható hatályú jogalkotás sérelmét állapította meg amiatt, hogy a jogalkotó a támadott rendelkezéseket tartalmazó, a jogalanyokra kedvezőtlenebb tartalmú – jellemzően valamely szankciót szigorító – jogszabályi rendelkezést a folyamatban lévő hatósági eljárásokban rendelte alkalmazni {lásd pl. 20/2001. (VI. 11.) AB határozat, ABH 2001, 612.; 31/2005. (VII. 14.) AB határozat, ABH 2005, 675.; 13/2015. (V. 14.) AB határozat}.
- [22] Az Alkotmánybíróság 32/2012. (VII. 4.) AB határozata – bár vizsgálatának alapja nem a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmának sérelme volt – a felsőoktatási hallgatói szerződések kapcsán megjegyezte: „[a]z utólagosan megállapított szerződési és az annak nem teljesítése esetére kilátásba helyezett fizetési kötelezettségnek a felsőoktatásban résztvevő minden hallgatóra történő visszamenőleges alkalmazása a visszaható hatály alkotmányos tilalmával nem volna összeegyeztethető.” (Indokolás [51])
- [23] 3. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban áttekintette a támadott jogszabályi rendelkezések szabályozási környezetét.
- [24] 3.1. A közös agrárpolitika 2003–2004-ben történt reformját követően került sor két európai mezőgazdasági alap: az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (a továbbiakban: EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (a továbbiakban: EMVA) létrehozására. Erről a Tanács közös agrárpolitika finanszírozásáról szóló 1290/2005/EK rendelete (2005. június 21.) rendelkezett. E két alapon keresztül részben centralizált módon, részben a tagállamok és a közösségi szint között megosztott módon finanszírozzák a rendeletben meghatározott főbb területeket (programokat). Ez az EMVA esetében kizárólag a Közösség és a tagállamok között megosztott irányítás mellett pénzügyi hozzájárulás formájában történik. (1290/2005/EK rendelet 3–4. cikk). A kifizető ügynökségek feladatát a tagállami hatóságok látják el (6. cikk).
- [25] A rendelet 23. cikke szerint az EMVA-ból történő kifizetéssel teljesített vidékfejlesztési programok tekintetében a közösségi költségvetési kötelezettségvállalásoknak a 2007. január 1. és 2013. december 31. közötti időszakra kell eleget tenni.
- [26] Az 1290/2005/EK rendeletet az Európai Parlament és Tanács 1306/2013/EU rendelete helyezte hatályon kívül 2014. január 1-jei hatállyal, azonban a folyamatban lévő ügyekben (egész pontosan a 2013-as mezőgazdasági pénzügyi év során felmerült ügyekben) további alkalmazását rendelte el [119. cikk (1) bekezdés].
- [27] 3.2. Az EMVA-ból nyújtandó támogatásra vonatkozó szabályokat a Tanács 2005. szeptember 20-i 1698/2005/EK rendelete állapította meg. Az agrár-környezetvédelmi támogatásokról e rendelet 2. szakasza rendelkezett [36. cikk a) pont iv. alpont]. A rendelet 39. cikke értelmében olyan mezőgazdasági termelők részesülhetnek agrár-környezetvédelmi kifizetésekben, akik önkéntes alapon vállalnak agrár-környezetvédelmi kötelezettségeket, legalább öt, legfeljebb hét évig terjedő időtartamra. A kötelezettségek teljesítésével járó többletköltség és elmaradó jövedelem ellentételezésére részesülnek – évenkénti kifizetés formájában – támogatásban [39. cikk (4) bekezdés]. A rendelet 15. cikke szerint a rendelet hatálya alá tartozó, a tagállamok által jóváhagyásra benyújtandó vidékfejlesztési programok 2007. január 1-je és 2013. december 31-e közé eső időszakra vonatkoznak.
- [28] A 1698/2005/EK rendeletet az Európai Parlament és Tanács 1305/2013/EU rendelete helyezte hatályon kívül 2013. december 31-ével, a 1698/2005/EK rendeletet azonban továbbra is alkalmazni kell 2014. január 1-je előtt jóváhagyott programok alapján végrehajtott műveletekre (88. cikk).

- [29] 3.3. Az agrár-környezetvédelmi támogatások (2. tengely) kifizetésére és elszámolására vonatkozóan (is) a vidékfejlesztési támogatási intézkedésekre vonatkozó ellenőrzési eljárások, valamint a kölcsönös megfeleltetés végrehajtása tekintetében az 1698/2005/EK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 1975/2006/EK bizottsági rendelet állapított meg rendelkezéseket. A rendelet különbséget tesz a támogatás iránti kérelem és a kifizetés iránti kérelem között (lásd 3. cikk). A támogatási kérelem alatt a támogatás iránti vagy a rendszerbe való felvétel iránti kérelmet kell érteni. Ezzel ellentétben a kifizetési kérelmeket – többéves kötelezettségvállalással járó programok esetén – évenként kell benyújtani (ettől a tagállamok akkor térhetnek el, ha hatékony alternatív megoldásokat vezetnek be a rendelet szerinti adminisztratív ellenőrzések végrehajtására, lásd 4. cikk). A kifizetési kérelem feltétele, hogy a kedvezményezett támogatási kérelmét pozitívan bírálják el a nemzeti hatóságok.
- [30] Az 1975/2006/EK rendeletet a vidékfejlesztési támogatási intézkedésekre vonatkozó ellenőrzési eljárások, valamint a kölcsönös megfeleltetés végrehajtása tekintetében az 1698/2005/EK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, a Bizottság 2011. január 27-i 65/2011/EU rendelete helyezte hatályon kívül. Ez 2011. január 1-jével lépett hatályba, azonban a 65/2011/EU rendelet 34. cikke úgy rendelkezett, hogy az ezen időpont előtt benyújtott kifizetési kérelmekre továbbra is alkalmazandó marad az 1975/2006/EK rendelet.
- [31] A 65/2011/EU rendeletet az 1306/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az integrált igazgatási és ellenőrzési rendszer, a kifizetések elutasítására és visszavonására vonatkozó feltételek, valamint a közvetlen kifizetésekre, a vidékfejlesztési támogatásokra és a kölcsönös megfeleltetésre alkalmazandó közigazgatási szankciók tekintetében történő kiegészítéséről szóló, a Bizottság 2014. március 11-i 640/2014/EU rendelete helyezte hatályon kívül.
- [32] 3.4. A *vis maiorra* vonatkozóan – a közös agrárpolitika keretébe tartozó, mezőgazdasági termelők részére meghatározott közvetlen támogatási rendszerek közös szabályainak megállapításáról és a mezőgazdasági termelők részére meghatározott egyes támogatási rendszerek létrehozásáról, az 1290/2005/EK, a 247/2006/EK és a 378/2007/EK rendelet módosításáról, valamint az 1782/2003/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló – 73/2009/EK rendelet tartalmazott rendelkezéseket [31. cikk, 34. cikk (2) bekezdés, 35. cikk].
- [33] E rendelet végrehajtási szabályait a Bizottságnak a közös agrárpolitika körébe tartozó, a mezőgazdasági termelők számára meghatározott közvetlen támogatási rendszerek közös szabályait megállapító 73/2009/EK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályokról szóló 1122/2009/EK rendelete tartalmazta. E rendelet a *vis maiorral*, annak bejelentésével kapcsolatos egyes jogkövetkezményeket (23. cikk, 75. cikk) állapította meg. A 1122/2009/EK rendeletet azonban csak a 2010. január 1. után kezdődő gazdasági évvel vagy támogatási időszakokkal összefüggésben benyújtott támogatási kérelmekre lehetett alkalmazni. A 2010. január 1. előtt benyújtott kérelmek esetében – az 1782/2003/EK tanácsi rendelet és a 73/2009/EK tanácsi rendelet által előírt kölcsönös megfeleltetés, moduláció, valamint integrált igazgatási és ellenőrzési rendszer végrehajtására, valamint a 479/2008/EK tanácsi rendelet által előírt kölcsönös megfeleltetés végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról – 796/2004/EK bizottsági rendelet volt alkalmazandó [86. cikk (1) bekezdés].
- [34] 3.5. A valamennyi tagállamra egységesen érvényesülő közös uniós szintű szabályok: az előző pontokban hivatkozott közösségi rendeletek közvetlenül alkalmazandók. A tagállami – így a magyar – szabályozás ezen uniós szintű normák végrehajtását szolgálják. Ennek megfelelően alkotta meg az Országgyűlés a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvényt (a továbbiakban: Tv.). A Tv. – a közösségi jogi aktusok keretei között – rendelkezik a három érintett mezőgazdasági alap közös szabályairól. A Tv. ennek megfelelően a legalapvetőbb eljárási és adatkezelési szabályokat, illetve a közösségi aktusokban meghatározottakon túli jogkövetkezményeket tartalmazza (lásd pl. 1698/2005/EK rendelet 51. cikkét).
- [35] A Tv. egyik közvetlen végrehajtási szabálya az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételének általános szabályairól szóló 23/2007. (IV. 17.) FVM rendelet (a továbbiakban: Vhr.). A Vhr. szabályozza a támogatás meghirdetésének, a különböző kérelmek (támogatási és kifizetési, valamint egyéb kérelmek) benyújtásának általános feltételeit, a kérelmek elbírálásának általános szabályait, illetve a *vis maior* bejelentésének és elbírálásának szabályait (12. §). A Vhr. mellett az EMGA-ból és az EMVA-ból történő támogatások igénybevételének feltételeit további – meghatározott időszakokra irányadó – rendeletek szabályozták [lásd 36/2009. (IV. 3.) FVM rendelet, 34/2010. (IV. 9.) FVM rendelet, 29/2012. (III. 24.)

VM rendelet, ezek hatálya a jelen ügyben alkalmazott FVMr.-ben meghatározott jogcímek alapján igénybe vehető támogatásokra is kiterjedt, attól függően, hogy a támogatási kérelem benyújtása mikor történt.]

- [36] 3.6. A Tv. felhatalmazása alapján került sor az EMVA-ból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások tekintetében szükséges részletszabályok megalkotására az FVMr.-ben.
- [37] Az EMVA – a közös agrárpolitikára figyelemmel megállapított – célprogramok (kiegészítő jellegű) támogatását szolgálta, eredetileg a 2007–2013 közötti programozási időszakra nézve. A támogatási időszak az FVMr. 2. § 63. pontja alapján a 2009. szeptember 1. és 2014. augusztus 31. közötti időszak volt. Az agrár-környezetgazdálkodás körében magyarországi célprogramokat az FVMr. 3. §-a nevesíti.
- [38] A támogatásra való jogosultság feltétele az FVMr.-ben foglalt jogosultsági feltételek, illetve a célprogramokhoz kötődően megállapított kötelezettségek (gazdálkodási előírások) teljesítése a célprogram ideje alatt. A célprogramok szerinti kötelezettségeket részben a célprogramra vonatkozó támogatási jogosultság, részben az egyes gazdálkodási évekre vonatkozó kifizetési jogosultság feltételeként határozták meg. Ennek megfelelően a célprogramban való részvétel feltétele a támogatási kérelem előterjesztése és elfogadása a hatóság részéről. A támogatásra jogosult a gazdálkodási évenként előterjesztett kifizetési kérelem alapján részesül támogatásban. A támogatási összeget évenként, a kifizetési kérelemben foglaltaknak, a rendelkezésre álló támogatási összegnek, illetve az előírt kötelezettség teljesítésének függvényében állapítják meg.
- [39] 3.7. A *vis maiorra* vonatkozó szabályokat külön jogszabály: az elháríthatatlan külső ok (*vis maior*) esetén alkalmazandó egyes szabályokról, valamint egyes agrár tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló – a jelen ügyben alkalmazandó, ám időközben hatályon kívül helyezett – 44/2007. (VI. 8.) FVM rendelet tartalmazza.
- [40] E rendelet állapítja meg, hogy melyek azok az események – figyelemmel az uniós szabályozásra – amelyek *vis maior*nak minősülnek a kérdéses célprogramok vonatkozásában, illetve meghatározza a *vis maior* elismerésének egyes feltételeit, továbbá a *vis maior* bejelentéssel kapcsolatos eljárási szabályokat.
- [41] E rendeleten kívül a Vhr. említett 12. §-a tartalmaz rendelkezést a *vis maiorra* nézve, valamint az agrár-környezetgazdálkodási támogatások tekintetében – elsősorban – az FVMr. 57. §-a.
- [42] A hatályos rendelkezéseket ebben a tárgykörben az elháríthatatlan külső ok (*vis maior*) esetén alkalmazandó egyes szabályokról és a *vis maiorral* összefüggő egyes miniszteri rendeletek módosításáról szóló 94/2015. (XII. 23.) FM rendelet állapítja meg (hatályos: 2016. január 1-jétől), de a jogalkotó a folyamatban lévő ügyekre is elrendelte alkalmazását azzal a megszorítással, hogy ahol a korábbi szabályozás a kedvezőbb a támogatásra jogosultra nézve, ott azt kell alkalmazni.
- [43] 4. A Tv. az általános rendelkezések között kifejezetten rendelkezik a Tv. módosításának, illetve a Tv. végrehajtására kibocsátott egyes rendeleteknek és azok módosításainak – a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény rendelkezéseitől eltérő – kihirdetési szabályairól [Tv. 5. § g) pont].
- [44] Törvényből eredő kötelezettsége a jogalkotónak, hogy egyrészt a Tv. hatálya alá tartozó kérelmek benyújtására nyitva álló határidőhöz mérten kellő felkészülési időt biztosítva vezessen be módosításokat (két hónapot, illetve kisebb súlyú módosítások esetében 30 napot biztosítva a jogalanyoknak az új szabályozáshoz való alkalmazkodásra). Az ettől eltérő hatálybaléptető rendelkezés alkalmazására csak kivételes jelleggel – a szabályozással érintett alanyok különösen méltányolható érdekére tekintettel – van lehetőség a Tv. alapján.
- [45] A hatálybaléptető rendelkezések értelmezését a Tv. 9/A. §-a egyértelműsíti, ami a Tv. szabályozási tárgykörében, illetve a Tv. végrehajtására kibocsátott jogszabályokra nézve meghatározza a folyamatban lévő eljárás és a folyamatban lévő ügy fogalmát. Eszerint: „[a] törvény, valamint a törvény végrehajtására kiadott jogszabályok alkalmazásában:
a) *folyamatban lévő eljárás*: a kérelemre vagy hivatalból indult, jogerős döntéssel még le nem zárt eljárás,
b) *folyamatban lévő ügy*: az intézkedésben való részvétel iránti kérelem benyújtásától a kérelemre hozott döntés alapján az ügyfelet terhelő kötelezettségek fennállásáig tartó időszak.” [Beiktatta: 2010. évi CLXII. törvény 4. §. Hatályos 2010. XII. 30-tól, ezt követően indult eljárásokban kell alkalmazni.]
- [46] A „folyamatban lévő ügy” és a „folyamatban lévő eljárás” közötti fogalmi különbségtétel a Tv. által szabályozott programok azon sajátosságára van figyelemmel, ami a támogatási kérelem és a kifizetési kérelem fogalmi különbségéből adódik.

- [47] 5. Az indítvány három rendelkezéssel összefüggésben állítja a jogállamiság – visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalma és kellő felkészülési idő – sérelmét.
- [48] Az FVMr. 16. § (8) és (10) bekezdése a vetésszerkezeti szabályok betartásáról rendelkeznek, míg az 57. § (8) bekezdése a *vis maior* bejelentés egyik jogkövetkezményéről, nevezetesen a kötelezettségek alóli mentesüléséről.
- [49] 5.1. Az FVMr. 16. § (8) bekezdését az egyes agrártámogatási tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 139/2012. (XII. 22.) VM rendelet (a továbbiakban: VMr1.) 5. §-a állapította meg. A VMr1. 23. §-a úgy rendelkezett, hogy a VMr1. a kihirdetését követő napon lép hatályba, arról azonban nem rendelkezett, hogy a VMr1. a folyamatban lévő ügyekben vagy eljárásokban alkalmazandó volna. Ezzel kapcsolatban csak a VMr1. 17. §-a tartalmazott rendelkezést. Eszerint:
 „17. § A 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet a következő 81/C. §-sal egészül ki:
 »81/C. § E rendeletnek az egyes agrártámogatási tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 139/2012. (XII. 22.) VM rendelettel [...] megállapított 27. §-át, 42. § (2) bekezdését, 53. § (6) bekezdését, 53. § (8) bekezdését a 139/2012. (XII. 22.) VM rendelet hatálybalépésekor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.«”
- [50] A felsorolás nem tartalmazza az FVMr. 16. § (8) bekezdését, amiből az következik, hogy hatálybalépésére és alkalmazhatóságára a VMr1. 23. §-ában foglalt rendelkezés alkalmazandó, vagyis 2012. december 23-án lépett hatályba, és csak az ezt követően indult eljárásokban vagy ügyekben alkalmazandó.
- [51] 5.2. Ugyanakkor nem lehet figyelmen kívül hagyni a visszamenőleges hatályú jogalkotás szempontjából a következőket. A szabályozással érintett célprogram kezdete a 2009-es gazdálkodási év, míg a célprogram vége a 2013-as gazdálkodási év volt. Az FVMr. 16. § (8) bekezdésének módosítása 2012. december 23-án lépett hatályba, vagyis az ötéves célprogram utolsó előtti gazdálkodási évének megkezdése után, az ezt követően indult eljárásokra nézve.
- [52] A támadott rendelkezésből („a vetésszerkezeti előírások vizsgálatánál”), az FVMr. 11. § (1) bekezdéséből („A támogatásra jogosultnak a kötelezettségvállalással érintett teljes területen a támogatási időszak öt éves időtartama alatt végig be kell tartania az általa vállalt célprogram előírásait.”), az FVMr. 16. § (3) bekezdéséből [„16. § (3) A támogatásra jogosult a II. fejezetben meghatározott vetésszerkezetre vonatkozó előírásokat a teljes támogatási időszak alatt a célprogramban támogatott területen, célprogramonként köteles betartani”], valamint az FVMr. 23. számú melléklet IV. pont 53. alpontjából („ellenőrzés gyakorisága” oszlopban: „5. év végén”) az következik, hogy az a 2009–2013-as célprogram 5. évének végén, a célprogram teljes egészére visszamenőleg veendő figyelembe a kötelezettségek teljesítésének ellenőrzése során. Ez azt jelenti, hogy az FVMr. támadott 16. § (8) bekezdését úgy kellett alkalmazni, hogy bár a kérdéses kifizetési eljárás és ellenőrzés csak a VMr2. hatálybalépése után indult, ám magát a jogszabályi rendelkezést öt évre visszamenőleg kell alkalmazni a vetésszerkezeti szabályok megtartásának ellenőrzésekor. Ebből következően a támadott rendelkezés – bár a jogalkotó nem visszamenőleg állapította meg hatálybalépését – a már folyamatban lévő ügyekben is (a célprogram kezdetére) visszamenőleg alkalmazandó az érintett jogalanyokra.
- [53] 5.3. A visszamenőleges hatályú jogalkotás nem minden esetben minősül alkotmányértőnek. Az Alkotmánybíróság ezért azt vizsgálta, hogy a jelen esetben az a körülmény, hogy a kérdéses rendelkezést a folyamatban lévő ügyekben a vetésszerkezeti szabályok megtartásának ellenőrzése során az öt éves célprogram egészére alkalmazni kell, a már ismertetett ide vonatkozó alkotmánybíróági gyakorlat értelmében sérti-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [54] A VMr1. hatálybalépését megelőzően az FVMr. azt állapította meg, hogy ha az adott gazdálkodási évben egy adott támogatott terület tekintetében nem nyújtottak be kifizetési kérelmet, „úgy arra a gazdálkodási évre vonatkozóan nem részesül kifizetésben, a vállalt kötelezettségei azonban adott gazdálkodási évben is fennállnak” [FVMr. 44. § (7) bekezdés]. Ezt egészítette ki a VMr1. azzal, hogy a vetésszerkezet vizsgálata során azok a területek, amelyekre a célprogram ideje alatt nem nyújtottak be kifizetési kérelmet, egyéb kultúraként veendő figyelembe.
- [55] A vetésszerkezeti szabályokat, illetve meg nem tartásuk jogkövetkezményeit – a VMr. 1. hatálybalépése előtt – az FVMr. 48. §-a, 53–54. §-a, valamint a konkrét célprogram esetében a 23. számú melléklet 53. pontja határozta meg. Az FVMr. 23. számú melléklet 53. pontja kizárólag a következő vetésszerkezeti típusokat sorolja fel: kalászos gabona, szálás pillangós takarmánynövény, zöldugor, őszi repce és egyéb kultúra. Az FVMr. 2. § (2010. március 31-től hatályos) 77. pontja definiálja a kalászos gabona, 56. pontja a szálás pillangós takarmánynövé-

nyek, és 74. pontja a zöldugar fogalmát. (A szálas pillangós takarmánynövények fogalmát a VMr1. módosította, kiegészítve a korábbi felsorolást azok füves keverékére és a felsorolásban szereplő növényeket tartalmazó keverékre is). Az FVMr. 2. §-a további növény-fogalmakat is meghatároz (így pl. pillangós növények, hüvelyesek), illetve definiálja a pihentetett terület fogalmát (FVMr. 2. § 49. pont).

- [56] Az FVMr. 23. számú melléklet 53. pontjában található felsorolásban található „egyéb kultúra” fogalmát a jogalkotó nem határozta meg. Ebből – és az említett fogalom-meghatározásokból – az az értelmezés következik, hogy minden olyan terület, amely nem vehető figyelembe a FVMr. 23. számú melléklet 53. pontja alkalmazásakor kalászos gabona, szálas pillangós takarmánynövény, őszi repce szempontjából, vagy zöldugarként, az egyéb kultúrának minősül, vagyis gyűjtőfogalomról van szó.
- [57] A vetésszerkezeti szabályokat, illetve meg nem tartásuk jogkövetkezményeit az FVMr. 48. §-a, valamint 53–54. §-a határozza meg. Ezek szerint a vetésszerkezeti szabályok (lásd FVMr. 23. számú melléklet 53. pont) megsértése a jogsértés mértékének függvényében von szankciót maga után. A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügyben a vetésszerkezeti szabályok szerint az egyéb kultúra nem haladhatja meg az öt éves célprogram alatt a célprogramba bevitt teljes területet alapul véve a 20 százalékos arányt. Ebből következően az „egyéb kultúra”, ha a kötelezettséggel érintett területekhez viszonyítva egy bizonyos mértéket meghalad, a vetésszerkezeti szabályok megsértésének minősül és szankció alkalmazását vonja maga után.
- [58] Az FVMr. 16. § (8) bekezdése alapján abban a gazdálkodási évben, amelyben nem nyújtottak be kifizetési kérelmet, a célprogram végén az érintett területek a vetésszerkezeti arányszámításnál az „egyéb kultúra” arányát növelik, s így szankció alkalmazására vezethetnek. Az Alkotmánybíróság ezért azt is megvizsgálta, hogy a VMr1. hatálybalépése előtti szabályozás alapján alkalmazható volt-e ez a szankció a kifizetéssel nem érintett területek vonatkozásában.
- [59] 5.4. A VMr1. hatálybalépése előtt nem volt szabály arra nézve, hogy a kifizetési kérelemmel nem érintett területeket a vetésszerkezet szempontjából miként kell figyelembe venni. Az FVMr. 44. § (7) bekezdése azonban kifejezetten kimondta, hogy „[a]mennyiben a támogatásra jogosult az adott gazdálkodási évben nem nyújt be kifizetési kérelmet, úgy arra a gazdálkodási évre vonatkozóan nem részesül kifizetésben, a vállalt kötelezettségei azonban adott gazdálkodási évben is fennállnak”. Az a terület tehát, amelyre a támogatásra jogosult egy adott évben nem nyújt be kifizetési kérelmet, a kötelezettségek – így a vetésszerkezeti szabályok megtartása – alól nem mentesül pusztán amiatt, hogy az adott gazdálkodási évben egy adott támogatott terület tekintetében – kérelem hiányában – nem kerül sor kifizetésre. Ezt támasztja alá az is, hogy az FVMr. 52. § (7) bekezdése alapján, ha a támogatási időszak alatt egynél több alkalommal kerül nem nyújt be kifizetési kérelmet a támogatásra jogosult, kizárásra kerül az intézkedésből, és a már igénybe vett támogatási összeget – a jogosulatlanul igénybe vett támogatásra vonatkozó szabályok szerint – vissza kell fizetnie.
- [60] Az FVMr. alapján a célprogramba bevitt teljes területen teljesíteni kell a kötelezettségeket a célprogram ideje alatt. Vagyis a kötelezettségek teljesítésének ellenőrzése során minden kötelezettségvállalással érintett területet figyelembe kell venni. A támogatási jogosultság megszűnése két esetben következik be: ha a támogatásra jogosult kérelmére a célprogramba bevitt földterület visszavonják, vagy ha a célprogramba bevitt földterület – részleges kizárási eljárás keretében –, vagy a támogatásra jogosult kizárásra kerül. Mindaddig, amíg az adott földterület a célprogramban bent marad (abból nem vonják vissza, vagy kizárásra nem kerül sor) a célprogramban vállalt kötelezettségeket – az öt évre vetítetten – teljesíteni kell.
- [61] Miután az „egyéb kultúra” gyűjtőfogalom, és miután azok a területek, amelyre nem nyújtottak be kifizetési kérelmet kötelezett területnek minősülnek, ebből az következik, hogy az a kötelezettséggel terhelt terület, amelyre kifizetési kérelem egy adott gazdálkodási évben nem terjedt ki, egyéb kultúrának minősül. Ez azt is jelenti, hogy az ilyen terület értelemszerűen a gyűjtőfogalomnak minősülő „egyéb kultúra” alapján veendő figyelembe a vetésszerkezeti szabályok megtartásának vizsgálata során, erre vonatkozó kifejezett rendelkezés nélkül is.
- [62] 5.5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az FVMr. 16. § (8) bekezdése – mivel közvetlenül nem állapított meg visszamenőlegesen hátrányos jogkövetkezményt vagy tett kötelezettséget terhesebbé a jogalanyok számára – bár visszaható hatályú jogalkotásnak minősül, nem sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [63] Figyelemmel arra, hogy az FVMr. 16. § (8) bekezdésében szabályozott területek esetében az egyéb kultúraként történt meghatározás a korábbi szabályozási környezetből is levezethető volt, ezért az a jogbiztonság elemét

képező kellő felkészülési idő sérelmét sem valósítja meg. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az FVMr. 16. § (8) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

- [64] 6. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban a *vis maior* kapcsolatos, a bírói kezdeményezésben támadott jogszabályi rendelkezések alkotmányossági vizsgálatát folytatta le.
- [65] Az FVMr. 16. § (10) bekezdését és 57. § (8) bekezdését az egyes agrártámogatási és egyéb agrártárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 30/2013. (IV. 30.) VM rendelet (a továbbiakban: VMr2.) 6. § (2) bekezdése állapította meg. A VMr2. 6. § (9) és (10) bekezdése az FVMr. átmeneti rendelkezéseit is módosította. Eszerint: „6. § (9) A 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet 81/C. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
»81/C. § E rendeletnek az egyes agrártámogatási tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 139/2012. (XII. 22.) VM rendelettel [a továbbiakban: 139/2012. (XII. 22.) VM rendelet] megállapított 27. §-át, 42. § (2) bekezdését, 53. § (6) bekezdés a) pontját, 53. § (8) bekezdését a 139/2012. (XII. 22.) VM rendelet hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell.«
(10) A 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet a következő 81/D. §-sal egészül ki:
»81/D. § E rendeletnek az egyes agrártámogatási és egyéb agrártárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 30/2013. (IV. 30.) VM rendelet [a továbbiakban: 30/2013. (IV. 30.) VM rendelet] által megállapított 16. § (7) bekezdés a) pontját, a 16. § (10) bekezdését, valamint az 57. § (8) bekezdését a 30/2013. (IV. 30.) VM rendelet hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell.«”
- [66] A VMr2.-vel megállapított két, indítvánnyal támadott rendelkezés a folyamatban lévő eljárásokban alkalmazandó, ami a Tv. 9/A. §-a értelmében a kérelemre vagy hivatalból indult jogerős döntéssel még le nem zárt (jellemzően a kifizetési kérelemre indult) eljárást jelenti.
- [67] 6.1. A *vis maior* eseteket a jogalkotó (mind uniós szinten, mind a hazai jogalkotás szintjén) speciálisan kezeli a támogatás és a kötelezettségek teljesítése szempontjából. Ez azt jelenti, hogy a támogatásra jogosult az érintett terület vonatkozásában nem szankcionálható, ha a célprogramban foglalt kötelezettségeket *vis maior* miatt nem tudja teljesíteni. Ezt fejezik ki a következő rendelkezések:
- [68] A Tanács 2009. január 19-i 73/2009/EK rendelete 34. cikk (2) bekezdése szerint: „[a] hektároknak – *vis maior* vagy rendkívüli körülmény esetének kivételével – a naptári év bármely időpontjában meg kell felelniük a támogathatósági feltételeknek.” Ez a rendelkezés tehát a támogathatósági feltételek teljesítése alól mentesíti a *vis maior* eseményre tekintettel a támogatásra jogosultat.
- [69] A Bizottság 2009. november 30-i 1122/2009/EK rendeletének 75. cikk (1) bekezdése szerint *vis maior* esetén a támogatási jogosultság annak ellenére fennmarad, hogy a jogosult nem tud eleget tenni kötelezettségeinek, s ilyen esetben a jogosult nem szankcionálható támogatáscsökkentéssel.
- [70] Ez a rendelet 2010. január 1-jén lépett hatályba, ám a 2010. január 1. előtt kezdődő gazdasági évekkal vagy támogatási időszakokkal összefüggő támogatási kérelmekre továbbra is a korábban hatályos 796/2004/EK rendeletet kellett alkalmazni, amelynek 50. cikk (7) bekezdése hasonlóképpen rendelkezett.
- [71] Az 1122/2009/EK rendelet 23–24. cikke – ezzel összhangban – kiveszi a *vis maior* eseteket a kérelmek késedelmes benyújtására vonatkozó szankciók alól.
- [72] 6.2. Az FVMr. a VMr2. hatálybalépése előtt alapvetően az 57. §-ában szabályozta a *vis maior* esetére irányadó – anyagi jogi – rendelkezéseket. A korábbi szabályozás koncepciója a következőképpen foglalható össze. A *vis maior* esemény bekövetkezése a kötelezettségek teljesítése alól mentesíti a támogatásra jogosultat. Ez a mentesítés a *vis maior* esemény jellegétől függően az adott gazdálkodási évre, vagy a támogatási időszak fennmaradó részére vonatkozhat. Az adott gazdálkodási évre történő mentesítés a támogatási jogosultságot nem érinti: a *vis maior* érintett területre is kifizetik a támogatási összeget, anélkül hogy a kötelezettségeket a *vis maior* érintett területen az adott gazdálkodási évben teljesíteni kellene. Ebből az következik, hogy a mentesülés a kötelezettségek alól időben kötött: az adott gazdálkodási évre vonatkozik.
- [73] A kötelezettségek alóli mentesítésnek a támogatási összeg igénybevételére is joghatása van. Amennyiben a *vis maior* egy adott gazdálkodási évre vonatkozik, a teljes támogatási összeget megkapja a támogatásra jogosult annak ellenére, hogy a kötelezettségeket teljesíteni nem tudja. Ha a támogatási időszak fennmaradó részét érinti a *vis maior* esemény, akkor az érintett területet kizárják [lásd FVMr. 28. § (3) bekezdés], a már kifizetett

- támogatást azonban visszafizetni nem kell. Az FVMr. 28. § (3) bekezdése szerinti részleges kizárás jogkövetkezménye, hogy a támogatott terület mértéke csökken, így a kizárt terület után további kifizetés nem igényelhető.
- [74] Emellett az FVMr. 53. § (1) bekezdése állapít meg korlátozást: eszerint ha egy kötelezettségvállalással érintett egybefüggő terület vonatkozásában legalább háromszor nem tudja a támogatásra jogosult *vis maior* miatt teljesíteni a kötelezettségvállalását, úgy az adott területet kizárják a célprogramból. A már felvett támogatási összeg tekintetében visszafizetési kötelezettség nem terheli a jogosultat.
- [75] 6.3. Az FVMr. VMr2.-vel megállapított, indítvánnyal támadott 57. § (8) bekezdése szerint a vetésszerkezetre vonatkozó kötelezettségek alól csak a célprogram utolsó gazdálkodási évében bejelentett *vis maior* eseményre tekintettel mentesül a támogatásra jogosult. Vagyis minden olyan *vis maior* esemény, amelyet a célprogram ötödik évét megelőzően jelentettek be, nem jelent mentesítést valamennyi kötelezettség alól: a vetésszerkezeti szabályokat ilyen esetben is be kell tartani, kivéve, ha a *vis maior* bejelentésre a célprogram utolsó gazdálkodási évében került sor.
- [76] A támadott rendelkezések tekintetében annak van jelentősége, hogy az FVMr. 57. § (2) bekezdésében a „kötelezettségek [...] teljesítése alól mentesíti a támogatásra jogosultat” fordulat miként értelmezendő. Nevezetesen, hogy a „kötelezettségek teljesítése alóli mentesítés” minden, az FVMr.-ben meghatározott kötelezettségre kiterjedt a VMr2. hatálybalépése előtt, vagy csak egyesekre. Így különösen, hogy a vetésszerkezeti előírások megtartásának kötelezettsége azon kötelezettségek közé tartozik-e, amelyek megtartása alól mentesítette a jogalkotó a támogatásra jogosultat, ha *vis maior* bejelentést tett és azt a hatóság elfogadta.
- [77] Az FVMr. 57. § (1) bekezdése általában véve írja elő, hogy a támogatásra jogosult mentesül a kötelezettségek teljesítése alól, nem specifikálta, hogy melyek azok a konkrét kötelezettségek, amelyek alól mentesül a támogatásra jogosult. Az egyetlen kötöttség, amelyet az FVMr. 57. § (1) bekezdése megjelöl, az az időbeli keret, amelyre ez a mentesülés kiterjed. Ebből következően az FVMr. támadott 57. § (8) bekezdésével a jogalkotó a korábban – a célprogram kezdetétől – fennálló mentesítési szabályt módosította, és írta elő kötelezettségek (a vetésszerkezeti szabályok) teljesítését a célprogram korábbi éveire nézve. Ez azt jelenti, hogy visszaható hatállyal állapított meg a támogatásra jogosultakra kötelezettséget. A támadott rendelkezés eredményeként a támogatásra jogosultaknak a célprogram korábbi éveire nézve olyan esetben is teljesíteniük kell(ene) utólag a vetésszerkezeti szabályokat, amikor a *vis maior* bejelentésre tekintettel mentesültek a kötelezettségek alól.
- [78] 6.4. Az FVMr. 16. § (10) bekezdése alapján a *vis maior* bejelentéssel érintett, pihentetett hasznosításúként bejelentett területeket a vetésszerkezeti előírás szempontjából egyéb kultúraként kell figyelembe venni. Az FVMr. korábban hatályos szövege a *vis maior* bejelentéssel érintett területek tekintetében – értelemszerűen – nem állapított meg rendelkezést arra vonatkozóan, hogy azokat a vetésszerkezeti előírások szempontjából miként kell figyelembe venni. A támadott rendelkezés beiktatását az FVMr. 57. § (8) bekezdésével megállapított korlátozás indokolta, hiszen csak akkor vetődik fel a *vis maiorral* érintett területek értékelése a vetésszerkezeti szabályok betartása szempontjából, ha azok nem mentesülnek a *vis maiorra* tekintettel a kötelezettségek alól. Így az FVMr. 16. § (10) bekezdésének alkotmányossága az FVMr. 57. § (8) bekezdésére tekintettel vizsgálendő.
- [79] Amint azt az FVMr. támadott 16. § (8) bekezdése kapcsán már kifejtette az Alkotmánybíróság: mivel a vetésszerkezeti előírások vizsgálatára a célprogram 5. évében kerül sor [23. számú melléklet 53. pont] a célprogram teljes idejére, vagyis a 2009-es gazdálkodási évre visszamenőleg. A vetésszerkezeti előírások betartására vonatkozó ellenőrzésre és megsértésük esetén a jogkövetkezmények alkalmazására ugyanis csak a célprogram 5. évének végén kerül. Ez azt jelenti, hogy az FVMr. támadott 16. § (10) bekezdését is a 2009. szeptember 1. és 2014. augusztus 31. közötti időszakra vonatkozó célprogram egészére nézve kell alkalmazni, vagyis a támadott rendelkezés a célprogram kezdetére visszamenőleg alkalmazandó az érintett jogalanyokra.
- [80] Az Alkotmánybíróság utal arra is, hogy – amint azt korábban kifejtette – az FVMr. alapján a célprogramba bevitt teljes területen teljesíteni kell a kötelezettségeket a célprogram ideje alatt. A támogatási jogosultság pedig csak a terület visszavonása, vagy a terület, illetve a támogatásra jogosult kizárása esetén szűnik meg. A vetésszerkezeti szabályok (lásd FVMr. 23. számú melléklet 53. pont) megsértése, a jogsértés mértékének függvényében von szankciót maga után. A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügyben a vetésszerkezeti szabály az, hogy az egyéb kultúra nem haladhatja meg az öt éves célprogram alatt a célprogramba bevitt teljes területet alapul véve a 20 százalékos arányt.
- [81] Az FVMr. 57. §-a – és az ismertetett uniós szabályok – alapján azok a területek, amelyekre a célprogram öt éve alatt valamelyik gazdálkodási évben *vis maiorra* tekintettel pihentetett hasznosítást adtak meg, kifizetésben

részesülhetnek, egyúttal mentesülnek a kötelezettségek teljesítése alól. Az FVMr. 16. § (10) bekezdéséből következően ugyanakkor a célprogramból következő vetésszerkezeti kötelezettségek fennmaradnak a *vis maior*tal érintett területeken az adott gazdálkodási évben is, hiszen az érintett területek a célprogram végén a vetésszerkezeti arányszámításnál az „egyéb kultúra” arányát növelik. Amint az Alkotmánybíróság megállapította: az FVMr. 23. számú melléklet 53. pontjában található felsorolásban az „egyéb kultúra” gyűjtőfogalomnak minősül, ami a kötelezett területek vonatkozásában minden olyan területre alkalmazandó, amely nem felel meg a 23. számú melléklet 53. pontjában nevesített egyéb fogalmaknak (lásd őszi repce, zöldbogar, szálas pillangós takarmánynövény).

- [82] A *vis maior* eseménnyel sújtott terület a pihentetett területek speciális fajtája, éppen amiatt, hogy ilyen esetben a támogatásra jogosult az érintett területen lényegében „kényszer-pihentetést” hajt végre egy meghatározott rendkívüli esemény következtében.
- [83] Ez az esemény nem vezethet arra, hogy a támogatásra jogosulttal szemben a támogatás csökkentésére vagy megvonására vezető szankciót alkalmaznak. A VMr2. hatálybalépése előtt – értelemszerűen – nem volt szabály arra nézve, hogy a *vis maior* miatt pihentettként megjelölt területeket a vetésszerkezet szempontjából hogyan kell figyelembe venni. A korábbi szabályozásból ugyanis az következett, hogy az adott gazdálkodási évben a *vis maior* miatt pihentetett terület a vetésszerkezet vizsgálata szempontjából nem értékelhető, arra tekintettel, hogy az adott évben a *vis maior* bejelentés jogkövetkezményeként a támogatásra jogosult mentesült a kötelezettségek teljesítése alól. Ennek mond ellent, ha – ahogyan azt az FVMr. 16. § (10) bekezdése előírja – a *vis maior*tal érintett területet egyéb kultúraként kell figyelembe venni, amelynek mértéke után, a vetésszerkezeti szabályok megsértése miatt, szankciót kell alkalmazni. Ennek gyakorlati formája a támogatási összeg csökkentése, mint ahogyan az az indítvány alapjául szolgáló ügyben is történt. A *vis maior* – a kötelezettségek teljesítése alóli mentesítésre tekintettel – nem szolgálhat a támogatás csökkentése alapjául. Vagyis ha a jogalkotó a *vis maior*tal sújtott területeket a vetésszerkezeti szabályok szempontjából beszámítja, és egyéb kultúraként veszi figyelembe, azzal – a korábbi szabályozáshoz képest, amely ezt nem tette lehetővé – szankciót helyez kilátásba a *vis maior*tal sújtott területekre (is). Ezért az sérti a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának követelményét.
- [84] 6.5. A visszaható hatályú jogalkotás szempontjából jelentősége van annak is, hogy az FVMr. 16. § (10) bekezdése és 57. § (8) bekezdése a 2009. szeptember 1. és 2014. augusztus 31. közötti támogatási időszak tekintetében 2013 áprilisában, vagyis a célprogram utolsó előtti, 2012-es gazdálkodási évének megkezdése után állapította meg a támogatásra jogosultakra ezeket, a teljes célprogramra visszamenőleg kiható, mentességet megvonó és egyúttal kötelezettséget megállapító szabályokat. Ebből következően az indítvány alapjául szolgáló ügyben a támogatásra jogosult már nem tudott az új szabályozás jogkövetkezményeihez alkalmazkodni (például azzal, hogy a vetésszerkezeti arányok „javítása” – és így a szankció elkerülése – érdekében alakítsa gazdálkodását).
- [85] 6.6. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogállamiság és jogbiztonság sérelmét idézi elő az, hogy az FVMr. 16. § (10) bekezdése és 57. § (8) bekezdése egy ötéves – vagyis rövidebb, határozott időtartamban fennálló – mentességet az ötéves program utolsó előtti évében visszamenőleg vont meg, és egyúttal – a mentesség megvonására figyelemmel – a kötelezettségek körét bővítette.
- [86] Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel vonta le az alaptörvény-ellenesség jogkövetkezményét.
- [87] Mivel az FVMr. 57. § (8) bekezdése a célprogram utolsó előtti évében rendelkezett arról, hogy a célprogram korábbi éveiben biztosított mentesítés a vetésszerkezeti szabályok szempontjából csak az utolsó gazdálkodási évre vonatkozik, továbbá mivel a vetésszerkezeti szabályok megtartásának ellenőrzése (az erre irányuló eljárás) eleve csak a célprogram utolsó (ötödik) évében esedékes az FVMr. alapján, de a célprogram teljes időtartamát érintően, ezért a támadott rendelkezések a már megkezdett és lezárás előtt álló célprogramok tekintetében utólag keletkeztettek többletkötelezettséget a jogalanyok számára. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az FVMr. 16. § (10) és 57. § (8) bekezdése visszaható hatályú jogalkotásnak minősül. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az FVMr. 16. § (10) bekezdése és 57. § (8) bekezdése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és ezért megsemmisítette azt.

[88] Az Alkotmánybíróság egyúttal elrendelte a megsemmisített jogszabályi rendelkezések alkalmazásának kizárását a bírói kezdeményezés alapjául szolgáló, folyamatban lévő ügyben, valamint más folyamatban lévő ügyekben is.

[89] 7. A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján közzé kell tenni a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/457/2016.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2017. évi 29. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3030/2017. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

az Alaptörvény értelmezésére irányuló indítvány alapján indult eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alaptörvény értelmezése tárgyában – *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontjának értelmezésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] Az igazságügyi miniszter (a továbbiakban: miniszter) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. § (1) bekezdése alapján a Kormány nevében az Alaptörvény értelmezésére irányuló indítvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványban a miniszter azt kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy értelmezze – figyelemmel az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésére, Q) cikk (2) és (3) bekezdésére és a 24. cikk (1) bekezdésére – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontját abból a szempontból, hogy a bíróság köteles-e az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha az előtte folyamatban lévő ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli.
- [3] Az Alaptörvény értelmezésének szükségessége az indítvány szerint abban a kontextusban merült fel, hogy a Kúria a Bfv.II.1812/2014. számú ügyben hozott ítéletében egy tételes belső jogi szabály alkalmazását arra tekintettel mellőzte, hogy az nemzetközi szerződésbe ütközik, ellentétes nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv ítéletével, bár a konkrét jogszabályt a nemzetközi szerv közvetlenül nem vizsgálta.
- [4] Az indítvány arra is rámutatott, hogy amennyiben a bíróságok az Alkotmánybíróság határozata (azaz a nemzetközi szerződésbe ütközés tényének formális kimondása) nélkül esetről-esetre kizárhatják valamely jogszabály alkalmazását, az súlyosan megnehezíti mind a jogalkotó feladatát, mind a jogalanyoknak a szabályokhoz való alkalmazkodását, mind pedig az egységes jogalkalmazást, ami ellentétes lenne az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe foglalt jogállamiságból eredő jogbiztonság elvével is.
- [5] Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálatát követően az Abtv. 58. § (1) bekezdése és az Alkotmánybíróság ügyrendjének 33. § (1) és (3) bekezdése, valamint 63. §-a alapján felhívta az indítványt benyújtó minisztert az indítvány kiegészítésére.
- [6] A miniszter az ügynek a teljes ülés – az Alkotmánybíróság hivatalos honlapján közzétett – napirendjére tűzésére figyelemmel levélben fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben úgy nyilatkozott, hogy mivel a Kúria 3/2015. BJE számú jogegységi határozata szerinte megnyugtatóan rendezi az indítvány alapját képező kérdést, ezért az indítvány álláspontja szerint okafogyottá vált, s kérte az indítvány elbírálásakor ennek a körülménynek figyelembe vételét.
- [7] Az Alkotmánybíróság – Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti [Abtv. 59. §]. Az Ügyrend szerint – egyéb esetek mellett – okafogyottá válik az indítvány, ha „az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn” [Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pont].

- [8] Az Abtv.-nek az Alaptörvény értelmezésére vonatkozó alkotmánybíróági hatáskört megállapító 38. § (1) bekezdése szerint „[a]z Országgyűlés vagy annak állandó bizottsága, a köztársasági elnök, a Kormány, illetve az alapvető jogok biztosa indítványára az Alkotmánybíróság az Alaptörvény rendelkezését konkrét alkotmányjogi problémával összefüggésben értelmezi, ha az értelmezés közvetlenül levezethető az Alaptörvényből.” A (2) bekezdés meghatározott körbe tartozó alkotmányjogi problémák esetén további szűkítő feltételeket határoz meg: „[h]a a konkrét alkotmányjogi probléma állami szerv jogállásával, működésével, vagy feladat- és hatáskörével összefüggésben merül fel, az Alkotmánybíróság az Alaptörvény rendelkezésének értelmezését az (1) bekezdés alapján akkor végzi, ha az alkotmányjogi probléma az Alaptörvénnyel összhangban történő működést, illetve feladat- és hatáskörgyakorlást ellehetetleníti, illetve az értelmezési bizonytalanság a jogbiztonságot veszélyezteti.”
- [9] Az Abtv. normaszövege alapján az Alaptörvény értelmezését csak meghatározott szervezetek (személyek), és csak meghatározott tartalmú indítványban, az Abtv.-ben rögzített feltételek mellett kezdeményezhetik.
- [10] Ha az indítványozó az Alaptörvény értelmezését az indítvány benyújtását követően keletkezett okból nem tartja már szükségesnek azért, mert állítása szerint az általa kezdeményezett alkotmánybíróági jogértelmezés nélkül is megszűnt az indítványában jelzett, jogbiztonságot veszélyeztető helyzet és ezáltal a probléma már megoldódott, akkor szerinte tulajdonképpen – az indítvány benyújtása után bekövetkezett okból – nem állnak már fenn az indítvány benyújtásának feltételei. Ilyen esetben az indítvány okafogyottnak minősíthető, elbírálása így már nem indokolt.
- [11] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (2) bekezdés a) pontja szerint teljes ülésben eljárva – úgy ítélte meg, hogy az ügyben az eljárás folytatására okot adó körülmény nem áll fenn, ezért az Abtv. 59. §-ának és az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontjának megfelelően az indítvány tárgyában az eljárást megszüntette.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [12] Nem tudom támogatni a többségi döntést az alaptörvény-értelmezésre irányuló eljárás megszüntetéséről, mert az ehhez alapul vett okafogyottságot csak részben látom megvalósultnak. A felmerült konkrét alkotmányjogi dilemma ez esetben abban állt, hogy nemzetközi jogsértés észlelése esetén a bírák csak az Alkotmánybírósághoz forduláson keresztül reagálhatnak erre, vagy ezzel szemben maguk is megtehetik a belső jog félretolását, és a nemzetközi jogi norma alapján való döntés meghozatalát. Mivel ez vitássá vált a bíróságok között, a Kúria időközben egy jogegységi határozatot hozott ennek lezárására, és ebben deklarálta a bíróságok kötelezettségét ilyen esetekben az Alkotmánybírósághoz fordulásra. Megítélésem szerint ez – rövidre zárva a felmerült dilemmát – ideiglenes megoldást jelent a bíróságok felé, de az alapul vett alkotmányjogi kérdést ez nem válaszolja meg.

- [13] Az alapul fekvő alkotmányjogi kérdés ugyanis abban áll, hogy miképpen kell értelmezni a nemzetközi jog belső jog felé irányuló erejének kérdését. Látni kell, hogy a mostani eljárásunk – az Alaptörvény absztrakt értelmezése – kizárólagos funkciója az a más eljárásainkban is meglévő háttérfunkció, hogy az elvont alaptörvényi rendelkezéseket konkretizáljuk, értelmét kibontsuk. Hogy ezt csak egy konkrét alkotmányjogi probléma felmerülésekor lehet indítványozni az Alaptörvény 38. cikkének (1) bekezdése szerint, az csak annak elkerülését szolgálja, hogy az ennek indítványozására jogosult különböző hatalmi ágak ne használhassák ki ezt politikai küzdelmeik eszközeként egymás ellen. Ezt szem előtt tartva a jelen esetben is el kell vonatkoztatni megítélésem szerint az indítványozást kiváltó, konkrét probléma esetleges orvoslásától a 3/2015. számú BJE jogegységi határozat megszületésével, mivel ez csak a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés kapcsán követendő bírósági döntési szempontokra terjedt ki. Az indítványozó által felvetett absztrakt értelmezés megadása a C) cikk, a Q) cikk és a 24 cikk (2) bekezdés b) pontja összefüggéseiben természetesen nem lehetett a Kúria jogegységi határozatának feladata, így ennek meghozatala nem érintheti a mi eljárásunkat.
- [14] A jelen probléma – a nemzetközi jogi aktus közvetlen belső hatályának kérdése – az alkotmánybírói testület egyik legnagyobb vitáját jelentette az Alaptörvény hatálybalépése utáni években annak kapcsán, hogy míg a Q) cikk (3) bekezdésének második mondata csak belső jogszabályban kihirdetés után teszi lehetővé a nemzetközi jogi aktusok belső jogba behatását, addig a bekezdés első mondata a közvetlen hatályt is elismeri. A kettő közötti határ megvonásának dilemmáját egyáltalán nem sikerült az eddigiekben még megnyugtatóan tisztázni, és míg voltak alkotmánybírák, akik még magát az alaptörvényi módosításokat is ellenőrzés alá vonták volna az általánosan elismert nemzetközi szabályok terjedelmét kitágítva és hatóerejét felfokozva, addig mások ezt csak a legszűkebb hatókörre szorították volna vissza. Emlékeztetőül hadd idézzem a dilemma nyitottságának bizonyítékeként a 45/2012. (XII. 29.) AB határozat Indokolásának [118] bekezdését, amely kimondja, hogy az Alkotmánybíróság a nemzetközi jog belső jogban ki nem hirdetett, de általánosan elfogadott, ún. *ius cogens* szabályaira alapozva akár magát az alkotmányozást is ellenőrzése alá vonhatja: „[a] demokratikus jogállam alkotmányossági kritériumai, egyben nemzetközi egyezményekben foglalt, a demokratikus jogállami közösségek által elismert és elfogadott alkotmányos értékek, és alapvető demokratikus szabadságjogok, illetve ezekkel részben egybeeső úgynevezett *ius cogens*. Adott esetben az Alkotmánybíróság a demokratikus jogállam alkotmányos tartalmi követelményeinek garanciáinak és értékeinek töretlen érvényesülését, alkotmányba foglalását is vizsgálhatja.” Ebből az érvelésből következik, hogy ha egy nemzetközi jogi norma a *ius cogens* körébe sorolható, akkor ezt anélkül is alkalmazhatják a bírák mint hatályos belső jogot, ha azt hatályos törvény nem hirdette ki. Korántsem biztos így, hogy ez alapján egy rendesbírói bíró ne juthatna arra a következtetésre egy nap – akár az említett jogegységi határozattal szemben –, hogy számára az Alaptörvénnyel összhangban ítélezés kötelezettsége azt rója ki, hogy közvetlenül hatályosnak tekintszen egy tárgyba vágó, Emberi Jogok Európai Bírósága által hozott döntést, és megidézzon olyan alkotmánybírói határozati indokolási részeket (például az előbb idézettet), melyek támaszt adhatnak számára az ilyen lépéshez.
- [15] Az alapul fekvő alkotmányjogi dilemma az alaptörvényi Q) cikk mikénti értelmezésére tehát napjainkig nyitott maradt, és az absztrakt alaptörvény-értelmezésre felhívó indítvány megválaszolása ennek lezárását tette volna lehetővé. Mindezekre tekintettel én csak az érdemi elbírálást tudtam volna támogatni.

Budapest, 2017. február 14.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: X/2129/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3031/2017. (III. 7.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Juhász Imre* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 47. § (4) bekezdés *d*) pontja és 91. § (1) bekezdés *b*) pontja, valamint a Szegedi Ítéltábla Bf.II.556/2015/24. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az indítványt egyebekben visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gyalog Balázs ügyvéd, Gyalog Ügyvédi Iroda, 1137 Budapest, Katona József u. 14. III. em. 2.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 47. § (4) bekezdés *d*) pontja és 91. § (1) bekezdés *b*) pontja, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 38. § (4) bekezdés *c*) pontja és 86. § (1) bekezdés *b*) pontja, valamint a Gyulai Törvényszék 3.B.276/2013/345. számú ítélete és a Szegedi Ítéltábla Bf.II.556/2015/24. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Kérte, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős bírósági ítélet megsemmisítésén túl rendelje el az indítványozó ellen folytatott büntetőeljárás felülvizsgálatát, továbbá azt is, hogy intézkedjen a jogerős bírósági döntés végrehajtásának a felfüggesztése iránt.
- [2] Az indítványozó érintett alaptörvényi rendelkezésként nevesíti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az I. cikk (3) bekezdését, a II. cikkét, a IV. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1), (2) és (5) bekezdéseit, a teljes XXVIII. cikket, valamint a 25., 26. és 28. cikkeket.
- [3] Az alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló ügyben az indítványozó ellen büntetőeljárás folyt. Az indítványozó büntetőjogi felelősségét a Gyulai Törvényszék mint elsőfokú bíróság folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett csalás bűntettében; folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett adócsalás bűntettében; bűnsegédként elkövetett adócsalás bűntettében; 2 rendbeli folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében és bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében állapította meg. Ezért az indítványozót mint bűnszervezetben elkövetőt, halmazati büntetésül egy év fegházbüntetésre, négy év közügyektől eltiltásra és négy év könnyelői foglalkozástól eltiltásra ítélte. Megállapította továbbá, hogy az indítványozó nem bocsátható feltételes szabadságra. A Szegedi Ítéltábla másodfokú bírósággént eljárva az indítványozó vonatkozásában az első fokú ítéletet megváltoztatta olyan módon, hogy az indítványozó fegházbüntetését két év hat hónap börtönbüntetésre súlyosította.
- [4] Az indítványozót a bíróságok letöltendő szabadságvesztéssel sújtották. Az indítványozó sérelmezi, hogy esetében a régi Btk. 47. § (4) bekezdés *d*) pontja értelmében nem volt lehetőség a szabadságvesztés végrehajtásának

a felfüggesztésére, holott a személyi körülményei, az ügy nem nagy tárgyi súlya és a kár teljes megtérülése ezt indokolták volna. A régi Btk. 91. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján továbbá az indítványozó feltételes szabadságra sem bocsátható, amit szintén kifogásol. Az indítványozó a régi Btk. hivatkozott rendelkezései mellett indokoltnak tartja a Btk. támadott rendelkezései alkotmányosságának a vizsgálatát is. A régi Btk. és a Btk. kifogásolt szabályai ugyanakkor azonos tilalmakat rögzítenek, amely körülmény az indítványozó álláspontja szerint megalapozza az alkotmányossági vizsgálat lefolytatását a Btk.-t érintően is.

- [5] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezések a hátrányos megkülönböztetését valószínűsítik meg azon elkövetőknek, akiknek a büntetőjogi felelősségét bünszervezetben elkövetés miatt állapították meg. Azt eredményezik ugyanis, hogy „egyetlen elkövetői magatartás” miatt az érintettek esetében a bíróságok nem vehetik figyelembe „az egyedi családi viszonyokat, a büntetlen előéletet” (indítvány 6. oldal). A megkülönböztetést az indítványozó arra figyelemmel is hátrányosnak tartja, hogy a büntető jogszabályok a bünszervezetben elkövetés esetével szemben a többszörös visszaesők és az erőszakos bűncselekményt elkövetők kapcsán lehetővé teszik a szabadságvesztés végrehajtásának a felfüggesztését, valamint a feltételes szabadságra bocsátást.
- [6] A megkülönböztetés az indítványozó esetében azt eredményezte, hogy a bíróságok nem tudták figyelembe venni az ügy egyedi szempontjait. Így az indítványozó az elkövetett gazdasági bűncselekmény miatt kiszabott szabadságvesztéssel összefüggésben annak ellenére esett el az említett kedvezmények igénybe vételétől, hogy a támadott ítéletet megelőzően büntetlen előéletű volt, a családjában több kiskorú gyermeket nevel, valamint – mivel az egyik gyermek súlyosan fogyatékos és 24 órás felügyeletet igényel, az édesapa főállású apa, az indítványozó édesanyja a – családfenntartó, továbbá, hogy a bűncselekménnyel okozott kár teljesen megtérült.
- [7] Úgy véli az indítványozó, hogy a támadott jogszabályhelyek nem teszik lehetővé sem a konkrét esetben, sem az ahhoz hasonló esetekben az egyedi büntetéskiszabási szempontok vizsgálatát és érvényesülését, ami a jogbiztonságból fakadó követelményekkel ellentétes helyzetet eredményez. Álláspontja szerint továbbá az első alkalommal és – akár – egyetlen bűncselekményt elkövető terheltekkel szemben a kötelezően letöltendő szabadságvesztés az alkotmányos büntetőjog követelményrendszeréből fakadó arányos büntetés követelményének sem felel meg. A támadott szabályok értelmében az addig büntetlen előéletű terheltekre olyan büntetést szab ki a bíróság, amelynek megállapítása során a súlyosító és enyhítő körülményeket nem lehet figyelembe venni, és amely így nem igazodik az elkövetett cselekmények tényleges tárgyi súlyához. A szabályozás ezért az indítványozó álláspontja szerint sérti az alapvető jogok szükséges és arányos korlátozásának a követelményét, amely az emberi méltósághoz való jog és a személyes szabadsághoz való jog megsértését eredményezi.
- [8] Nem egyeztethető össze továbbá az indítványozó szerint a kifogásolt jogszabályhelyek alkalmazása az Alaptörvény 25., 26. és 28. cikkeivel sem. Ezen szabályok indokolatlanul korlátozzák ugyanis a büntető bíróságok alkotmányos működését azáltal, hogy kizárják az egyéniesítést a döntéshozatalból, korlátozva ezzel a bíróságok mérlegelését. Így az indítványozó szerint kiüresedik a bíróságok ítélező tevékenysége, aminek következtében súlyosan sérül a bírói függetlenség.
- [9] Annak korlátozása továbbá, hogy a bíróságok az ügyek egyedi körülményeit figyelembe vehessék és az elkövetett cselekményeket a tényleges súlyuk szerint értékeljék, az indítványozó szerint a hatályos büntetési rendszer koherenciáját is megbontja.
- [10] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybíróság felhívása nyomán kiegészítette.
- [11] Abban kifejtette, hogy a vele szemben folytatott büntetőeljárásban alkalmazott rendelkezések – a régi Btk. 47. § (4) bekezdés *d*) pontja és 91. § (1) bekezdés *b*) pontja – mellett a Btk. 38. § (4) bekezdés *c*) pontjának és 86. § (1) bekezdés *b*) pontjának a vizsgálatát szoros tartalmi összefüggés okán, vagyis azért tartotta szükségesnek, mert a régi Btk. és a Btk. vonatkozó rendelkezései tartalmilag azonosak.
- [12] Utalva az Alkotmánybíróság gyakorlatára, az indítványozó előadta, hogy az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdéséből és I. cikkének (3) bekezdéséből következik az egyéniesítés követelménye, amelynek a büntetőjogi szabályok alkalmazásában is érvényesülnie kell. Ezt azonban a támadott rendelkezések az indítványozó esetében kizárták, hiszen a bíróság az első elkövetést, a családi viszonyokat, és a büntetlen előéletet sem vehette figyelembe annak mérlegelésekor, hogy a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának a felfüggesztésére sor kerüljön-e, illetőleg helye van-e feltételes szabadságra bocsátásnak.
- [13] Ez a szabályozási megoldás az indítványozó szerint elvonja a bíróságoktól a mérlegelés lehetőségét, ezáltal korlátozza az Alaptörvény 26. § (1) bekezdésében foglalt függetlenség követelményének, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített bírói függetlenséghez való jognak az érvényesülését.

- [14] Az egyéniesítés kizárása az indítványozó szerint az arányos büntetés követelményének a megsértésére is vezet. A törvényhozó ugyanis a kifogásolt rendelkezésekben nem engedte meg az egyéni szempontok érvényesülését bünszervezetben történő elkövetés esetén, így a konkrét esetben „nem adta meg a lehetőséget a cselekményt elbíráló bíróság számára, hogy a legenyhébb korlátozó eszközt alkalmazza az egyébként alkotmányos büntetési célok elérésére” (indítvány-kiegészítés 2. oldal). Ezért a büntetéssel megvalósított alapjogi korlátozás nem felelt meg az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének. A korlátozás aránytalansága pedig az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése szerinti szabadsághoz való jog, valamint az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jog megsértését eredményezte.
- [15] Nem felelnek meg továbbá a támadott jogszabályi rendelkezések az Alaptörvény XV. cikk (1) és XV. cikk (2) bekezdésének sem. Megjegyezte az indítványozó, hogy a megkülönböztetés alapjogokra vonatkozik, ezért azt az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti szigorúbb alkotmányossági mércével kell mérni. Utalt rá ugyanakkor, hogy a szabályozás az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti ésszerűségi tesztnek sem felel meg. Az Alkotmánybíróság gyakorlatára hivatkozva az indítványozó megállapította, hogy a szabadságvesztésre ítélték a támadott jogszabályi rendelkezések alkalmazásában homogén csoportnak tekinthetők, és nem igazolható a csoporton belüli eltérő szabályozás. A megkülönböztetés aránytalanságát az indítványozó szerint az is igazolja, hogy a vele egy csoportba tartozó többszörös visszaesők és erőszakos bűncselekményt elkövetők esetében lehetőség van a szabadságvesztés végrehajtásának a felfüggesztésére, valamint a feltételes szabadságra bocsátásra. Ezért úgy véli, hogy a támadott rendelkezések sértik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését.
- [16] 3. Az indítványozó további indítvány-kiegészítésekben kérte, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel a Gyulai Törvényszéket a jogerős ítélet végrehajtásának a felfüggesztésére, valamint azt, hogy az Alkotmánybíróság a végrehajtás felfüggesztéséről az Ügyrend 48. §-a alapján az elnök által kijelölt öt alkotmánybíróból álló testület döntsön.

II.

- [17] Az Alkotmánybíróság eljárása során a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe.
- [18] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:
- „B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”
- „I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”
- „II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”
- „IV. cikk (1) Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.”
- „XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
[...]
(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.”
- „XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

- (2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.
- (3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.
- (4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.
- (5) A (4) bekezdés nem zárja ki valamely személy büntetőeljárás alá vonását és elítélését olyan cselekményért, amely elkövetése idején a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai szerint bűncselekmény volt.
- (6) A jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítéltető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.
- (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„25. cikk (1) A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. A legfőbb bírósági szerv a Kúria.

(2) A bíróság dönt

a) büntetőügyben, magánjogi jogvitában, törvényben meghatározott egyéb ügyben;

b) a közigazgatási határozatok törvényességéről;

c) az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről;

d) a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról.

(3) A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.

(4) A bírósági szervezet többszintű. Az ügyek meghatározott csoportjaira külön bíróságok létesíthetők.

(5) A bíróságok igazgatásának központi feladatait az Országos Bírósági Hivatal elnöke végzi. Az Országos Bírői Tanács felügyeli a bíróságok központi igazgatását. Az Országos Bírői Tanács és más bírői önkormányzati szervek közreműködnek a bíróságok igazgatásában.

(6) Az Országos Bírósági Hivatal elnökét a bírák közül kilenc évre a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja. Az Országos Bírósági Hivatal elnökének megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. Az Országos Bírői Tanács tagja a Kúria elnöke, további tagjait sarkalatos törvényben meghatározottak szerint a bírák választják.

(7) Törvény egyes jogvitákban más szervek eljárását is lehetővé teheti.

(8) A bíróságok szervezetének, igazgatásának és központi igazgatása felügyeletének, a bírák jogállásának részletes szabályait, valamint a bírák javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg.”

„26. cikk (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

(2) A hivatásos bírákat – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – a köztársasági elnök nevezi ki. Bíróvá az nevezhető ki, aki a harmincadik életévét betöltötte. A Kúria elnöke és az Országos Bírósági Hivatal elnöke kivételével a bíró szolgálati jogviszonya az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig állhat fenn.

(3) A Kúria elnökét a bírák közül kilenc évre a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja. A Kúria elnökének megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[19] 2. A régi Btk. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„47. § (4) Nem bocsátható feltételes szabadságra

d) aki a bűncselekményt bünszervezetben követte el,”

„91. § (1) A szabadságvesztés végrehajtása nem függeszthető fel, ha az elkövető [...] b) a bűncselekményt bünszervezetben követte el,”

III.

- [20] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [21] 1. A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány részben felel meg az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott követelményeknek.
- [22] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az iratokhoz mellékelt tértivevény tanúsága szerint a másodfokú ítéletet az indítványozó és a védője egyaránt 2016. február 22-én vette kézhez. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2016. március 18-án terjesztette elő. Az indítvány előterjesztésére tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidő betartásával került sor.
- [23] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további követelményeknek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket [az Abtv. 26. § (1) bekezdését és 27. §-át] és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, I. cikk (3) bekezdés, II. cikk, IV. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (1), (2) és (5) bekezdései, XXVIII. cikk, valamint 25., 26. és 28. cikkek]. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezéseket és a konkrét bírósági ítéletet, okfejtést tartalmaz azok alaptörvény-ellenességéről, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg az érintett jogszabályhelyek és a bírósági ítélet megsemmisítésére.
- [24] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontja alapján azonban követelmény, hogy az indítványnak – az eljárás megindításának indokain túl – alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *e)* pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a sérelmezett jogszabályhely, illetve a megsemmisíteni kért döntés miért és mennyiben sérti.
- [25] Jelen esetben az indítványozó nem fejtette ki maradéktalanul, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezések és a sérelmezett bírói ítélet milyen alkotmányos indokok alapján tekinthető ellentétesnek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítvány nem tartalmaz ugyanis érvelést a támadott jogszabályhelyek és a bírói döntés alaptörvény-ellenességére az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése, XXVIII. cikk (2)–(7) bekezdései, 25. cikke, 26. cikk (2)–(3) bekezdései, valamint a 28. cikke vonatkozásában. Ezért az indítvány ezen elemei vonatkozásában nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban foglalt követelményeinek, így érdemi vizsgálatuknak nem volt helye.
- [26] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának a törvényben előírt tartalmi feltételeit. Ennek során az Alkotmánybíróság az indítvány alapján elvégezte az indítványozó érintettségének, a jogorvoslat kimerítésére vonatkozó kötelezettségnek, valamint az Abtv. 26. § (1) bekezdésében, az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29–31. §-aiban rögzített további kritériumoknak a vizsgálatát. Ennek eredményeként az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [27] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. §-a, illetve az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerint jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy az alapul szolgáló büntetőeljárásban terheltként szerepelt, továbbá – figyelemmel arra, hogy vele szemben a bíróság szabadságvesztés büntetést alkalmazott, amellyel összefüggésben kizárta a végrehajtás felfüggesztését, valamint az indítványozó feltételes szabadságra bocsátását – nyilvánvalóan érintett is.
- [28] Az Abtv. 26. § (1) bekezdés *b)* pontja és az Abtv. 27. § *b)* pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel és az abban alkalmazott jogszabállyal szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség sincsen számára biztosítva. Az indítványozó a jelen alkotmányjogi panaszt fellebbezési lehetőségének kimerítését követően, a Szegedi Ítéltábla másod-

fokú, jogerős ítéletével szemben terjesztette elő, így az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 26–27. § e körben előírt feltételeinek.

- [29] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {lásd pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. Tekintettel arra, hogy az indítványozó kifogásai nem esnek ezen kivételes esetek alá, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított indítványi elem érdemben nem volt vizsgálható. Önállóan nem szabályoz az indítványozó számára biztosított alapjogot az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, valamint a 26. cikk (1) bekezdése sem. Az I. cikk (3) bekezdése az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja. A 26. cikk (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés sem deklará. Erre tekintettel nem volt helye az utalt két indítványi elem érdemi vizsgálatának sem.
- [30] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése értelmében az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be {lásd pl.: 3261/2015. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [18]}. A rendelkezésre álló iratok alapján ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasszal szemben folytatott büntetőeljárásban az eljáró bíróságok a régi Btk. támadott rendelkezéseit alkalmazták, a Btk. kifogásolt szabályait azonban nem. Az indítványozó ezért a Btk. kifogásolt szabályai alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését megalapozottan nem indítványozhatta.
- [31] 2.2. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Jelen ügyben az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-ában foglalt követelmények teljesülését az egyes indítványi elemek és alaptörvényi rendelkezések kapcsán az alábbiak szerint értékelte.
- [32] Az indítványozó elsősorban azt kifogásolta, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések a hátrányos megkülönböztetését valósítják meg azon elkövetőknek, akiknek a büntetőjogi felelősségét bünszervezetben elkövetés miatt állapították meg. Megjegyezte az indítványozó, hogy a megkülönböztetés alapjogok, konkrétan az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése szerinti szabadsághoz való jog, valamint az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jog érvényesülésében jelenik meg, ezért azt az Alaptörvény XV. cikke szerinti szigorúbb alkotmányossági mércével kell mérni.
- [33] Úgy véli továbbá az indítványozó, hogy az egyéniesítés lehetőségét kizáró szabályozási megoldás korlátozza a bíróságokat a szabad mérlegelésben, és ezzel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírói függetlenséghez való jog megsértését eredményezi.
- [34] Ezen felül az egyéniesítés kizárásával megállapított büntetőjogi szankció az érintett terheltek esetében az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése szerinti szabadsághoz való jogot, valamint az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogot korlátozza.
- [35] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben úgy ítélte meg, hogy ez utóbbi indítványi elemeket, vagyis az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése szerinti szabadsághoz való jog, valamint az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jog korlátozását érintően az indítványozó nem adott elő olyan alkotmányjogi indokolást, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetett volna értékelni, vagy amely alapján felmerült volna a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége. Az indítványozó ugyanis az alapjogi sérelmet mindössze azzal indokolta, hogy mivel „a kirótt szankció alkotmányjogi értelemben aránytalan, ezért a személyes szabadsághoz való alapjogot (IV. cikk (1) bekezdése) és az emberi méltósághoz való jogát (II. cikk) a támadott szabályok önkényesen, kellő súlyú alkotmányos indok nélkül korlátozzák” (indítvány-kiegészítés 2. oldal). Nem fejtette ki ugyanakkor, hogy a támadott jogszabályhelyek alkalmazásával általában megvalósuló, illetve a konkrét esetben bekövetkezett alapjogi korlátozás a felhívott alapjogok alkotmányos tartalma alapján

miért tekinthető aránytalannak. Ezért az alkotmányjogi panasz ezen elemeiben nem felelt meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek.

- [36] Az indítvány további két eleme kapcsán ugyanakkor az Alkotmánybíróság arra jutott, hogy azok felvetik a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét.
- [37] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben ilyen kérdésnek tekintette az Alkotmánybíróság, hogy sértik-e a bírói függetlenséghez való jogot a támadott rendelkezések azzal, hogy meghatározott esetekben kizárják a szabadságvesztés végrehajtásának a felfüggesztését és a feltételes szabadságra bocsátást, ezáltal pedig a bíróságok szabad mérlegelését a büntetőjogi szankció megállapításában.
- [38] A panaszos előadása kétséget ébresztett továbbá az iránt, hogy a Btk. kifogásolt szabályai, valamint az indítványozó büntetőügyében hozott jogerős ítélet egyaránt összhangban állnak-e az Alaptörvény XV. cikkéből fakadó hátrányos megkülönböztetés tilalmával.
- [39] Ezen kérdések vizsgálata érdemi alkotmánybíróági eljárást igényelt. Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat eredménye alapján válaszolhatta meg a támadott jogszabályhely és a bírósági ítélet alaptörvény-ellenessége kapcsán felmerült kételyeket. Erre figyelemmel és az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva az alkotmányjogi panasz befogadásáról és az érdemi alkotmányossági vizsgálatról döntött.
- [40] Az alkotmányjogi panasz eljárás keretében az Alkotmánybíróság ezt követően elvégezte az Alaptörvény XV. cikkére és a XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványi elemek érdemi vizsgálatát. Az indítvány azon elemeit ugyanakkor, amelyek a befogadhatóság követelményeinek a fentiek szerint nem feleltek meg, az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

IV.

- [41] Az indítvány nem megalapozott.
- [42] 1. Az indítványozó kifogásait részben az Alaptörvény XV. cikke (1) és (2) bekezdésének megsértésére alapította.
- [43] A hátrányos megkülönböztetés álláspontja szerint abban nyilvánul meg, hogy a régi Btk. 47. § (4) bekezdés d) pontja és 91. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazásával érintett elkövetők esetében a büntetés kiszabásakor a bíróságok nem értékelhetik saját belátásuk szerint a büntetőügyek egyedi körülményeit, és azokra tekintettel nem állapíthatják meg teljes szabadsággal a büntetőjogi szankciót. A törvény ugyanis kizárja a szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének a lehetőségét és a feltételes szabadságra bocsátást azon elkövetők esetében, akik a bűncselekményt bünszervezetben követték el. Az Alkotmánybíróság gyakorlatára hivatkozva az indítványozó megállapította, hogy a szabadságvesztésre ítélték a támadott jogszabályi rendelkezések alkalmazásában homogén csoportnak tekinthetők, amely csoporton belüli nem igazolható az eltérő szabályozás.
- [44] Az indítvány egyaránt tartalmaz hivatkozást az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésére. Az indítványozó ugyanakkor kifejtette, hogy a támadott rendelkezések és a bírósági ítélet alkotmányossági vizsgálatát az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján tartja indokoltnak lefolytatni, mivel a különbségtétel alapjogot érint. Ezért az Alkotmánybíróság a támadott jogszabályi rendelkezések és jogerős bírósági ítélet Alaptörvénnyel való összhangját az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján vizsgálta.
- [45] 1.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza. {Lásd: 3116/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [50]–[52], 3073/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [54]–[57]; 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]–[29]; 42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [37]–[43]}. Az alkotmányos szabály szerint „Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.” A tételesen felsorolt tulajdonságok mellett az „egyéb helyzet szerinti különbségtétel” fordulat nyújt garanciát arra, hogy az előre nem látható, de a felsorolásban szereplő tulajdonságokkal döntő hasonlóságot mutató helyzetben élő személyeket, illetőleg ezen személyek csoportjait se érhesse hátrányosan sújtó különbségtétel. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti nyílt felsorolás ugyanakkor nem bővíthető korlátlanul. „Nem nyújt védelmet olyan személyeknek, akiket valamely szabály ugyan éppen hátrányosan érint, de mégsem diszkriminál. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalom ugyanis csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önzonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítéllettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis

a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja.” [3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]]

- [46] 1.2. A támadott jogszabályi rendelkezések kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azokban a jogalkotó a szabadságvesztéssel sújtott elkövetők meghatározott körét érintően kizárta a feltételes szabadságra bocsátást, valamint a végrehajtás felfüggesztésének a lehetőségét. A régi Btk. 47. § (4) bekezdés *d*) pontja és 91. § (1) bekezdés *b*) pontja ezáltal megkülönböztetést valósít meg és eltérő elbánáshoz vezet az elítéltek azon csoportjai között, akik a bűncselekményt bünszervezetben követték el, és akik esetében ez a kitétel nem teljesült.
- [47] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére alapított alkotmányossági vizsgálatnak akkor van helye, ha az állított különbségtétel alapjogot érint. További feltétel, hogy az eltérő kezelés az Alaptörvény ezen rendelkezésében meghatározott valamely szemponton alapuljon.
- [48] Az indítványozó kifogásait, valamint a régi Btk. 47. § (4) bekezdés *d*) pontját és 91. § (1) bekezdés *b*) pontját vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a konkrét esetben ezek a feltételek csak részben teljesültek. A szabadságvesztés büntetés végrehajthatóságával és a feltételes szabadságra bocsátással összefüggő szabályok nyilvánvalóan érintik az elkövető személyes szabadsághoz való jogának az érvényesülését, tehát az alapjogi érintettség megállapítható. Eltérő következtetésre jutott ugyanakkor az Alkotmánybíróság a különbségtétel szempontját illetően.
- [49] A támadott szabályok alkalmazásának, egyúttal az indítványozó által állított különbségtételnek az alapja a bünszervezetben történő elkövetés, tehát a társas bűnelkövetés egyik formája.
- [50] Ez a szempont nem feleltethető meg az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt felsorolás egyetlen nevesített elemének sem. Ugyanakkor – ahogyan arra az Alkotmánybíróság fentebb utalt – a felsorolás nyitott az „egyéb helyzet” szerinti különbségtétel alapján. Ezért az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett, hogy az elkövető elkövetői magatartásán – jelen esetben a bünszervezetben történő elkövetésen – alapuló megkülönböztetés értelmezhető-e az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése által védett „egyéb helyzet” fordulat keretében.
- [51] Az értelmezési gyakorlatot a konkrét helyzetre alkalmazva az Alkotmánybíróság megállapította: az, hogy valaki egy bűncselekményt milyen elkövetői magatartással követ el, vagyis, hogy fellépése megvalósít-e a bünszervezet törvényi fogalmának megfelelő magatartást, nem tekinthető lényegi, az elkövető személyében rejlő, önzonosságát meghatározó olyan tulajdonságnak vagy olyan élethelyzetnek, amely az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése értelmében vett „egyéb helyzetnek” minősülne. Mivel pedig a kifogásolt különbségtétel szempontja nem illeszkedik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített szempontrendszerbe, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a régi Btk. támadott rendelkezései nem valósítanak meg olyan különbségtételt, amely az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével ellentétes.
- [52] 2. Az indítványozó kifogásait másodsorban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben fejtegette ki. Álláspontja szerint a régi Btk. 47. § (4) bekezdés *d*) pontja és 91. § (1) bekezdés *b*) pontja szerinti rendelkezések az egyéniesítés lehetőségét kizáró szabályozási megoldás alkalmazásával korlátozzák a bíróságokat a szabad mérlegelésben, és ezzel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírói függetlenséghez való jog megsértését eredményezik. Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban a kifogásolt jogszabályhelyek és az Alaptörvény utalt rendelkezéseinek az összhangját vizsgálta meg.
- [53] Ennek során az Alkotmánybíróság az Alaptörvény negyedik módosítására (2013. március 25.), valamint a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatában a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontokra is tekintettel járt el. Figyelemmel volt arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt szabály értelmezésekor – az Alkotmánnyal fennálló tartalmi és kontextuális egyezés okán – a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban az Alkotmánybíróság irányadónak tekintette a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joggal kapcsolatban kimunkált korábbi alkotmánybírósági gyakorlatot [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]]. Ezért jelen ügy kapcsán is arra a megállapításra jutott, hogy a korábbi határozataiban szereplő érvek és megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya.
- [54] 2.1. Az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatában, többféle megközelítésben foglalkozott a tisztességes eljárás egyik markáns garanciális elemével, a bírói függetlenség alapelveivel. A jelen ügyben különösen relevánsak azok a megállapítások, amelyeket az Alkotmánybíróság – összegezve addigi gyakorlatát – a bírói független-

ség és a törvényi alávetettség összefüggéséről a 19/1999. (VI. 25.) AB határozatban fejtett ki [ABH 1999, 150, lásd még: 13/2002. (III. 20.) AB határozat (ABH 2002, 85.) és 54/2001. (XI. 29.) AB határozat (ABH, 2001, 421.)] Ennek értelmében „a bírói hatalom, amelyhez a bírói függetlenség kapcsolódik, döntően az ítélezésben ölt testet. A bírói függetlenség az ítélezésre vonatkozik; a további státusbeli és szervezeti garanciák is a független ítélezéshez szükségesek. A bírónak mindenkitől – más bírótól is – függetlennek kell lennie, függetlenségét garanciáknak kell biztosítani minden befolyásolás ellen, származzék akár az külső hatalmi jogkör gyakorlásától, akár a bírósági szervezeten belülről. Ez azonban természetesen nem jelenti a bírói hatalom korlátlanágát. [...] A bírói függetlenség egyedi aspektusában [...] a bíró szervezeti és státusbeli szabadságának garanciáját jelenti, annak érdekében, hogy az egyedi ügyekben a jogviták eldöntése és a jogsérelmek orvoslása tárgyában hozott kötelező erejű és végrehajtható döntését mindenféle befolyásolástól mentesen, a törvények, illetve általában a jogszabályok alapján, belső meggyőződése szerint hozza meg. (ABH 1999, 150, 153.) A 20/2005. (V. 26.) AB határozatában az Alkotmánybíróság elvi éllel állapította meg továbbá, hogy „[a] bírósági jogalkalmazásnak egyaránt része a tényállás és az alkalmazandó jog megállapítása, valamint a jogkövetkezmények meghatározása. Ezen összetett folyamat, eljárási periódusoktól függetlenül magában foglalja a jogilag releváns tények objektív feltárását, összegezését, értékelését és a jogkérdések megismerését. A bíró belső meggyőződése, amely lehetővé teszi számára – a bírói függetlenség alkotmányos elve által oltalmazott – a lelkiismeretének megfelelő döntés meghozatalát, ezen tényezők hatására alakul ki.” (ABH 2005, 202, 219–220.)

- [55] 2.2. Az indítványozó által kifogásolt jogszabályi rendelkezések kizárják annak a lehetőségét, hogy az eljáró bíró döntsön a feltételes szabadságra bocsátásról és a szabadságvesztés végrehajtásának a felfüggesztéséről, amennyiben az elkövető a bűncselekményt bünszervezetben követte el. Ilyen értelemben korlátozzák, hogy a bíró a lehetséges jogkövetkezmények köréből szabad belátása szerint határozza meg a konkrét esetben alkalmazandó jogkövetkezményt.
- [56] Az alaptörvény-ellenesség vizsgálatában az Alkotmánybíróság jelentőséget tulajdonított annak, hogy a büntetékiszabás a jogalkotó és a jogalkalmazó, vagyis a bíróságok közötti sajátos feladatmegosztás eredménye. Ennek keretében a jogalkotó feladata, hogy általánosan értékelje az egyes emberi cselekménytípusokat, és az értékelés alapján meghatározza a büntetési tételeket és a büntetések kiszabását meghatározó egyéb általános rendelkezéseket (így például a büntetés enyhítésére, felfüggesztésére és részbeni felfüggesztésére vonatkozó szabályokat, valamint azokat, amelyek adott esetben a különös részi büntetési tétel felső határának a felemelését írják elő). Ezzel a jogalkotó kereteket ad a bíróságok számára a konkrét büntetés mértékének eldöntéséhez. A bíróságok pedig ezen keretek között, figyelemmel az elkövetett cselekményre és az elkövető személyére, meghatározzák a konkrét esetben alkalmazandó szankciót. A bírói függetlenség ezen feladatmegosztás keretei között értelmezhető. Az egyensúlyi helyzet a feladatok megosztásában egyúttal a bírói függetlenség alkotmányos korlátozását jelenti.
- [57] Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy értelmezésében a büntetékiszabás büntetőtörvényben megjelenő szabályai minden esetben egy adott büntetőpolitika normatív megtestesülését jelentik. „Az Alkotmánybíróságnak nem feladata a büntetőpolitikai célok, követelmények helyességéről és indokairól, így különösen azok célszerűségéről és hatékonyságáról dönteni, azt azonban vizsgálhatja, hogy a büntetékiszabás rendjével kapcsolatos szabályok megállapítására vonatkozó diszkrecionális jogával összefüggésben a jogalkotó mérlegelési jogának gyakorlása során nem került-e ellentétbe az Alaptörvény valamely rendelkezésével.” [23/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]]
- [58] Az Alkotmánybíróságnak tehát arra van jogosítványa, hogy megállapítsa a büntetőpolitika alkotmányos korlátait – anélkül, hogy a büntetőpolitika tartalmáról állást foglalna –, ennek során pedig különös tekintettel legyen az alapvető jogok védelmének alkotmányos büntetőjogi garanciáira. Alkotmányjogilag az nem kérdőjelezhető meg, hogy egy adott büntetőjogi szankció alkalmas-e a büntetőpolitikai célok elérésére, de a szankció alkalmazása jogszabályi feltételeinek az alkotmányossága vizsgálható. A büntetőjogi szankciók az állampolgárok alapvető jogainak legsúlyosabb korlátozását jelentik, ezért különösen fontos, hogy a büntetőjogi jogkövetkezményeket megfelelő garanciák mellett lehessen alkalmazni.
- [59] Jelen ügyben az indítványozó azt kifogásolta, hogy a régi Btk. 47. § (4) bekezdés *d*) pontja és 91. § (1) bekezdés *b*) pontja a bírói függetlenség korlátozását valósítja meg azáltal, hogy az elkövetők meghatározott körében kizárják a bíróságok döntését a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztéséről és a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéről. Ez a korlátozás az indítványozó szerint ellentétes az Alaptörvénnyel.

- [60] Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban azt vizsgálta, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezések által a bírói függetlenséghez való jogot érintően megvalósított korlátozás összhangban áll-e az Alaptörvény bírói függetlenségét deklaráló XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [61] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. „A büntetőeljárás szempontjából ezek a tételek a büntető igazságszolgáltatás történeti rendszereinek felhalmozódott tapasztalatán alapulnak. Eszerint: az igazság feltárásának az a legmegfelelőbb módja, ha az ítélezésben független és pártatlan bíróság nyilvános tárgyaláson, a bizonyítás tekintetében egyenlő jogokkal részt vevő felek aktív közreműködésével lefolytatott eljárás eredményeként, közvetlen észlelése útján szerzett bizonyítékok szabad mérlegelésével állapítja meg a büntető felelősségre vonás eldöntéséhez szükséges tényeket.” [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266.] A tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványainak az érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel való összhangját ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített általános alapjogvédelmi teszt alkalmazásával vizsgálja. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
- [62] Az alapjogvédelmi teszt alkalmazása keretében az Alkotmánybíróság elsőként a korlátozás szükségességét vizsgálta, vagyis azt, hogy a szabályozással összefüggésben van-e olyan alkotmányosan elfogadható cél, amely az alapjog-korlátozást igazolhatja. A korlátozás „szükségessége két elemből áll: az alapjog korlátozásának alkotmányos célt kell követnie, és alkalmasnak kell lennie e cél elérésére” {legutóbb pl. 3046/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [42]}.
- [63] Az Alkotmánybíróság ezen szempontok vizsgálata érdekében áttekintette az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezések történetét, valamint a szabályok megalkotásának a jogalkotói szempontjait és indokait is.
- [64] 2.3. A régi Btk. 47. § (4) bekezdés *d*) pontja 2002. április 1-jétől hatályos, a rendelkezést a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 2001. évi CXXI. törvény (a továbbiakban: Módtv.1.) 6. §-a állapította meg.
- [65] A Módtv.1. indokolása az általános indokolás keretében utal rá, hogy a módosítást megelőző időben „előtérbe kerültek a szervezett bűnözés elleni hatékonyabb fellépést segítő módosítások, valamint a bűnözés szerkezetében bekövetkezett változások következményeként a büntetéseket szigorító rendelkezések”. A bűnözés növekvő intenzitása és szerkezetének átalakulása mellett az Európai Unióhoz történő csatlakozás is a változtatások indokaként jelenik meg. Az általános indokolás az új szabályozás „meghatározó elemeként” nevesíti a szervezett bűnözéssel kapcsolatos új rendelkezéseket. Ezek közül említi, hogy a Módtv.1. „nem egyes bűncselekmények minősítő körülményeként határozza meg a bűnszervezetben történő elkövetést (pl. emberkereskedelem), hanem általános részi rendelkezéssel”. Ezen felül a Módtv.1. átalakítja a bűnszervezet fogalmát, amely így megfelel „az Európai Unió bűnszervezetben való részvétel bűncselekményé nyilvánításáról szóló együttes fellépésében (1998. december 21.) foglaltaknak, úgyszintén a Magyarország által aláírt, a határon átnyúló szervezett bűnözés elleni ENSZ Egyezménynek”. A Módtv.1. a bűnszervezetben részvételt önálló, *sui generis* bűncselekményként rendeli büntetni. Ezen rendelkezéshez társulnak „a szabadságvesztés végrehajtására, a feltételes szabadságra bocsátás kizárására, a vagyonek kobzásra, a büntetés végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó szabályok, valamint a bűnszervezetben részvétel tényállásához kapcsolódó speciális büntethetőséget megszüntető ok”.
- [66] 2.4. A szabadságvesztés végrehajtásával összefüggő rendelkezések közé – az akkori 90. §-ba – a büntető jogszabályok módosításáról szóló 1998. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Módtv.2.) iktatta be azt a szabályt, amely szerint a végrehajtás nem függeszthető fel, ha az elkövető a bűncselekményt bűnszervezet tagjaként követte el.
- [67] A Módtv.2. indokolásának általános része a változtatások egyik fő céljaként az állam reakcióképességének az erősítését nevesíti a szervezett bűnözés visszaszorítása érdekében. Áthatotta továbbá a módosítás egészét az a törekvés, amely a büntetéskiszabás gyakorlatát kívánta a növekvő bűnözéssel összhangba hozni. Az általános indokolás kifejti, hogy „[a] büntetéskiszabási gyakorlat nem tartozik az állami büntetőpolitika befolyása alá. A jogalkotó a büntetőjogi rendelkezések módosítása révén fejezheti ki az elvárásait a jogalkalmazók felé. Logikailag a jogalkotónak a büntetési tételkeretek, a tényállások tartalma, vagy a Btk. Általános Része rendelkezé-

seinek megváltoztatására van lehetősége. A büntetési tétel emelését akkor indokolt megtenni, ha a tapasztalat azt mutatja, hogy a tételkeret felső harmadában vannak a kiszabott büntetések. Ilyen tapasztalata azonban a büntető jogalkotásnak nincs az elmúlt évtizedről. Az a cél, hogy a jogalkalmazást a jogalkotó a súlyosabb büntetés kiszabás felé terelje, leginkább a büntetőjog általános rendelkezéseinek a módosításával érhető el. Ezért a törvény, a már említett kriminálpolitikai megfontolásból alapvetően nem a büntetési tételek mennyiségi szemléletű emelésére helyezi a hangsúlyt. A büntetés kiszabási gyakorlatra ható módosítások a törvény több rendelkezésében található. Ilyen a feltételes szabadságra, a pénzbüntetés kiszabására, a próbára bocsátásra, a büntetés kiszabás elveire, a halmazati büntetésre, a büntetés enyhítésére, a büntetés végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó rendelkezések módosítása.” A Módtv.2. 24. §-ához fűzött indokolás a Btk. 90. §-át érintően rögzíti, hogy a Módtv.2. további okokat állapít meg, amelyek fennállása esetén a kiszabott büntetés végrehajtása nem függeszthető fel. Hozzáteszi, hogy az „e személyekre kiszabott büntetés végrehajtásának felfüggesztése az elkövetett bűncselekmény jellege, illetve az elítélt életvezetése miatt kizárt.”

- [68] A régi Btk. támadott 91. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti kizárási ok tartalmában ugyan azonos az utalt, korábban hatályos 90. § *c)* pontjával, megfogalmazásában azonban némiképp eltér. A régi Btk. 91. § (1) bekezdés *b)* pontjának a hatályos szövegét a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló a 2009. évi LXXX. törvény állapította meg, az 2010. május 1-jén lépett hatályba.
- [69] A módosító jogszabály nem adta indokát a szöveg megváltoztatásának, sőt arra utal, hogy a módosítás megtartotta a büntetés végrehajtása felfüggesztésének a bünszervezetben történő elkövetéssel összefüggő okát, azon nem változtatott.
- [70] 2.5. A támadott jogszabályi rendelkezések történetének az elemzése és a módosító jogszabályok megállapításai alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó által kifogásolt jogszabályi rendelkezések hatálybalépését egységesen indokolták a bűnözés szerkezetében bekövetkezett változások, a szervezett bűnözés elleni hatékonyabb állami fellépés igénye, valamint a feltételes szabadságra bocsátást érintően a nemzetközi – különösen az Európai Unióhoz történő csatlakozásból fakadó – követelmények. Mind-ezen indokok az Alkotmánybíróság értelmezésében a független bírói döntéshozatal korlátozása legitim céljának minősülnek.
- [71] A korlátozás szükségességének mérlegelésekor az Alkotmánybíróság a büntetőjogban általánosan elfogadott azon tételnek is jelentőséget tulajdonított, hogy a társas bűnelkövetés több okból is a bűnelkövetés veszélyesebb formájának minősül. A társas elkövetés azon túl, hogy emeli a bűnelkövetők létszámát, súlyosabb hatást képes kifejteni a sértettekre és növeli a bűncselekmények sikeres végrehajtásnak az esélyét is. Különösen igaz mindez a társas bűnelkövetés szervezett formáira, így a bünszervezetben történő elkövetésre is. A bünszervezet ugyanis nem bűnözők puszta szövetsége vagy az elkövetett bűncselekmények kumulációja. Az elkövetési alakzat veszélyessége abból fakad, hogy a bünszövetség a tagoktól elkülönülő, önálló hatalmi entitássá válik, amely káros hatásait így tartósan és széles körben képes kifejteni. A bünszervezetben történő elkövetés ezért az államtól a társadalom fokozottabb és hatékonyabb védelmét kívánják meg.
- [72] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a bírói függetlenség –ilyen értelmet jelentő – korlátozásának helye van a szervezett bűnözés elleni hatékony állami fellépés érdekében, ezen cél a jogkorlátozás szükségességét kellően alátámasztja. Ennek jegyében pedig nem minősítette szükségtelennek a bírói függetlenség azon korlátozását, amellyel a jogalkotó az elkövetők meghatározott körét érintően – vagyis azok esetében, akik a bűncselekményt bünszervezetben követték el – kizárta a feltételes szabadságra bocsátást és a szabadságvesztés végrehajtásának a felfüggesztését a bírói döntéshozatal köréből.
- [73] 2.6. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében ugyanakkor a korlátozás szükségességének az igazolásán túl az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett a jogkorlátozás arányosságát is, vagyis azt, hogy a választott jogalkotói megoldás által okozott alapjog-sérelem súlya összhangban áll-e a korlátozással elérni kívánt cél fontosságával. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a továbbiakban a szabályozás arányosságának a vizsgálatát végezte el.
- [74] Az Alkotmánybíróság a vizsgálata során megállapította, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések a bíróságokat a jogkövetkezmények megállapításában több tekintetben is csak részlegesen korlátozzák. A korlátozás két jogintézmény: a szabadságvesztés végrehajtásának a felfüggesztése és a feltételes szabadságra bocsátás alkalmazásában valósul meg. Ezek közül egyik jogintézmény sem önálló büntetési nem, mindkettő a szabadságvesztés végrehajtásához kapcsolódik és azzal összefüggésben a büntetés mérséklésére adnak lehetőséget.

Az elkövetők lehetséges körét a kifogásolt rendelkezések alkalmazása szintén korlátozottan érinti, hiszen a tilalom a bünszervezetben történő elkövetés megállapítása esetére vonatkozik. Nem korlátozzák ugyanakkor a támadott rendelkezések a bíróságok azon tevékenységét, amelynek keretében az alapul fekvő ügy egyedi szempontjait, a felmerülő súlyosító és enyhítő körülményeket mérlegelve és a büntető törvénykönyv szabta keretek között megállapítják a konkrét esetben alkalmazandó büntetés nemét, valamint a büntetés mértékét.

- [75] Az arányosság vizsgálata keretében az Alkotmánybíróság a korlátozás által okozott alapjogsérelem súlyát a korlátozással elérni kívánt célhoz viszonyítja. Ezért a konkrét esetben azt összevetette, hogy a bírói függetlenség fentiek szerinti korlátozása annak – jelen döntés IV.2.5. részében (Indokolás [69]–[71]) kifejtett – céljához mérten tekinthető-e eltúlzott mértékűnek, vagyis aránytalanak.
- [76] Úgy ítélte meg az Alkotmánybíróság, hogy a szervezett bűnözéssel szembeni hatékony állami fellépés, és a kapcsolódó nemzetközi követelmények teljesítésének az igénye kellően alátámasztja a korlátozás alkalmazott, több tekintetben is szűk körben érvényesülő mértékét. Ezért a támadott jogszabályi rendelkezések által a bírói függetlenséget érintően megvalósított korlátozás nem aránytalan, azok szabályozásakor a jogalkotó eleget tett a bírói függetlenséget érintően az arányos korlátozás követelményének.
- [77] Az Alkotmánybíróság ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a régi Btk. 47. § (4) bekezdés *d)* pontja és 91. § (1) bekezdés *b)* pontja alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványi elemet elutasította.
- [78] 3. Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságtól a támadott bírói ítélet alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését is.
- [79] A bírósági ítélet alaptörvény-ellenességét érintően előadta az indítványozó, hogy a döntés nem felelt meg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető egyéniesítés követelményének, mivel a bíróság az első elkövetést, a családi viszonyokat, és a büntetlen előéletet sem vehette figyelembe annak mérlegelésekor, hogy a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának a felfüggesztésére az indítványozó esetében sor kerüljön-e, illetőleg helye van-e feltételes szabadságra bocsátásának. Az így kiszabott büntetéssel megvalósított alapjogi korlátozás pedig nem felelt meg az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének. A korlátozás aránytalansága az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése szerinti szabadsághoz való joga, valamint az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való joga megsértését eredményezte. Az Alaptörvény XV. cikke szerinti megkülönböztetés tilalmának a sérelme az indítványozó esetében szintén azzal a következménnyel járt, hogy a bíróságok nem tudták figyelembe venni az ügy egyedi szempontjait, és az indítványozó az elkövetett gazdasági bűncselekmény miatt kiszabott szabadságvesztéssel összefüggésben elesett az említett kedvezmények igénybevételétől.
- [80] Az Alkotmánybíróság a fentiekben a jogalkotással összefüggésben kifejtett megállapításait a jogalkalmazás vizsgálatára irányuló indítványi elemek kapcsán is irányadónak tekintette {hasonlóan: 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [121]–[122]}, ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ára alapított részében is elutasította.
- [81] 4. Az indítványozó mindezekon kívül kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján eljárva hívja fel a bíróságot a jogerős ítélet végrehajtásának a felfüggesztésére.
- [82] Az utalt jogszabályhely értelmében az Alkotmánybíróság eljárásában kivételesen a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére hívhatja fel a bíróságot. Erre a döntésre akkor kerülhet sor, ha az alkotmánybírósági eljárás várható tartamára vagy a várható döntésre tekintettel, súlyos és helyrehozhatatlan kár vagy hátrány elkerülése érdekében, vagy más fontos okból indokolt, és a bíróság az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján a döntés végrehajtását nem függesztette fel.
- [83] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy nem kellett tartani olyan súlyos és helyrehozhatatlan kár vagy hátrány bekövetkezésétől, és nem állt fenn egyéb olyan fontos ok sem, ami az alkotmányjogi panasz-eljárás tartamára és a döntés tartalmára is figyelemmel indokoltá tette volna a bíróság felhívását a jogerős ítélet végrehajtásának a felfüggesztésére.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [84] 1. A határozat rendelkező részével és a hozzá fűzött indokolásnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó okfejtésével nem tudtam azonosulni az alábbiak miatt.
- [85] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése azt mondja ki, hogy a bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alávetve. Ebből azonban *a contrario* az is következik, hogy a törvények viszont korlátozzák a bírák függetlenségét. A bíró a modern jogrendszerekben, így a magyar jogrendszerben is, törvényi keretek között ítélkezik, és csak kivételesen kérdőjelezheti meg a törvényben foglaltakat. Erre példaként szolgál az ún. bírói kezdeményezés, amikor a bíró az előtte folyó eljárásban alkalmazandó norma Alaptörvénynek való megfelelése vizsgálatát kéri az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozó bíró azonban ebben az esetben sem teheti félre az általa alaptörvény-ellenesnek ítélt törvényt, törvényi rendelkezést, hanem be kell várnia az Alkotmánybíróság döntését.
- [86] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt vádat vagy valamely perben a jogait és a kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el. Álláspontom szerint az Alaptörvény 26. § (1) bekezdése a bírákra vonatkozó szabály, az ő pártatlanságukat és függetlenségüket biztosítja, ezzel szemben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a jogalanyok számára nyújt biztosítékot arra, hogy ügyükben szervezetileg független és pártatlan bíróság hoz döntést. Véleményem szerint a hivatkozott alkotmánybíróági határozatok is ezt támasztják alá és nem a többségi határozatban foglaltakat, amely összemosza a bírói függetlenséget és a független (és pártatlan) bírósághoz való jogot.
- [87] 2. A határozat az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tükrében vizsgálja a régi Btk. 47. § (4) bekezdés *d)* pontját és 91. § (1) bekezdés *b)* pontját és megállapítja, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részlete a független és pártatlan bírósághoz való jog. Az is rögzítésre kerül, hogy a büntetés kiszabás a jogalkotó és a jogalkalmazó közötti munkamegosztás eredménye, ahol is a jogalkotó meghatározza a törvényi kereteket, amelyek között a bíróságok meghatározzák a konkrét esetekben alkalmazandó szankciót. A fenti megállapításokkal magam is egyetértek.
- [88] A határozat ugyanakkor kiemeli, hogy az indítványozó szerint a támadott jogszabályi rendelkezések a bírói függetlenséget korlátozzák. Ezt követően az érdemi vizsgálatot az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében végzi el a határozat, megállapítva, hogy ez az alaptörvényi szabály deklarálja a bírói függetlenséget. Ez a megállapítás – amellet, hogy téves – álláspontom szerint azért is különös, mert a határozat indokolása korábban kitért arra, hogy „az Alaptörvény 26. § (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti, alapjogot, vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés sem deklarál”.
- [89] A többségi határozat megállapítja, utalva a 19/1999. (VI. 25.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh.), hogy a tisztességes eljárás egyik markáns garanciális eleme a bírói függetlenség alapelve. Ezzel kapcsolatban kénytelen vagyok rámutatni, hogy a hivatkozott Abh.-ban az Alkotmánybíróság a személyes szabadsághoz való jog [Alkotmány 55. § (2) bekezdés], valamint a jogállami jogbiztonság [Alkotmány 2. § (1) bekezdés] sérelmét állapította meg és ezért semmisítette meg a támadott büntetőeljárás szabályt. Az Abh. valóban tartalmaz megállapításokat a bírói függetlenséget [Alkotmány 50. § (3) bekezdés] illetően, azonban épp annak megállapítására, hogy a vizsgált szabály nem sérti a bírói függetlenség elvét. A többségi határozatban állítottakkal ellentétben az Abh.-ban nem lelhető fel a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos érvelés.
- [90] Az Alkotmánybíróság jelenlegi – az Alaptörvényen alapuló – gyakorlata sem tükrözi vissza a többségi határozatnak a bírák törvénynek való alárendeltségével kapcsolatban elfoglalt álláspontját. Az ún. halmazati három csapás kérdésben hozott 23/2014. (VII. 15.) AB határozat sem a bírói függetlenség (független bírósághoz való jog), hanem a jogbiztonság sérelme miatt állapította meg annak a büntető anyagi jogi szabálynak az alaptörvény-ellenességét, amely ugyancsak korlátozta a bírák diszkrécióját, amikor bizonyos esetekben kötelezően alkalmazni rendelte az életfogytiglani szabadságvesztést. Tette ezt annak ellenére az Alkotmánybíróság, hogy a határozat alapjául szolgáló bírói kezdeményezések kifejezetten hivatkoztak a bírói függetlenségre [Alap-

törvény 26. cikk (1) bekezdés]. Tehát az adott esetben akár ennek alapján is helye lett volna érdemi vizsgálatnak, tekintettel arra, hogy az indítványozók bírók voltak.

- [91] Nem vitatom, hogy a bírói függetlenség és a független és pártatlan bírósághoz való jog között ne lenne összefüggés. Álláspontom szerint azonban e két alaptörvényi rendelkezés egymást kiegészíti, ugyanakkor ez nem zárja ki azt a filozofikus megközelítést, hogy nincs tisztességes eljárás független bíróságok nélkül.
- [92] 3. A határozat indokolásának logikája szerint lehetőség van lényegében bármely törvényi rendelkezés alkotmányossági vizsgálatát kérni azon az alapon, hogy az a bírói függetlenséghez – és nem a független bírósághoz (!) – való jogot a szükségesség-arányosság tesztnek megfelelően korlátozza. Akkor is igaz ez a kritikai megállapítás, ha a tárgyi ügyben egy büntető anyagi jogszabály vizsgálatát végezte el az Alkotmánybíróság, tekintettel arra, hogy nem a vizsgálat tárgyának, hanem mércéjének, ti. az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének az értelmezésével jutott el ide a többségi határozat. A XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljárás ugyanis minden bírósági eljárásra kiterjed, nem csak a büntető igazságszolgáltatásra.
- [93] Álláspontom szerint ez egy olyan biankó felhatalmazás, amely alapján minden törvény, törvényi rendelkezés (tágabb értelemben jogszabály) megkérdőjelezhető, és mivel a törvény (jogszabály) *ab ovo* korlátozza a bírói függetlenséget, az Alkotmánybíróság kénytelen lefolytatni a szükségesség-arányosság tesztet.
- [94] Ezt veszélyes tendenciának tartom, és óvnék az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének illetén értelmezésétől.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/611/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3032/2017. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Önkormányzati Tanácsa Köf.5048/2015/3. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1.1. Az indítványozó Halásztelek Város Önkormányzata (2314 Halásztelek, Posta köz 1., jogi képviselő: Kádár Balázs Ügyvédi Iroda 1054 Budapest, Báthory utca 7., dr. Kádár Balázs ügyvéd) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Önkormányzati Tanácsa Köf.5048/2015/3. számú határozata alaptörvény-ellenességét és semmisítse azt meg, mivel a hivatkozott határozat az indítvány szerint sérti az Alaptörvény N) cikk (1) és (3) bekezdését, O) cikkét, a XV. cikk (2) bekezdését, a XXX. cikk (1) bekezdését, a 25. cikk (2) bekezdését, a 28. cikkét, a 32. cikk (1) bekezdésének *h*) pontját, valamint a 32. cikk (2) és (3) bekezdését.
- [2] A Pest Megyei Kormányhivatal Kormány megbízottja (továbbiakban: kormány megbízott) a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) 136. § (2) bekezdése alapján – mivel a korábbi törvényességi felhívása eredményre nem vezetett –, törvénysértés okán kezdeményezte az indítványozó képviselő-testülete által hozott, a helyi adókról szóló 25/2012. (XII. 14.) számú önkormányzati rendelet (továbbiakban: Ör.) 4. § (1) és (2) bekezdése azon szövegrészeinek megsemmisítését, amelyek az építményadó alóli mentesség, illetve adókedvezmény igénybe vételét nemcsak a magánszemély, a lakásbérlő, vagy lízingelő személyek életvitelszerű ott-lakásától teszi függővé, hanem e jogosultságot egy igazgatási aktushoz, nevezetesen a lakcímbeljelentéshez is köti. A kormány megbízott a magasabb jogszabállyal – a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (továbbiakban: Hatv.) egyes rendelkezéseivel – való ellentét miatt kezdeményezte az Ör. megjelölt szabályai egyes szövegrészeinek a megsemmisítését.
- [3] A Kúria Önkormányzati Tanácsa a Köf.5048/2015/3. számú határozatával megállapította, hogy az Ör. 4. § (1) bekezdésének „amelyben a magánszemély adóalany a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 5. §-ában meghatározott lakóhelyet létesített, és” szövegrésze; a 4. § (2) bekezdés *a*) és *b*) pontjainak „az 1992. évi LXVI. törvény 5. §-ában meghatározott lakóhelyet létesítő, és amelyet” valamint „bejelentett” szövegrésze, továbbá a 4. § (2) bekezdés *c*) pontjának *ca*) *cb*) *cc*) *cd*) alpontjaiban a „fő lakáscímre bejelentett” szövegrésze ellentétes a Hatv. 6. § *c*) és *d*) pontjaiban foglaltakkal, ezért a hivatkozott szövegrészeket megsemmisítette. A Kúria határozatának indokolásában hivatkozott arra, hogy a Hatv. 6. § *c*) és *d*) pontját már több döntésében értelmezte. Ennek során megállapította, hogy az érintett önkormányzat nincs tekintettel az adófizetési kötelezettségben érvényesülő jogegyenlőségre [Hatv. 6. § *c*) pont] és a mentességekre vonatkozó, a lakhatás biztonságát különösen preferáló rendelkezésre [Hatv. 6. § *d*) pont] akkor, ha az építményadó esetében a vagyontömeg értékében megtestesülő teherbíró képességen túli, a tényleges lakhatáshoz nem kapcsolódó szempontokat is értékeli. A Kúria az indítványozó által támadott határozatában kifejtette, hogy nem látta indokát a korábbi gyakorlatától való eltérésnek, ezért ismét leszögezte, hogy törvényellenes az, ha az önkormányzat az adókötelezettség fennállását, vagy fenn nem állását, mértékét a lakcímnnyilvántartás adataitól teszi függővé.
- [4] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott arra, hogy az Alaptörvény 32. cikkének (1) bekezdés *h*) pontja a helyi önkormányzat számára biztosítja az adómegállapítás jogát, míg a Hatv. 6. § *c*) pontja az adó mértékének kereteit, a 6. § *d*) pontja pedig a mentességek körét szabályozza. Ez utóbbi tekintetében indítványozói vélemény szerint a törvény nemhogy nem korlátoz, hanem a „különösen fordulatot” követő felsorolás

- után, a mentességek, kedvezmények kibővítésére ad lehetőséget. Ezért álláspontja szerint – túl azon, hogy nincs a hivatkozott törvényi rendelkezésnek a Kúria értelmezése szerinti korlátozó tartalma –, a támadott határozat az Alaptörvény 32. cikkének (2) és (3) bekezdésében foglaltakat is figyelembe véve alaptörvény-ellenesen vonja el az indítványozó helyi adókra vonatkozó döntési jogát.
- [5] Nem tartja elfogadhatónak továbbá az indítványozó azt az álláspontot, amely a bejelentett lakcímmel szemben az életvitelszerű ott-lakástól teszi függővé egyes kedvezmények megadását. Ez a megközelítés ugyanis a bejelentkezést jogellenesen elmulasztók számára biztosít előnyt, akik ráadásul éppen úgy – sőt a közlekedést tekintve még fokozottabban is –, igénybe veszik a település infrastruktúráját és szolgáltatásait, mint a lakcímnnyilvántartásba bejelentkezett lakosok. Az indítványozó hivatkozott továbbá a 2016. évi (központi) költségvetésről szóló törvény azon előírására, amely a támogatást illetően jelentős – lakosonként 30%-os mértékű – különbséget tesz a 10.000 főnél több állandó lakossal rendelkező települések javára. Mindezek alapján a Kúria határozata azt eredményezi, hogy sérül az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdéséből következő, arányos közteherviseelés elve és a XV. cikk (2) bekezdés szerinti diszkrimináció tilalma is, mert a döntés a jogszabályi kötelezettségüket nem teljesítőknél is mentességet ad a helyi adó megfizetése alól. Végül hivatkozott az indítványozó az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésének, és – a jogszabály értelmezés alaptörvény-ellenessége kapcsán – a 28. cikkének a sérelmére is.
- [6] 3. Az indítványozó főtktári felhívásra kiegészítette alkotmányjogi panaszát. A panasz-kiegészítésében – a korábbi érvelés megismétlése mellett –, az Alaptörvény N) és O) cikkére is hivatkozott, továbbá kifejtette azt az álláspontját, miszerint nem ért egyet azzal az Alkotmánybíróság által követett gyakorlattal, amely az önkormányzatokat, mint közhatalmat gyakorló állami szerveket megfosztja az alkotmányjogi panasz előterjesztésének lehetőségétől. Az indítványozó szerint „nem lehet a közhatalom gyakorlása és az önkormányzatiság között ilyen egyenlőséget vonni”, továbbá az Abtv. 27. §-ának rendelkezései sem tesznek különbséget az indítványozók között azon az alapon, hogy „civil”, vagy „közjogi” szervezetek-e.
- [7] 4. Az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [8] 4.1. Az indítványozó a Kúria Önkormányzati Tanácsának támadott határozatát 2016. február 23-án vette kézhez, az indítványt 2016. április 14-én, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti 60 napos határidőn belül adta postára, így a panasz határidőben benyújtottnak tekintendő. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, aki szabályszerű meghatalmazását az Abtv. 52. § (6) bekezdése szerint az indítványhoz csatolta.
- [9] 4.2. Az indítványozói jogosultság Abtv. 51. § (1) bekezdése szerinti vizsgálata kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a 3149/2016. (VII. 22.) AB végzésben foglaltak szerint megváltoztatta azt a korábbi – az Alkotmányon alapuló – gyakorlatát, amely az önkormányzatokat mint közhatalmat gyakorló állami szerveket eleve elzárta az alkotmányjogi panasz benyújtásának lehetőségétől. Ugyanakkor a hivatkozott végzésében az Alkotmánybíróság a következő megállapítást tette: „[az] önkormányzat is élhet az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal, feltéve, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvitás ügyben mellérendelt jogalanyként és nem a közhatalom gyakorlójaként járt el. Az indítványozói jogosultság szempontjából tehát nem az önkormányzat (egyébként különleges) jogi státuszának, hanem annak van relevanciája, hogy az önkormányzat az alapul fekvő ügyben, hierarchikus viszonyban, a közhatalmi jogosítványával élve, avagy a vagyoni forgalom mellérendelt alanyaként járt-e el. Az Alkotmánybíróság álláspontja ugyanis változatlan a tekintetben, hogy az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz – szervezet esetében is –, az egyedi ügyben bekövetkezett, Alaptörvényben biztosított, egyéni jogsérelem orvoslásának eszköze, amely nem az önkormányzat *sui generis*, vagy állam által átruházott hatáskörben hozott közhatalmi döntéseinek kikényszerítésére szolgáló intézmény.” {3149/2016. (VII. 22.) AB végzés (Indokolás [18])} Jelen ügyben az indítványozó önkormányzat képviselő-testülete a helyi közhatalom gyakorlása körében alkotta meg az Ör-t. A Kúria Önkormányzati Tanácsa az Ör. egyes rendelkezéseinek törvénnyel fennálló ellentéte miatt semmisítette meg az Ör. törvénysértő rendelkezéseit a panasszal támadott határozatában. Az Alkotmánybíróság az indítvány tartalma alapján a vizsgált ügyben megállapította azt, hogy a panaszos a támadott határozat törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérte az Alkot-

mánybíróságtól. Ezt támasztja alá az is, hogy a támadott határozat tartalma és az indítványban felhívott, a panaszos által sérülni vélt alaptörvényi rendelkezések között az indítványozó által kifejtett indokok alapján alkotmányossági szempontú vizsgálatot megalapozó tartalmi kapcsolat nem volt megállapítható. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül. A fent kifejtettek alapján a vizsgált ügyben az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése szerinti mérlegelés során azt állapította meg, hogy a panaszos a támadott kúriai határozat törvényességi felülvizsgálatát nem indítványozhatja.

- [10] 4.3. Mivel az Alkotmánybíróság megállapította azt, hogy a jelen ügyben az indítványozó a támadott kúriai határozat törvényességi felülvizsgálatát az Alkotmánybíróságnál nem indítványozhatja, nem vizsgálta a továbbiakban azt, hogy az indítványban felhívott alaptörvényi rendelkezések közül melyek tekinthetők Alaptörvényben biztosított jogoknak, továbbá azt sem, hogy az Ö.-t figyelembe véve fogalmilag melyek képezhetnék az indítványozó „jogait”.
- [11] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és 51. §-ának (1) bekezdésében szabályozott törvényi feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [12] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor véleményem szerint az Alkotmánybíróságnak az adott ügyben hatásköre hiányát kellett volna megállapítania, és erre tekintettel visszautasítani az alkotmányjogi panaszt.
- [13] 1. Álláspontom szerint minden bírósági eljárásban elsődlegesen vizsgálendő kérdés, hogy az érintett szervnek van-e hatásköre az elé vitt ügy elintézésére. Ennek megfelelően az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) pontja – a határozott kérelem törvényi kritériumaival összefüggésben – írja elő, hogy az indítványozónak egyértelműen meg kell jelölnie azt az alaptörvényi, vagy törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására.
- [14] Az Alkotmánybíróság jellemzően az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának tartalmi feltételeit [Abtv. 56. § (2) bekezdés] megelőzően vizsgálja a határozott kérelem törvényi feltételeit, és ennek keretében elsőként a hatáskör fennállását értékeli [3247/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [6]]. Véleményem szerint ebben az ügyben indokolatlanul tért el a gyakorlatától az Alkotmánybíróság.
- [15] 2. Az adott ügyben az indítványozó formálisan az Abtv. 27. §-a alapján terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványának tartalmából ugyanakkor egyértelműen megállapítható, hogy az adott ügyben nem a bírósági eljárást, hanem a Kúria által vizsgált önkormányzati rendelet törvényellenességét kifogásolta. Alkotmányjogi panaszának indokolásában ugyanis abban foglalta össze érveit, hogy „az indítványozónak a jelen esetben az önálló rendeletalkotási joga olyan, az Alaptörvényben lefektetett alapjog, amely feltétlen garanciális védelmet kell, hogy élvezzen a közhatalom gyakorlásával szemben. A sérelmezett bírósági döntés tehát az indítványozónak az Alaptörvény 32. cikke (1) bekezdés *h*) pontjában, valamint (2) és (3) bekezdésében foglalt önálló jogalkotási jogát sérti azzal, hogy az Alaptörvénybe ütközően is akadályozza az arányos közteherviselésre és

a diszkrimináció tilalmára vonatkozó rendelkezések érvényesítését.” Ebből következően az indítvány valójában annak vizsgálatára irányult, hogy a Kúria tévesen állapította-e meg az önkormányzati rendelet törvényellenességét.

- [16] 3. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 2. § (1) bekezdése ugyanakkor úgy rendelkezik: „[a] bíróságok [...] az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről, a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról – törvényben szabályozott eljárás során – véglegesen döntenek.” Ennek megfelelően a Bszi. 45. § (1) bekezdése alapján a Kúrián az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés c) és d) pontjában, valamint a 32. cikk (4) és (5) bekezdésében foglalt ügyek elbírálására önkormányzati tanács működik. Az önkormányzati tanács feladata a jogszabálysértő önkormányzati rendelet felülvizsgálatára irányuló nemperes eljárás, valamint a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztása miatti nemperes eljárás lefolytatása [Bszi. 45. § (3) bekezdés]. Az Alaptörvény és a Bszi. hivatkozott rendelkezései értelmében tehát a Kúria Önkormányzati Tanácsának a feladata az önkormányzati rendeletek más jogszabályba ütközésének a vizsgálata. Erre figyelemmel határozza meg az Abtv. 37. § (1) bekezdése is az Alkotmánybíróság hatáskörét az önkormányzati rendeletek felülvizsgálatával összefüggésben.
- [17] Az Abtv. 37. § (1) bekezdése szerint „[a]z Alkotmánybíróság a 24–26. §-ban meghatározott hatáskörében az önkormányzati rendelet Alaptörvénnyel való összhangját akkor vizsgálja, ha a vizsgálat tárgya az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálata nélkül, kizárólag az Alaptörvénnyel való összhang megállapítása.” Ebből következően, az Alkotmánybíróságnak kizárólag akkor áll fenn a hatásköre az önkormányzati rendelet Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatára, ha az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének vizsgálata nem merül fel. Az adott esetben a Kúria Önkormányzati Tanácsa a támadott önkormányzati rendelet törvényellenességét a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 6. § c) és d) pontjára tekintettel vizsgálta.
- [18] A kifejtettek alapján úgy gondolom, hogy mivel a Kúria Önkormányzati Tanácsa a támadott önkormányzati rendelet törvényellenességét a Hatv. 6. § c) és d) pontja alapján állapította meg, ezért az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 37. § (1) bekezdése alapján nincs hatásköre vizsgálni az érintett önkormányzati rendelet törvényességét.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/775/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3033/2017. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.441/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselője útján – alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett – alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.V.21.441/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [3] Az indítványozó gazdasági társaság – mint az alapügy felperese – keresetet terjesztett elő a Szekszárdi Járásbíróságnál ingatlan adásvételével kapcsolatos kártérítési igény, valamint az ingatlanra vonatkozó vállalkozási szerződésből eredő vállalkozói díj megfizetése iránt. Az elsőfokú bíróság a keresetet a 33.G.40.075/2012/42. számú ítéletével elutasította. Az indítványozó az ítélet ellen fellebbezéssel élt. A fellebbezés folytán eljáró Szekszárdi Törvényszék 13.Gf.40.003/2015/7. számú ítéletével az első fokú bíróság ítéletének indokolását részben megváltoztatta, egyebekben helyben hagyta. Ezt követően az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, melyet – az alkotmányjogi panasszal támadott – Pfv.V.21.441/2015/2. számú végzésével a Kúria, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 271. § (2) bekezdése alapján hivatalból elutasított. Végzésében rámutatott, hogy a per nem tartozik azon perek körébe, amelyekre az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik, ugyanis az ingatlan adásvételével kapcsolatos kártérítési igény, valamint az ingatlanra vonatkozó vállalkozási szerződésből eredő vállalkozói díj megfizetésére irányuló per nem ingatlan tulajdonára vagy ingatlant terhelő jogra vonatkozik és nem tekinthető ingatlanra vonatkozó jogviszonyból eredőnek sem, mivel ebbe a körbe azok a perek tartoznak, amelyek az ingatlan jogi helyzetét befolyásolják. A Kúria rámutatott arra is, hogy nem kerülhet sor a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására azon az alapon sem, hogy a per megállapításra irányul, mivel az indítványozó perbeli felperes megállapítási kérelme valójában csupán a vele együtt előterjesztett marasztalási igény jogalapját képezi. Mindezekre figyelemmel a Kúria úgy foglalt állást, hogy a keresettel érvényesített követelés esetében a Pp. 271. § (2) bekezdésében megfogalmazott, a hárommillió forintos korlátozás alól kivételt biztosító szabály nem alkalmazható. Miután pedig a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték 2 334 000 forint, a jogerős ítélet ellen a Pp. 271. § (2) bekezdése értelmében felülvizsgálatnak nincs helye.
- [4] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Kúria végzésével szemben terjesztette elő. Kifejtette, hogy a Kúria jogértelmezésével ellentétben a felülvizsgálati kérelemmel érintett jogvita egyértelműen ingatlanra vonatkozó jogviszonyból (ingatlan adásvételi szerződés) származó igényérvényesítésre vonatkozik, illetve megállapításra vonatkozó kereseti kérelmet is tartalmaz, ezért az azzal kapcsolatos jogvita a Pp. 271. § (2) bekezdésében meghatározott kivételek közé tartozik, ebből következően a Kúriának a felülvizsgálati kérelmet érdemben kellett volna elbírálnia. Mindezek miatt a támadott végzés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, valamint a Kúria határozata elzárta az érdemi felülvizsgálati eljárás lehetőségétől, ezért az sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot is. Végül kifejtette, hogy a végzés a fentiek okán sérti a jogállamiság részét képező jogbiztonság követelményét is, és ebben a körben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott.
- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány

határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

- [6] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [7] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozásnak csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az indítványozó beadványában nem hivatkozott a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban nem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [8] 3. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelés vizsgálata során az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [9] 3.1. Az indítványozó által kifejtettek lényege szerint a Kúria végzésével megfosztotta a felülvizsgálati eljárás lehetőségétől, végső soron pedig az alapügy tárgyát képező kérdésben való döntéstől, ezért a támadott végzés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [10] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti.
- [11] 3.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, illetve ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel.
- [12] Az indítványozó szerint a Kúriának a Pp. 271. § (2) bekezdésére vonatkozó jogértelmezése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Az Alkotmánybíróság számos döntésében rámutatott, hogy „nem rendelkezik hatáskörrel arra [...], hogy [...] kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon [...]”. Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem” {lásd például: 3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41] pontja}. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog értelmezésére vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlatot legutóbb például a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) foglalta össze. E döntés Indokolásának [19] bekezdése szerint „egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével, ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön. Polgári peres eljárásban így a tisztességes bírósági tárgyalás követelményének része a bírósághoz fordulás joga [...] a tárgyalás igazságosságának biztosítása [...], a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése [...], a törvény által létrehozott bíróság [...], független és pártatlan eljárása [...], illetve a perek ésszerű időn belül való befejezése [...]”. Az indítványozó által előterjesztett érvelés a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a szerinte téves törvényértelmezés miatt látta megalapozottnak. Az idézett alkotmánybírósági gyakorlat egybevetésével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy egyfelől jelen ügyben is tartózkodik attól, hogy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon, másrészt pedig a bírósági jogértelmezés sérelmezése önmagában – figyelemmel az Abh.-ban kibontott álláspontra – nem hozható kapcsolatba az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, illetve annak részjogosultságaival.
- [13] Az Alkotmánybíróság az Abh. Indokolás [24] bekezdésében megerősítette azt a töretlen gyakorlatát is, amely szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslati jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti [...]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe”. Az indítványozó az Alaptör-

vény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét az érdemi felülvizsgálati eljárás – a kúriai jogértelmezés miatt bekövetkezett – elmaradása miatt látta megalapozottnak. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve ugyanakkor megállapítható, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárás esetleges elmaradása, a felülvizsgálati kérelem nem érdemben történő elutasítása – érdemi összefüggés hiányában – nem alapozza meg.

- [14] 4. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszja egyrészt nem felel meg az Abtv.-ben előírt formai és tartalmi követelményeknek, másrészt nem vet fel olyan bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely az alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontjában, valamint a 29. §-ában foglaltak, illetve az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján az indítványt visszautasította.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/609/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3034/2017. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.657/2015/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó társasház közös képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.I.20.657/2015/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, XXII. cikkének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, és mindezekkel összefüggésben a 28. cikkének sérelmére hivatkozva.
- [2] Az alkotmányjogi panasz előzményeként az indítványozó társasház – mint az alapügy felperese – keresetet terjesztett elő a Békési Járásbíróságnál közös költség tartozás megfizetése iránt a Magyar Állam mint I. rendű, és a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. mint II. rendű alperes ellen. Az első fokú bíróság a keresetnek részben helyt adott, részben elutasította azt. Az ítélet ellen mind az indítványozó, mind pedig az I. rendű alperes fellebbezéssel élt. A fellebbezés folytán eljáró Gyulai Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét részben (az elsőfokú bíróság által megállapított közös költségtartozás összegszerűsége, az I. rendű alperes késedelmi kamatfizetési kötelezettsége, valamint a perköltség tekintetében) megváltoztatta, egyebekben helyben hagyta. Ezt követően az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az alkotmányjogi panasszal támadott Pfv.I.20.657/2015/3. számú végzésével hivatalból elutasította. A Kúria a támadott végzést a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 271. § (2) bekezdése alapján hozta meg, arra hivatkozva, hogy a vitatott összeg nem haladta meg a felülvizsgálati értékhatár szintjét. A Kúria kifejtette, hogy a közös költség tartozás megfizetése iránti követelés – az indítványozó hivatkozása ellenére, mivel az nem befolyásolja az ingatlan tulajdonjogi helyzetét – nem tekinthető sem az ingatlan tulajdonával, sem az ingatlant terhelő joggal kapcsolatos, sem pedig az ingatlanra vonatkozó jogviszonyból eredő igénynek, tehát nem esik a Pp. 271. § (2) bekezdésében meghatározott kivételi körbe. Mindezekre tekintettel a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja alapján hivatalból elutasította.
- [3] Az indítványozó a Kúria végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszában, valamint annak kiegészítésében arra hivatkozott, hogy a társasházi tulajdont szerző egy speciális – társasházi – jogviszony alanyává válik. A társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 24. § (1) bekezdésére hivatkozással előadta, hogy a közös költség megfizetése – mint teherviselés – a tulajdonjoghoz elválaszthatatlanul kapcsolódik, hozzájárul ahhoz, hogy a tulajdonos a közös tulajdonban lévő részek fenntartásával a külön tulajdont képező ingatlanát rendeltetésszerűen használhassa, ezért az azzal kapcsolatos jogvita a Pp. 271. § (2) bekezdésében meghatározott kivételek közé tartozik (ingatlanra vonatkozó jogviszonyból ered). Mindezek miatt álláspontja szerint a támadott végzés sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jogot, valamint a XXII. cikkét is, mert az emberhez méltó lakhatás feltétele az is, hogy valamennyi társasházi tulajdonostárs arányosan részt vállaljon a közös tulajdon fenntartásában. Az említett cikkek sérelmét azért is megalapozottnak látta, mert a közös költség megfizetésének elmaradása esetén a tartozást végső soron a tulajdonostársak fizetik meg. Az indítványozó szerint továbbá a Kúria csupán deklarálta, hogy a közös költség megfizetése iránti igényre nem vonatkozik a Pp. 271. § (2) bekezdése szerinti kivételszabály, ezért a végzés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a közös költség fizetési kötelezettség nem teljesítése – jelzálogjog vagy végrehajtási jog bejegyzésével – álláspontja szerint kétségtelenül érinti az ingatlan jogi helyzetét. A Kúria ezzel ellentétes jogértelmezése ezért sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, továbbá, mivel a végzés – az Alaptörvény 28. cikkével is ellentétesen – elzárta az érdemi felülvizsgálati eljárás lehetőségétől, ezért sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot is.

- [4] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [5] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [6] Az alkotmányjogi panaszban az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, illetve a XXII. cikkének sérelmére is, azonban ezen alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben nem terjesztett elő – a saját maga mint társasház – alapjogsérelmét alátámasztó, alkotmányjogilag megalapozott indokolást, így kérelme ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjában foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatot követ a tekintetben, hogy az indokolás hiánya az ügy érdemi elbírálásának akadályá {lásd például: a 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11] pontja}. Az Alkotmánybíróság mindezekről függetlenül megjegyzi, hogy mivel az Alaptörvény XXII. cikkének rendelkezései az emberhez méltó lakhatás feltételeivel összefüggésben államcélokat fogalmaznak meg, amelyek nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jogoknak, így e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai értelmében nem alapítható.
- [7] 3. Az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek vizsgálata során az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [8] 3.1. Az indítványban kifejtettek lényege szerint a Kúria végzésével az indítványozót megfosztotta a felülvizsgálati eljárás lehetőségétől, végső soron pedig az alapügy tárgyát képező kérdésben (közös költség megfizetése iránti igény) való döntéstől, ezért a támadott végzés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése mellett a 28. cikkét is.
- [9] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti.
- [10] Az Alaptörvénynek az Állam címszó alatt található, indítványozó által hivatkozott 28. cikke nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ezért annak sérelmére – akár csak közvetetten is – hivatkozó alkotmányjogi panasz benyújtására nincs lehetőség {ezzel összefüggésben lásd például: 3059/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [11] 3.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, illetve ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel.
- [12] Az indítványozó szerint a Kúriának a Pp. 271. § (2) bekezdésére vonatkozó jogértelmezése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogot. Az Alkotmánybíróság számos döntésében rámutatott, hogy „nem rendelkezik hatáskörrel arra [...], hogy [...] kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon [...]. Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog értelmezésére vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlatot többek között a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) foglalta össze. E döntés indokolásának [19] bekezdése szerint „egy eljárás tisztességességét mindig esetről es[e]tre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével, ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön. Polgári peres eljárásban így a tisztességes bírósági tárgyalás követelményének része a bírósághoz fordulás joga [...] a tárgyalás igazságosságának biztosítása [...], a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése [...], a törvény által létrehozott bíróság [...], független és pártatlan eljárása [...], illetve a perek észszerű időn belül való befejezése [...]”. Az indítványozó által előterjesztett érvelés a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a szerinte téves törvényértelmezés miatt látta megalapozottnak. Az idézett alkotmánybírósági gyakorlat egybe-

vetésével az Alkotmánybíróság azon túlmenően, hogy a jelen ügyben is tartózkodik attól, hogy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon, megállapította, hogy a bírósági jogértelmezés indítványbeli sérelmezése – figyelemmel az Abh.-ban kibontott álláspontra – nem hozható kapcsolatba az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, illetve annak részjogosultságaival.

- [13] Az Alkotmánybíróság az Abh. Indokolás [24] bekezdésében megerősítette azt a töretlen gyakorlatát is, amely szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti [...]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe”. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét az érdemi felülvizsgálati eljárás – a kúriai jogértelmezés miatt bekövetkezett – elmaradása miatt látta megalapozottnak. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatára figyelemmel azonban az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárás elmaradása, a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálat nélkül történő elutasítása – azon túlmenően, hogy arra a jelen ügyben az Alkotmánybíróság által törvényességi szempontból felül nem mérlegelhető bírósági törvényértelmezés alapján került sor – nem alapozza meg.
- [14] 4. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza egyrészt nem felel meg az Abtv.-ben előírt formai és tartalmi követelményeknek, másrészt nem vet fel olyan bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely az alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjában, valamint a 29. §-ában foglaltak, illetve az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján az indítványt visszautasította.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné Dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3389/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3035/2017. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.21.463/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Rab Mária ügyvéd, 1141 Budapest, Miskolci utca 3.) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria Pfv.III.21.463/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az indítvány alapjául szolgáló ügyben az indítványozó mint felperes keresetet indított az alperes ellen közúti balesetből származó kárának megtérítése iránt. Keresetét a bíróságok mind első, mind másodfokon elutasították. Ezt követően az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, melyet a Kúria Pfv.III.21.463/2015/2. számú, alkotmányjogi panasszal támadott végzésével hivatalból elutasított a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 273. § (1) bekezdésére hivatkozva. Az indokolás szerint az indítványozó a kérelmében nem jelölte meg a felülvizsgálat alapjául szolgáló okot, azaz a döntésre kiható jogszabálysértést, továbbá arra egyértelmű tartalmi utalást sem tett. Emiatt pedig a felülvizsgálati kérelem nem teljesítette a Pp. 270. § (2) bekezdésében és 272. § (2) bekezdésében foglalt feltételeket.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogának a sérelmét állította arra tekintettel, hogy a Kúria érdemben nem vizsgálta felül a jogalkalmazói gyakorlattal alapvetően ellentétes jogerős ítéletet, s ezzel elzárta a jogorvoslathoz való jogától. Eredeti alkotmányjogi panaszában az indítványozó arra hivatkozott, hogy a Kúria nem vette figyelembe a Pp. 3. § (2) bekezdése szerinti előírást, mely szerint a beadványokat tartalmuk szerint kell elbírálni. Véleménye szerint a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásra alkalmas volt, megfelelt a törvényi feltételeknek: abban megjelölte azokat a jogszabályokat, amelyek megsértését kifogásolta. Főtitkári hiánypótlási felhívást követően kiegészített panaszában az indítványozó úgy érvelt, hogy ha a felülvizsgálati kérelmét a Kúria érdemben elbírálta volna, akkor a Kúria határozata – ismerve a Kúria ítélezési gyakorlatát – rá nézve kedvezőbb döntést eredményezett volna (közbenső ítélet formájában). A Kúria nem valós formai kifogások alapján utasította el a felülvizsgálati kérelmet.
- [4] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [5] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, mert nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek egyikének sem. A hivatkozott törvényi rendelkezés értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [6] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint {lásd például: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [16]; 3022/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [14] és [19]; 3186/2015. (X. 7.) AB végzés, Indokolás [20]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]; 3071/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [16]; 3100/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [13]; 3274/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [14]} az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg

hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti. Ez a jogorvoslat az indítványozó előtt nyitva is állt, azt igénybe is vette, hisz az elsőfokú ítélettel szemben fellebbezéssel élt, a másodfokú bíróság pedig az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe, mivel a rendkívüli jogorvoslat nem tekinthető az alkotmányos jogorvoslathoz való jog részének [például: 3242/2015. (XII. 8.) AB végzés]. Az Alkotmánybíróság most is hangsúlyozza: a jogorvoslathoz való jog a többfokú jogorvoslathoz való jogot nem foglalja magában. Ezt nem befolyásolja az sem, hogy a polgári perjog keretei között a felülvizsgálat jogorvoslatnak (perorvoslatnak) minősül.

- [7] Mivel az indítványozó által felvetett jogsérelem nem hozható érdemi alkotmányos összefüggésbe az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében megfogalmazott jogorvoslathoz való joggal, ezért az alkotmányjogi panasz sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.
- [8] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (3) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1358/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3036/2017. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kaposvári Törvényszék 1.Fkf.178/2016/7/I. sorszámú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a Kaposvári Járásbíróság mint fiataalkorúak elsőfokú büntetőbírósága az indítványozót – három társával együtt – mint II. rendű vádlottat társtettesként elkövetett új pszichoaktív anyaggal visszaélés bűntettében 2 évi és 4 hónapi börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 2 évi közügyektől eltiltásra ítélte. A Kaposvári Törvényszék indítvánnyal támadott, 2016. november 9-én meghozott 1.Fkf.178/2016/7/I. sorszámú végzésével az ítéletet helybenhagyta.
- [3] 1.1. Az indítványozó 2016. december 23-án alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben indítványozta a másodfokú döntés megsemmisítését, tekintettel arra, hogy a büntetőeljárás nyomozati szakaszában az I. rendű terhelt elleni kényszerintézkedés elrendeléséről szóló nyomozási bírói határozatok felülbírálatában a támadott döntést hozó másodfokú tanács két bírója is részt vett. Az indítványozó mindezek alátámasztására csatolta a Kaposvári Törvényszék 2014. április 2-án kelt Bnyf.116/2014/2., 2014. május 5-én kelt Bnyf.164/2014/2., 2014. szeptember 24-én kelt 1.Bnyf.363/2014/3., 2014. december 1-jén kelt Bnyf.455/2014/3. és 2015. február 2-án kelt Bnyf.29/2015/2. sorszámú végzéseit.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Hivatkozik e körben az Alkotmánybíróság 21/2016. (XI. 30.) AB határozatában megállapítottakra, miszerint alkotmányos követelmény, hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bíróként járt el a terhelttel szemben. Az alkotmányjogi panasz benyújtását követően a Kaposvári Járásbíróság 13.Fk.83/2015/61. sorszámú végzésével ítéletének végrehajtását az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig felfüggesztette.
- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 26. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [6] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [7] Az alkotmányossági vizsgálat tárgyát jelen ügyben az a kifogás képezi, amely szerint az I. rendű vádlott vonatkozásában nyomozati szakban az előzetes letartóztatásról szóló döntés meghozatalában részt vett két olyan bíró is, akik később a másodfokú eljárásban az ítélező tanács tagjai voltak, melyet a panaszos által az Alkotmánybíróság rendelkezésére bocsátott iratok is alátámasztottak.

- [8] Az Alkotmánybíróság az indítványozó által is hivatkozott 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban – megerősítve a 34/2013. (XI. 22.) AB határozatban elfogadott értelmezést – mondta ki, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlanság követelménye megkívánja, hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bírói feladatokat látott el, ugyanis azzal szükségszerűen együtt jár a bizonyítékok bizonyos szintű, de mindenképpen előzetes értékelése. E körben nincs alapvető különbség a nyomozási bíró, az előzetes letartóztatás egy éven túli hosszabbításáról döntő egyesbíró, vagy az előzetes letartóztatás elrendelése, illetve meghosszabbítása tárgyában másodfokú döntést hozó tanács tagjainak feladatai között {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [43]}.
- [9] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor észlelte, hogy az indítványozó nem saját maga, hanem az I. rendű vádlott vonatkozásában hivatkozott az eljárás nem tisztességes voltára, az indítvány nem tartalmaz arra vonatkozóan alkotmányos érvelést, hogy a fenti vélelmezett alaptörvény-ellenesség miatt és mennyiben hatott ki a panaszosra. Az alkotmányjogi panasz intézményének egyéni, szubjektív jogvédelmi funkciója megköveteli, hogy az indítványozó – és nem más személy – Alaptörvényben biztosított jogainak sérelme merüljön fel. Igaz ez abban az esetben is, ha több terhelt, vagy pertársaság van az ügyben – valamelyikükkel szemben felmerült alaptörvény-ellenesség nem szükségszerűen hat ki a többi érintett személy helyzetére. E körben a panasz befogadhatóságának feltétele tehát az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt helyzet – jelen esetben a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vélt sérelme – a panaszos személyét ténylegesen érintse, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérüljenek. Erre vonatkozóan az indítvány érvelést nem tartalmaz, így az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, visszautasította.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [10] A panaszos indítványában a bírói döntés megtámadásának indokaként a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatra, illetve a 34/2013. (XI. 22.) AB határozatra hivatkozik, amelyekben az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlanság követelményéből eredő alkotmányos követelményt állapított meg, mely szerint „a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bíróként járt el”.
- [11] A jelen ügyben meghozott végzés a fenti döntésekben foglaltakat mérvadó elbírálási szempontként idézi, de az indítványt visszautasítja, mert „az indítványozó nem saját maga, hanem az I. rendű vádlott vonatkozásában hivatkozott az eljárás nem tisztességes voltára, az indítvány nem tartalmaz arra vonatkozóan alkotmányos érvelést, hogy a fenti vélelmezett alaptörvény-ellenesség miatt és mennyiben hatott ki a panaszosra”.
- [12] Számomra viszont az indítványból az derült ki, hogy az indítványozó nem az I. rendű vádlottat érő jogsérelme hivatkozik, hanem saját tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmére, mivel az alkotmányos követelményt saját esetére is vonatkoztathatónak tartja. A hivatkozott alkotmányos követelmény az indítványozó értelmezésében tulajdonképpen azt jelenti, hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az adott büntetőeljárás bármely korábbi szakaszában – nem csak saját maga, hanem akár társtettesét érintően is – bírói feladatokat látott el. Álláspontom szerint annak a kérdésnek az eldöntésére, hogy az alkotmányos követelménynek az e helyes értelmezése, amit az indítványozó állít, – a többségi indokolás logikájában – érdemi elbírálást érdemelt volna.

- [13] A jelen ügyben hozott visszautasító végzést az előbbi fenntartásom ellenére mégis támogattam. A fent hivatkozott alkotmánybírósági határozatokhoz ugyanis különvéleményt fűztem, mivel a felmerült alkotmányos problémát alkotmányos követelménnyel (és bírósági jogértelmezés-jogalkalmazás útján) nem, hanem csak mulasztás megállapításával (és jogalkotói úton) láttam orvosolhatónak. Ennek megfelelően a jelen indítvány alapját képező eljárásban felmerült alkotmányos aggályt a bíró nem tudta volna jogértelmezéssel kiküszöbölni.

Budapest, 2017. február 20.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/23/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3037/2017. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 2.B.378/2014/23. számú és a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.154/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó Bárány Zsolt az Abtv. 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a Fővárosi Törvényszék a 2.B.378/2014/23. számú – a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.154/2015/8. számú ítéletével jogerős – ítéletében az indítványozót bűnösnek mondta ki életveszélyt okozó testi sértés büntetnének kísérletében és vele szemben 2 év, végrehajtásában 3 évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetést szabott ki.
- [3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás szerint az indítványozó 2012. április 22. napján 00:40 óra körüli időben egy budapesti szórakozóhelyen tartózkodott, amikor erősen ittas állapotban a DJ pult előtt a nála lévő üvegből az általa korábban nem ismert sértettre bort locsolt. A sértett ezt számon kérte, amelynek során meglökte az indítványozót, majd dulakodni kezdtek. Ekkor az indítványozó a kezében lévő borosüveggel legalább két ütést mért a sértett felé, melyek közül a második lefelé irányuló mozgással a fejfel lapos szöget bezárva eltalálta a sértettet.
- [4] A sértett a bántalmazás következtében több, 8 napon túl gyógyuló, részben maradandó fogyatékossgal járó sérülést szenvedett, emellett közvetlen életveszélyt jelentő sérülés keletkezésének a reális lehetősége is fennállt.
- [5] A bíróság az indítványozó bűnösségét – más bizonyítékok mellett – a cselekményről készült biztonsági kamera által rögzített és az eljárás során kirendelt informatikai szakértő által lelassított, kinagyított és orvosszakértő által kiértékelte felvétel alapján állapította meg.
- [6] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a Fővárosi Törvényszék 2.B.378/2014/23. számú és a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.154/2015/8. számú ítélete az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdéseit sérti. Álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jogának, valamint a védelemhez való jogának a sérelmét okozta, hogy az elsőfokú bíróság – annak ellenére, hogy annak korábban helyt adott – végül elutasította az indítványozó védőjének azon bizonyítási indítványát, hogy a cselekményről készült felvételnek a „feltételezett ütés” utáni részét is vesse informatikai szakértői, majd orvosszakértői vizsgálat alá, mivel álláspontja szerint a felvételek alapján látható, hogy a sértett sérülése azt követően keletkezhetett, hogy őt már a rendőrök elvezették. Az elsőfokú bíróság ítéletében a bizonyítási indítvány elutasítását azzal indokolta, hogy a vád tárgyává tett cselekmény, esemény sor releváns momentumait a bíróság ítéleti bizonyossággal fel tudta tárni, arra pedig semmilyen adat nem merült fel, hogy a sértett a vádlotton kívül mással konfliktusba keveredett volna.
- [7] Az indítványozó úgy vélte, a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jogát sértette, hogy először a bíróság elrendelte a védői indítványnak megfelelő bizonyítást, azaz a szakvélemény kiegészítését, azonban azt ennek ellenére csak részben folytatta le, majd a későbbiekben a védelem által ezzel kapcsolatosan megfogalmazott észrevételt új indítványként elutasította. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság eljárása egyben a védekezéshez fűződő jogát is sértette, hiszen a kérdéses felvételszakasznak az elemzése a vád alóli felmentéséhez vezetett volna, azonban a bíróság az indítvány elutasításával elzárta a védekezéshez fűződő jogának gyakorlásától, mivel nem tárhatta fel egy, a bíróság előtt lévő bizonyíték jelentőségét. Ennek eredményeként pedig a bíróság a „fennmaradt bizonyítékok alapján” megállapított tényállás szerint döntött büntetőjogi felelőségeről.

- [8] Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet felülbírálata során nem észlelte az említett eljárási szabálysértést és az indítványozó részéről újra előterjesztett indítványt elutasította, ismételten szűkítve a védekezéshez való jogát.
- [9] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte az említett ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [10] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [11] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.
- [12] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezenkívül megjelöli a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [13] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 27. §-ában, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket az alkotmányjogi panasz kimeríti-e. Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben vádlottként szerepelt. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozatokkal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [14] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [15] 3.2.1. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy az indítványozó panaszában megjelölt-e olyan alaptörvény-ellenességet, amely a bírói döntést érdemben befolyásolta.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasz a tisztességes eljáráshoz való joggal, valamint a védelemhez való joggal összefüggésben arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a büntetőeljárás során lefolytatott bizonyítás törvényességét, a beszerzett bizonyítékok bizonyító erejét, illetve az azokból levont következtetéseket a bíróságtól eltérő módon értékelje. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára sem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [17] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, valamint a védelemhez való jog tekintetében kifejtettek nem minősülnek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek.
- [18] 3.2.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó panasz nem tartalmaz semmilyen alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [19] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panaszában a kifogásolt bírósági ítéletekben foglaltakkal kapcsolatosan nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.

[20] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1377/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3038/2017. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 4.Pf.20.330/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók 2016. augusztus 29-én jogi képviselőjük (dr. Binszki József; 6722 Szeged, Tisza Lajos krt. 21.) útján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztettek az Alkotmánybíróság elé a Szegedi Járásbíróság útján, amelyben a Szegedi Törvényszék 4.Pf.20.330/2016/4. számú ítélete és a Szegedi Járásbíróság 7.P.20.741/2015/31. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz előzményeként az indítványozók 2012. december 16-án az akkor hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) alapján előszerződést kötöttek egy ingatlan adásvételére az alapper alperesével (továbbiakban: eladó), és az előszerződés aláírásakor az első vételár-részletet is megfizették azzal, hogy abból 2 000 000 forintot foglalónak tekintenek. Az előszerződésben a felek kötelezettséget vállaltak arra, hogy a végleges adásvételi szerződést legkésőbb 2013. május 31-ig megkötik, továbbá az indítványozók vállalták, hogy a vételár fennmaradó részét 2013. július 31-ig megfizetik.
- [4] 2013. május 31-ig a felek a végleges adásvételi szerződést nem kötötték meg, az indítványozók a vételár fennmaradó részét 2013. július 31-ig az eladónak nem fizették meg. A felek 2013. augusztus 11-én az adásvételi előszerződést felbontó okiratot írtak alá, amelyben rögzítették, hogy az indítványozók az előszerződésben vállalt kötelezettségüket megszegve adásvételi szerződést nem kötöttek az eladóval, a vételár hiányzó részét nem egyenlítették ki, ezért a felek az adásvételi előszerződést közös akarattal, az indítványozók szerződésszegése miatt felbontják. Azt is rögzítették, hogy az indítványozók a 2 000 000 forint összegű foglalót szerződésszegésük miatt elveszítik. Az adásvételi előszerződést felbontó okirat elkészítésekor a peres feleken kívül jelen volt az eladó képviseletében az okiratot készítő és ellenjegyző ügyvéd, továbbá az indítványozók képviseletében egy másik ügyvéd.
- [5] 1.2. Az indítványozók ezt követően pert indítottak, keresetükben az adásvételi előszerződést felbontó szerződést támadták, a régi Ptk. 210. §-ában szabályozott tévedésre és téves feltevésre, illetve a 200. § (2) bekezdése alapján a szerződés jó erkölcsbe ütköző, így semmis voltára hivatkoztak. Az eladót a foglaló címén visszatartott összeg, annak törvényes mértékű kamata és a perköltség megfizetésére kérték kötelezni. A régi Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdése szerinti érvénytelenségi ok tekintetében az indítványozók előadták, hogy az eladó nem adott tájékoztatást arról, hogy az előszerződés felbontásának valós oka az, hogy az eladó időközben más vevő részére kívánta értékesíteni ingatlanát. A régi Ptk. 210. § (2) bekezdése szerinti érvénytelenségi ok kapcsán arra hivatkoztak, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd tévesen arról tájékoztatta a szerződő feleket, hogy az indítványozók késedelme az adásvételi előszerződés olyan megszegésének minősül, amelynek következtében a foglalót elveszítik. A régi Ptk. 210. § (3) bekezdése szerinti megtámadási ok tekintetében azt adták elő, hogy a szerződő felek ugyanabban a téves feltevésben voltak, hiszen a szerződő felek tudomása szerint a végleges adásvételi szerződés megkötése, illetőleg az adásvételi előszerződés szerinti fizetési határidő elmulasztása nem tekinthető olyan szerződésszegésnek, amely az indítványozók által átadott foglaló elvesztésével járna. Az indítványozók állítása szerint a megtámadási okokról egyéb peres ügy kapcsán eljáró jogi képviselőjüktől szereztek tudomást, ezért a megtámadásra nyitva álló egy éves határidő ettől az időponttól kezdődően számítandó.

- [6] A Szegedi Járásbíróság a keresetet elutasította. Ítélete indokolásában rögzítette, hogy az adásvételi előszerződést felbontó szerződésben a peres felek kifejezetten úgy nyilatkoztak, hogy a foglaló szabályainak ismeretében az eladó jogosult a foglaló visszatartására, mivel az előszerződés felbontására az indítványozók szerződésszegése miatt került sor. Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a tévedésre, megtévesztésre alapított megtámadási igény esetén az egyéves határidő megkezdéséhez nem az szükséges, hogy a fél a sérelmet ténylegesen (szubjektíven) felismerje, hanem az, hogy objektíve olyan helyzetben legyen, hogy számára a tévedés, megtévesztés felismerhetővé váljék. Az okirat elkészítésének körülményeire tekintettel az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozóknak már az okiratszerkesztés időpontjában lehetőségük lett volna arra, hogy a képviselőjükben jelenlévő ügyvédtől jogi tájékoztatást kérjenek, az okirat tartalmát teljes egészében megismerték, az adásvételi előszerződésben rögzített határidő elmulasztását az előszerződés felbontásának okaként nem tették vitássá, és ennek ismeretében nem kifogásolták azt, hogy a foglalót az eladó visszatartsa.
- [7] A megtámadási határidő elmulasztásának megállapításán túl, érdemben is alaptalannak ítélte az indítványozók igényét az elsőfokú bíróság. Kiemelte, hogy az indítványozók – általuk elismerten – az adásvételi előszerződésben vállalt kötelezettségeiket az abban foglalt határidőig nem teljesítették, a hátralékos vételár fedezetének előteremtéséhez szükséges intézkedéseket az adásvételi előszerződés felbontásáig nem tették még, e felröhátóságuk folytán az elsőfokú bíróság közömbösnek ítélte a jogvita elbírálása szempontjából azt a tényt, hogy az eladó ingatlana értékesítése tárgyában más személyekkel is tárgyalt.
- [8] 1.3. Az indítványozók fellebbezése folytán eljáró Szegedi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [9] 1.4. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszukban arra hivatkoztak, hogy a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jogukat. Álláspontjuk szerint a másodfokon eljáró bírói tanács elnökének családja és az indítványozók családja között haragos viszony áll fenn, ezért az ügyükben nem pártatlan bíróság döntött.
- [10] Előadták, hogy a másodfokú ítélet kihirdetését követően, a jogi képviselőjüktől értesültek arról, hogy az ő régi családi ismerősük volt az ítéletet kihirdető tanácselnök bírónő. Az indítványozók előadták, hogy ezt előre azért nem tudhatták, mert a másodfokú tárgyalásra kiküldött idézést a tanácsnak az ügyben előadó bíróként eljáró bírója bocsátotta ki.
- [11] Az elfogultnak vélt bírónő az egyik indítványozó korábbi közvetlen munkahelyi vezetőjének volt a felesége, azonban házasságukat időközben felbontották. Az indítványozók előadták, hogy a válást követően is jó viszonyt ápoltak a bírónővel, gyermeküknek a pályaválasztása előtt a bírónő saját lakásán mesélt hosszasan a bírói hivatásról és a jogi pályáról. Az egyik indítványozó és korábbi közvetlen munkahelyi vezetője között a kapcsolat – a nőgyógyászati klinika intézetvezetői állásának megpályázása, majd a korábbi közvetlen vezető intézetvezetői minőségben tanúsított szakmai féltékenysége következtében – megromlott, és ez kihatott a családok viszonyára is.
- [12] Az indítványozók azt is előadták, hogy az alapperben érintett ingatlan későbbi tulajdonosainak egyike, akivel az eladó már az indítványozókkal kötött előszerződés felbontása előtt szintén előszerződést kötött, a nőgyógyászati klinika korábbi intézetvezetőjének fia, és a nyugdíjba vonuló korábbi intézetvezető végül a bírónő volt férjét támogatta a megüresedett vezetői állás betöltésekor.
- [13] További állításuk szerint mind ez első-, mind a másodfokú eljárásban a bíróságok olyan nyilvánvaló tényeket és bizonyítékokat nem vettek figyelembe és azokról ítéleteikben említést sem tettek, amelyek önmagukban is azt igazolják, hogy a perben elfogultan jártak el.
- [14] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozza, amely szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] A Szegedi Törvényszék ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.

- [17] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát.
- [18] A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványt.
- [19] Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott feltételeknek az alábbiak szerint csak részben felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli továbbá a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését, illetve részben tartalmaz indokolást is arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [20] 3. Az indítványozók az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt alapvető jogaiknak sérelmét is állították, azonban az Alaptörvény ezen rendelkezéseit kizárólag felsorolták, jogsérelmüket alkotmányjogilag értékelhető indokolással nem támasztották alá. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ezen részeiben az Abtv. 27. § a) pontjának, valamint az 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában foglaltaknak nem felel meg.
- [21] 4. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további, alternatív jellegű tartalmi feltételeiként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság a formai követelményeknek megfelelő – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító – indítványrész tekintetében, a befogadhatóság tartalmi követelményeit vizsgálva az alábbi következtetésre jutott.
- [22] 4.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a független és pártatlan bírósághoz való jog az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljárás követelményrendszerének olyan lényeges elemei, amelyek érvényesülése a többi alkotmányos alapjog védelmének alapját adják. A pártatlan bírósághoz való alapjog az adott ügyben eljáró bírótól az eljárásban részt vevő felek és az ügy iránti elfogulatlanságot és előítéletektől való mentességet követeli meg.
- [23] A pártatlanság követelményének érvényesülését többek között az eljárási törvényekben megfogalmazott kizárási szabályok garantálják. Ennek megfelelően a polgári ügyekben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 13–21/A. §-ai tartalmazzák a kizárási okokat és a kizárásra vonatkozó eljárási szabályokat. A 13. § (1) bekezdés e) pontja alapján az ügy elintézéséből ki van zárva, és abban mint bíró nem vehet részt az akitől az ügynek tárgyilagosa megítélése egyéb okból nem várható (elfogultság). A 16. § (1) bekezdésének megfelelően a bíróság hivatalból ügyel arra, hogy kizárt bíró vagy bíróság az eljárásban ne vegyen részt. A 16. § (4) bekezdése alapján a kizárási okot a fél is bejelentheti, az elfogultságra vonatkozó okot azonban a fél a tárgyalás megkezdése után csupán akkor érvényesítheti, ha nyomban valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről csak a tárgyalás megkezdése után szerzett tudomást, és a tudomásszerzés után az okot nyomban bejelenti.
- [24] Az Alkotmánybíróság a bírói pártatlanság megítélése kapcsán figyelembe veszi az Emberi Jogok Európai Bíróságának a joggyakorlatát is. Ez alapján a bírói pártatlanság megítélésakor a külső látszat is jelentős szerephez jut. Azokban az ügyekben, amelyekben kétség támad a bíró pártatlansága tekintetében, az eljárás alá vont személy kételye fontos ugyan, de a döntő jelentőségű körülmény mégis az, hogy ez a kétely objektív szempontokkal igazolható-e, vagyis a bíró pártatlanságának látszata válik-e kétségesse {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [32], 3194/2016. AB végzés, Indokolás [28]}.
- [25] 4.2. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványból kizárólag az állapítható meg, hogy az indítványozók és a bíró tanács tanácselnökként eljáró bírója között korábban volt személyes kapcsolat. A bíró objektív szempontokkal igazolható pártatlanságának látszata sem magát az eljárást, sem az ügy megítélését vagy a feleket illetően nem vált kétségesse. Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozók által felhozott indokok valójában az érdemi döntés kritikájaként minősíthetőek, melyeket a panaszosok pervesztességük miatt a bíró elfogultságaként értékelték.
- [26] Az Alkotmánybíróság az indítványnak a pártatlan bírósághoz való jogra hivatkozó fenti érvei alapján nem észlelt olyan körülményt, amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet valószínűsítene,

továbbá az indítványozó állításai nem vetnek fel az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.

- [27] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Szegedi Törvényszék által kiküldött idézés és a törvényszéknek a honlapján is közzétett ügyelosztási rendje alapján az indítványozók már a másodfokú tárgyalás előtt abban a helyzetben voltak, hogy az eljáró bírói tanács személyi összetételét megismerjék. Ez különösen fontos érdekük lehetett, ha az állítólagos haragos viszony miatt tartottak az érintett bírónő pártatlan eljárásától.
- [28] 4.3. Az indítványozók a fentiekén túl a bizonyítékok bírói mérlegelésére irányuló kritikájukat fogalmazták meg, és az egyes szakjogi kérdésekben kialakított bírói álláspont felülbírálatát kérték az Alkotmánybíróságtól.
- [29] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik, és nem terjed ki a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírói eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára {lásd pl. 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}. A tényállás megállapítása, az abban foglalt egyes tények jelentőségének megítélése, mérlegelése és a szakjogi kérdésekben való állásfoglalás a rendes bíróságok feladata {lásd pl. 3359/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3365/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]}.
- [30] A jelen ügyben az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a benyújtott alkotmányjogi panasz valójában az ügyben hozott, és az indítványozókra nézve kedvezőtlen bírói döntésnek a bizonyítás eredményével kapcsolatos, kizárólag szakjogi és nem alkotmányossági kritikája.
- [31] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy mivel az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában, részben pedig az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, annak befogadására nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1564/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3039/2017. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.35.701/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozónál a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Veszprém Megyei Adóigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) 2010-re vonatkozóan áfa adónemben végzett bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést, melynek során nem talált eltérést a bevalláshoz képest. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Felüellenőrzési Főosztálya (a továbbiakban: felüellenőrzési adóhatóság) azonban áfa adónemben mindösszesen 3 162 000 Ft adóhiánynak minősülő adókülönbötetet állapított meg, továbbá 1 581 000 Ft adóbírságot szabott ki és 444 000 Ft késedelmi pótlékot számolt fel. Az indítványozó fellebbezett a döntés ellen. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal elnöke (a továbbiakban: másodfokú adóhatóság) megváltoztatta a felüellenőrzési adóhatóság határozatát. Ennek során a határozat 2 863 000 Ft adóhiánynak minősülő adókülönbötetet, 1 432 000 Ft adóbírságot, valamint 376 000 Ft késedelmi pótlékot megállapító rendelkezését hatályában fenntartotta.
- [2] A hatályában fenntartott rendelkezés két, az indítványozó által befogadott számlára, illetve az azokhoz kapcsolódó gazdasági eseményekre vonatkozott. Ezeknek a számláknak az adótartalmát az indítványozó a 2010. IV. negyedévi áfa bevallásában levonható adóként szerepeltette. Az egyik számla egy Kft. által került kibocsátásra „karbantartási és felújítási munkák szerződés szerint” tevékenység végzéséről, a másik egy Bt. által került kibocsátásra „vagyonvédelmi és videó megfigyelőrendszer telepítése” tevékenység végzéséről. A másodfokú adóhatóság arra a következtetésre jutott, hogy a számlák tárgyát képező gazdasági események nem valósultak meg, a számlák hiteltelenek, ezért adó levonására nem alkalmasak.
- [3] A Kft. által kibocsátott számlát illetően a másodfokú adóhatóság azt észlelte, hogy a földmunkákkal kapcsolatosan az érintett gazdasági társaságok ügyvezetői több ízben ellentmondásosan nyilatkoztak, továbbá a Veszprémi Bányakapitányság tájékoztatása szerint a kérdéses területen bányászati tevékenység nem folyt, illetve a terület nem volt külfejtéses bányatelek. A Veszprém Megyei Járási Hivatal Járási Földhivatala tájékoztatása szerint az érintett telken építési engedély kiadására nem került sor, holott a szerződés szerinti tevékenységhez erre szükség lett volna. A szerződésben foglalt villanyszerelési munkálatok kapcsán a másodfokú adóhatóság azt észlelte, hogy az ellenőrzés során feltártak nem igazolták a beépített villamostechnikai eszközök, berendezések rendelkezésre állását, továbbá egyes kapcsolódó szerződéses kötelezettségek teljesítéséről egyik fél sem nyújtott be dokumentumot. Hasonlóképp nem igazolják a gazdasági események megtörténtét a fellebbezéshez csatolt fényképek.
- [4] A Bt. által kibocsátott számla hiteltelenségét a másodfokú adóhatóság elsősorban a nyilatkozatok ellentmondásosságára és az egyes nyilatkozatokat cáfoló tényekre alapította. A Bt. törvényes képviselője szerint a riasztórendszer telepítését megelőzően semmilyen riasztórendszer nem volt felszerelve az indítványozónál, azonban ezt cáfolta egy 2008-as riasztás dokumentációja. Erre a fellebbezési eljárásban már úgy nyilatkozott a Bt. törvényes képviselője, hogy 2008-ban került sor a riasztórendszer telepítésére, a régi berendezést pedig az indítványozó leszerelte és megsemmisítette. A másodfokú adóhatóság szerint az a kijelentés sem elfogadható, hogy a riasztórendszert az indítványozó ügyvezetője mint magánszemély részére a Bt. törvényes képviselője ingyen építette ki.
- [5] Az indítványozó bírósági felülvizsgálati kérelemére a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a másodfokú határozatot hatályon kívül helyezte és a másodfokú adóhatóságot új eljárásra kötelezte. Megítélése szerint a megállapított tényállás nem elégséges a másodfokú határozat következtetéseinek levonásához. A nyilatkozat-

tok között nincs lényeges, nyilvánvaló ellentmondás. A bányakapitányság és a földhivatal tájékoztatása nem kérdőjelezi meg a gazdasági esemény megvalósulását. A másodfokú adóhatóság nem igazolta azt, hogy a földmunkák során igénybe vett alvállalkozó általi rakodógépbérlésről kiállított számla nem tartalmazhatta a gép bérleti díját, illetve hogy a kérdéses tevékenységet a számla szerinti körülmények mellett nem lehetett elvégezni. A villanyszerelési munkákkal kapcsolatban a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság azt hangsúlyozta, hogy azok meg nem valósulását nem igazolja a leltárkészlet hiánya. A Bt.-től befogadott számlával összefüggésben a bíróság kiemelte, hogy a 2008-as, dokumentált riasztás nem bizonyítja azt, hogy 2010-ben nem került sor az új rendszer kiépítésére.

- [6] Ezzel az ítélettel szemben a másodfokú adóhatóság felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához részben amiatt, mert szerinte a kereset alapját az elsőfokú eljárásban történt jogszabálysértés képezte, ezért a másodfokú határozatot az elsőfokú határozatra kiterjedően kellett volna hatályon kívül helyezni, illetve az elsőfokú adóhatóságot kellett volna új eljárásra utasítani; részben pedig amiatt, mert vitatta a bizonyítékoknak a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság általi értékelését. A Kúria ennek nyomán hatályon kívül helyezte a törvényszéki ítéletet és az indítványozó keresetét elutasította. A Kúria álláspontja szerint a bíróság egyoldalúan végezte el a bizonyítékok értékelését és tévesen telepítette a bizonyítási terhet a másodfokú adóhatóságra, ugyanis míg utóbbi kimerítően alátámasztotta a számlák hiteltelenségét, addig azok hitelességét az indítványozónak nem sikerült kellően igazolnia.
- [7] 2. Az indítványozó a Kúria felülvizsgálati ítéletével szemben nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. Álláspontja szerint a Kúria eljárásával sérült az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése, vagyis a tisztességes hatósági, valamint bírósági eljáráshoz való jog. A másodfokú adóhatóság, és ennek nyomán a Kúria helytelenül állapította meg azt, hogy a bizonyítási teher az indítványozóé. Az indítványozó megfelelően bizonyította a számlákon szereplő gazdasági események megtörténtét, ezzel szemben a másodfokú adóhatóság volt az, aki nem tudta igazolni a számlák hiteltelenségét, és ezáltal bizonyítási kötelezettségének sem tett eleget. Az indítványozó sérelmezte, hogy a Kúria ítélete nem tünteti fel az eljárási előzmények között azt, hogy a másodfokú adóhatóság elfogadja az elsőfokú adóhatósági eljárás során alkalmazott becslés jogalapjának hiányát, ugyanis ebből a tényből az adóhatóság bizonyítási kötelezettségére, valamint annak teljesítésének elmulasztására kellene következtetni. Ez a mulasztás pedig a valósággal ellentétes és jogszerűtlen ítéletet eredményezett.
- [8] Az indítványozó jelentőséget tulajdonított annak, hogy a Kúria ítélete a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339/A. § (2) bekezdésére hivatkozik, annak a §-nak ugyanis nincs (2) bekezdése. Mivel a másodfokú adóhatóság felülvizsgálati kérelmében ez az elírás többször előfordul, ez arra enged következtetni, hogy a Kúria vagy el sem olvasta, vagy egyszerűen figyelmen kívül hagyta az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmét – melyben az indítványozó rámutatott a helyes rendelkezésre, a Pp. 336/A. § (2) bekezdésére –, és egyszerűen áttemelte a másodfokú adóhatóság érveit ítélete indokolásába. A Kúria eljárása bármely esetben a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogba ütközik.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvány megfelel-e a törvényben foglalt befogadási feltételeknek, és így alkalmas-e az érdemi elbírálásra. E vizsgálat során az alábbi következtetésekre jutott.
- [10] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült. Az indítvány végső soron nem irányul egyébire, mint hogy az Alkotmánybíróság perdöntő jelleggel bírálja el a másodfokú adóhatóságnak, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak, illetve a Kúriának a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelése terén kialakult nézeteltérését. Az Alkotmánybíróság azonban mindig következetesen tartózkodott a ténykérdések felülbírlatától, ez ugyanis nem tartozik a hatáskörébe.
- [11] A tényállás megállapítása és a jogszabályok értelmezése a rendes jogalkalmazó szervek hatáskörébe tartozó feladat – legyen szó közigazgatási hatóságokról vagy bíróságokról –, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-,

illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a jogalkalmazótól.

- [12] A Kúria a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletének felülbírálatára során számba vette a jogerős ítélet indokolásában előadott megfontolásokat, és kifejtette, miért tartja helytelennek a levont következtetéseket, továbbá hogy ezzel szemben milyen helyes következtetések származnak a megállapított tények értékeléséből. Álláspontjának lényege abban foglalható össze tömören, hogy a bizonyítási teher nem száll át a másodfokú adóhatóságra, ugyanis míg a másodfokú adóhatóság által előterjesztett bizonyítékok – mindenképp a feltart ellentmondások, valamint a teljesítési dokumentáció hiánya – meggyőzően alátámasztják azt, hogy a kérdéses gazdasági események nem valósultak meg, addig az indítványozó által előterjesztett bizonyítékok nem igazolják azok megvalósulását; az indítványozónak pedig nem elegendő azt alátámasztania, hogy a másodfokú adóhatóság által előadottak nem zárják ki a gazdasági esemény megvalósulását, hanem be kell bizonyítani, hogy a gazdasági esemény a valóságban megtörtént. Mindez a bizonyítékoknak a rendes bíróságok feladatkörébe tartozó mérlegelése és értékelése, amelyben az Alkotmánybíróság nem észlelt az Abtv. 29. §-ának megfelelő olyan alaptörvény-ellenességet valószínűsítő körülményt, amely az indítvány érdemi vizsgálatát követelné meg, illetve felvetné a felülvizsgálati ítélet megsemmisítésének szükségességét {vö. 3020/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [13] Nem alapozza meg az Abtv. 29. §-ának alkalmazhatóságát az az indítványozói érv sem, hogy a másodfokú adóhatóság határozatában „visszavonta a becslési módszer alkalmazhatóságát”. A becslés az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 108–110. §-aiban szabályozott ellenőrzési eljárási bizonyítási módszer, melynek alkalmazhatóságának kizárása ugyan valóban megfordítja a bizonyítási terhet az adóhatóság és az adózó között, azonban ebből nem következik szükségszerűen az, hogy a bíróság a rendelkezésre álló tényekből ne következtethetett volna a számlán szereplő gazdasági esemény megvalósulásának elmaradására. Ebből következően önmagában ez az érv sem adhat alapot az Alkotmánybíróságnak a jogerős döntés alkotmányossági felülbírálatára.
- [14] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá – tekintettel az indítványozó által e körülménynek tulajdonított jelentőségre –, hogy a Pp. 336/A. § (2) bekezdésének téves megjelölése nyilvánvalóan alkalmatlan annak a következtetésnek a levonására, hogy a Kúria hanyagul vagy szándékosan egyoldalúan figyelmen kívül hagyta az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmében foglaltakat. A Kúria ítéletében a beadványok ismertetése során kitér az indítványozó ellenkérelmére is, ítélete jogi indokainak ismertetése során pedig már helyesen hivatkozik a törvényhelyre. Továbbá a téves megjelölésből önmagában nem következik a törvény helytelen alkalmazása, és az kiváltképp nem vet fel szükségszerűen a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentős kérdést – amely esetekben helye lenne az Alkotmánybíróság beavatkozásának.
- [15] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1533/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3040/2017. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 14.K.27.050/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Perlaki Tamás alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, kérve a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 14.K.27.050/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, a VII. cikk (1) bekezdésével, a XIII. cikkével, a XXI. cikkével, a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, a 15. cikk (1) bekezdésével, a 25. cikk (1) bekezdésével, valamint az Alaptörvény P) és Q) cikkeivel.
- [3] A jelen panasszal támadott bírói ítélet alapjául szolgáló eljárásban az elsőfokú hatóság 2012. október 12. napján kelt IV-G/5322-5/2012. számú határozatával a három, különböző helyrajzi számon nyilvántartott osztatlan közös tulajdonban álló erdő művelési ágú ingatlanok tulajdonosait – köztük jelen ügy indítványozóját – erdőgazdálkodási bírság megfizetésére kötelezte. A határozat indokolásában rögzítésre került, hogy a hatóság 2012. május 31. napjáig írta elő az ingatlanokon az erdő szakszerű felújítását. 2012. szeptember 18. napján hatósági ellenőrzést végeztek a fenti erdőrészekben, ahol megállapításra került, hogy a tulajdonosok az erdőfelújítási kötelezettségüknek nem tettek eleget, nem gondoskodtak az erdő szakszerű felújításáról. A bírság összegét a hatóság a tulajdonosok tulajdoni hányadának arányában állapította meg. A határozattal szemben felperesek, felperes oldalán beavatkozó fellebbezést terjesztettek elő, amelyet a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal elutasított. Felperesek keresettel támadták a határozatot, amelyet a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság – jelen alkotmányjogi panaszindítvánnyal támadott – 14.K.27.050/2016/6. számú ítéletével elutasított.
- [4] Az indítványozó a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 14.K.27.050/2016/6. számú ítéletével szemben alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Abtv. 27. §-a szerint, kérve az ítélet megsemmisítését.
- [5] Az indítványozó az ítélettel megsérteni állított jogaként megjelölte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a VII. cikk (1) bekezdését, a XIII. cikkét, a XXI. cikkét, a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, a 15. cikk (1) bekezdését, a 25. cikk (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény P) és Q) cikkeit. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság erre irányuló felhívására, majd ezt követően önmagától többször is kiegészítette. Álláspontja szerint az erdészeti hatóság mulasztott azzal, hogy nem folytatta le a körzeti erdőtervezési eljárást, nem biztosította a körzeti erdőtervet, az elsőfokú bíróság pedig elvi élel zárta ki eme alkotmányos garanciáknak a perbeli relevanciáját. A kötelezést körzeti erdőterv hiányában állapította meg a hatóság és a bíróság, a körzeti erdőterv relevanciáját kizárta a perből; az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (Evt.) 17. § (8) bekezdés *b*) pontjának és az 51. §-ának az együttes direkt alkalmazása téves, a bíróság túllépett alkotmányos hatáskörén és megsértette az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdését, valamint a 25. cikkét, aminek a következménye az, hogy kiszámíthatatlanná válik a jog, azaz sérülnek a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdései és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései. Kifogásolta, hogy a bíróság az ügyében nem mérlegelt semmit, a keresete valamennyi elemét kizárta a mérlegelésből, jogi tényeket állapított meg önhatalmúan, nem kérte számon a pillanatnyilag is érvényes körzeti erdőtervet az alperesen.
- [6] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Alkotmánybíróság ügyrendje (a továbbiakban: Ügy-

rend) 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.

- [7] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt utal arra, hogy jelen alkotmányjogi panasz eljárás tárgyát kizárólag az indítványozó által támadott 14.K.27.050/2016. számú ítélet képezi. Az ítélet indokolása leszögezte, hogy a perrel érintett eljárásnak a tárgya az erdőgazdálkodási bírság megfizetésére kötelező határozatok jogszerűségének a felülvizsgálata volt. Az erdőgazdálkodási bírság kiszabásának jogalapját megalapozó erdőfelújítási kötelezettség tekintetében már korábban, valamennyi jogorvoslati fórumot kimerítő döntés született, az ebben az eljárásban már nem volt vitatható. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság is csak a konkrét bírósági döntésben testet öltő bírói jogértelmezés alaptörvény-ellenességének vizsgálatára rendelkezik hatáskörrel az Abtv. 27. § alapján, a korábban lefolytatott vagy – az indítványozó szerint – le nem folytatott bírósági és hatósági eljárások illetve döntések vizsgálatára már nem.
- [8] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az indítványozó alkotmányjogi panasz a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletének nem alkotmányossági, hanem törvényességi szempontú és ténykérdésekben való felülvizsgálatára irányul. Az indítvány az Alaptörvény minden sérelmesnek vélt rendelkezése tekintetében kifejezetten a jogalkalmazó jogszabály-értelmezéséből vezette le a megjelölt alapjogsérelmeket, az indítvány az Evt. értelmezésének a helyességét, a bíróság által levont következtetést vitatja. Az indítvány tehát lényegében a bíróság jogértelmezését vitatja, nem tartalmaz alapjogi okfejtést, csupán a kifogásolt ítélet és az azt megelőző eljárás törvényességi, szakjogi szempontú felülbírálatára irányul.
- [9] Az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3197/2016. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [44]}.
- [10] Az Alkotmánybíróság mint az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja szerint a bírói döntéseket is csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, hatásköre a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik {például 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3138/2016. (VI. 29.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [11] Az alapul fekvő ügyben a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és az irányadó jogszabályok alapján a következtetések levonása a rendes bíróságok feladata, és mindezek önmagukban alkotmányossági kérdést nem vetnek fel {3222/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [27]; 3250/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]; 3239/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [14]; 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [12] Nem értékelhető alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként az sem, hogy egy bizonyítási indítványt a bíróság mérlegelési jogkörében nem teljesít. Ettől ugyanis még nem válik az egész eljárás tisztességtelenné és ezáltal alaptörvény-ellenessé. „Ennek a kérdésnek a vizsgálata csak szélső esetben lehet az alkotmánybírósági eljárás tárgya, ellenkező esetben ugyanis a rendes bírósági eljárásokban részt vevő valamennyi fél – akivel szemben a bíróság valamit nem (vagy nem a kérelme szerint) teljesített – a bírósági határozat alkotmányossági szempontból történő felülvizsgálatnak álcázott, valójában azonban a rendes bírósági határozatot felülbírálni kívánó indítvánnyal fordulhatna az Alkotmánybírósághoz.” {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}
- [13] Önmagában az, hogy a bíróság az indítványozó kereseti kérelmét elutasította, nem eredményezi az indítványozó alapvető jogainak a sérelmét. Az indítványozó alanyi jogainak vélt sérelme egyáltalán nem eredményez alapjogi sérelmet. Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság ismételen rámutat arra, hogy „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14], 3020/2016. (II. 2.) AB végzés, Indokolás [17]; 3217/2016. (XI. 14.) AB végzés, Indokolás [30]}.

- [14] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasszal támadott ítélettel összefüggésben nem merült fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1033/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3041/2017. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kecskeméti Törvényszék 10.P.21.266/2015/6. számú ítélete, a 10.P.21.266/2015/20. számú végzése, valamint a Szegedi Ítéltábla Pkf.I.20.480/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény 16. § (2) bekezdés *b*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1.1. Az indítványozó 2016. május 25-én alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett, az Alkotmánybíróság főtárgyára felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszában a Szegedi Ítéltábla Pkf.I.20.480/2016/2. számú végzése, a Kecskeméti Törvényszék 10.P.21.266/2015/20. számú végzése, valamint a Kecskeméti Törvényszék 10.P.21.266/2015/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény számos rendelkezése sérelmére hivatkozással kérte. Az indítványozó egyben az Abtv. 26. § (1) és (2) bekezdéseire alapított alkotmányjogi panaszt is előterjesztett, amelyben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2. § (4) bekezdése, és a 73/A. § (1) bekezdése, továbbá a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Jstv.) 16. § (2) bekezdésének *b*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel sérülni vélte az Alaptörvény több rendelkezését. Kiegészített indítványában az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszát pontosította, a Jstv. 16. § (2) bekezdése *b*) pontja alaptörvény-ellenességének egyedi normakontroll vizsgálatát kérve. Álláspontja szerint a kifogásolt jogszabályi rendelkezés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes (bírói) eljáráshoz való jogát. Indokolása szerint kizárólag a hatóság „meglátásától” függ ugyanis, hogy mely esetekben alkalmazza a (pártfogó ügyvédi) jogintézményt, teret engedve ezáltal az önkényes jogalkalmazásnak.
- [3] Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a bírói döntések alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírói eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozással több szempontra figyelemmel állította. Nézete szerint a kifogásolt bírói döntések fenti cikk szerinti alaptörvény-ellenessége egyrészt a Pp. 73/B. § (2) bekezdés *a*) pontjában, valamint a Pp. 73/B. § (2) bekezdés *b*) pontjában és a (6) bekezdéseiben foglaltak szerinti ellentétből fakad. Szintén ezen alaptörvényi rendelkezés sérelmét eredményezi – hivatkozása szerint –, hogy a kifogásolt bírói döntések ellentétesek a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 8. § (1) és (2) bekezdéseiben, valamint a Bszi. 9. § (1) bekezdésében foglalt, a bírósági ügyelosztási rend szabályaival, amely az adott ügyben egyben – vallja az indítványozó – a pártatlanság sérelmére is vezet.
- [4] Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a bírói döntések sértik továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát. Míg a bírói döntéseknek az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseibe ütközését az indítványozó egyrészt a bíróság pártatlansága, az indítványozó tisztességes bírói eljáráshoz való joga és a jogorvoslathoz való joga sérelmével, továbbá azzal indokolta, hogy vagyontalansága okán egyenlőtlenül gyakorolhatta a jogorvoslathoz való jogát azokkal szemben, akik a jogi képviseletet meg tudják fizetni. Az indítvány a bírói döntéseknek az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok védelméről szóló 1950. évi Római Egyezmény 6., 13., 14., és 17. Cikkeibe ütközését is állította.
- [5] 1.2. Az ügy előzményei – a becsatolt bírói iratok alapján – a következők. Az indítványozó mint felperes és az indítványozó édesanyjának testvére között a felperes személyiségi jogai megsértésének megállapítása iránti per volt folyamatban a Kecskeméti Törvényszék előtt, amelyben hozott 10.P.21.266/2015/6. számú (az indítvány-

nyozó mint felperes keresetét elutasító) ítélet ellen az indítványozó felperesként fellebbezéssel élt. A Törvényszék 2015. szeptember 30. napján végzéssel felhívta a felperesi indítványozót – a Pp. 235. § (2) bekezdése alapján 30 napos határidővel fellebbezése hivatalbóli elutasítása terhével – egyrészt jogi képviselője meghatalmazásának csatolására, továbbá a jogi képviselője ellenjegyzésével ellátott fellebbezésének három példányban történő előterjesztésére, mely felhívást a felperesként eljáró indítványozó 2015. október 9-én szabályszerűen átvette. Ezt követően 2015. október 14-én és október 16-án kérelmet terjesztett elő a törvényszékhez, kérve az említett határidő további 30 napos meghosszabbítását, mely kérelmet a törvényszék elutasította. Ezt követően a Kecskeméti Törvényszék az indítványozó mint felperes 10. és 12. sorszámú fellebbezéseit a 10.P21.266/20. számú végzésével 2015. december 12-én hivatalból elutasította (a Pp. 237. §-a alapján, mivel a felperes a hiánypótlási kötelezettségének a végzés meghozataláig nem tett eleget). Ez ellen az indítványozó mint felperes fellebbezéssel élt, amelyben előadta, hogy méltánytalan a 10. és 12. sorszámú fellebbezésének elutasítása, mert anyagi helyzete miatt nem tudott ügyvédet meghatalmazni, az Igazságügyi Hivatal pedig nem rendelt ki számára pártfogó ügyvédet. Egyben a szabályozás diszkriminatív voltát állította, hivatkozva arra, hogy az alperes számára – ellentétben vele – nem kötelező a másodfokú bíróság előtt a jogi képviselet. Az ítélet tábla fenti számú, 2016. április 27-i keltű végzésében a Kecskeméti Törvényszék 10.P.21.266/2015/20. számú végzését helybenhagyta. Indokolásában – utalva a Pp. 73/A. § (1) bekezdésének a) pontjára – megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan hívta fel a fellebbezést előterjesztő felperest a jogi képviseletének igazolására, illetve az arról való gondoskodás kötelező voltára. Egyben a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal 16. sorszámú tájékoztatása alapján megállapította, hogy a felperes pártfogó ügyvéd kirendelése iránti kérelmét a Kormányhivatal 2015. október 29-i keltű BKE/301/231439-2/2015. számú határozatával elutasította, megjegyezve, hogy amennyiben a konkrét ügyben valamennyi fél fellebbezéssel élt volna, úgy mindenkire nézve kötelező lenne a jogi képviselet.

- [6] Mindezekre figyelemmel az indítványozó 2016. május 25-én – a fentiekben ismertetett – alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [7] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [8] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [9] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában a Pp. 2. § (4) bekezdése, és a 73/A. § (1) bekezdése, valamint a Jstv. 16. § (2) bekezdésének *b)* pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [10] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság eljárása akkor is kezdeményezhető, ha alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Pp. indítványozó által támadott 2. § (4) bekezdése 2000. január 1-jén, a 73/A. § (1) bekezdése – kivéve annak *a)* és *b)* pontját, amely 2012. január 1-jén, míg a *b)* pont *bb)* alpontja 2013. január 1-jén – 2009. január 1-jén lépett hatályba; a Jstv. 16. § (2) bekezdésének *b)* pontja 2008. január 1-jén lépett hatályba. Az indítványozó 2016. május 25-én előterjesztett, az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszja tehát határidőn túl, elkésletten került előterjesztésre.
- [11] 2.2. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában a Jstv. 16. § (2) bekezdés *b)* pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panasszal az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet fordulhat, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügyben lefolyta-

tott, sem az első, sem a másodfokú bírósági eljárás nem alkalmazta a Jstv. 16. § (2) bekezdés *b*) pontját, amely a fél számára a jogi segítségnyújtás keretében nyújtott támogatások kizártságával összefüggésben tartalmaz rendelkezést. Mindezekre figyelemmel az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz indítványban az indítványozó érintettsége nem állapítható meg.

- [12] 2.3. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz iránti kérelmében a kifogásolt bírói döntések alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseire, továbbá az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésére hivatkozással állította.
- [13] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerint határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz tartalmaz ugyan az Alkotmánybíróság hatáskörére, az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást, továbbá megjelöli az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezései mellett a sérelmezett bírói döntéseket, kérve azok megsemmisítését, azonban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, valamint az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései vonatkozásában nem tartalmazza az alapjog sérelmének a lényegét, illetve ezzel összefüggésben alkotmányjogilag releváns érvelést sem fejt ki. Az indítvány továbbá arra vonatkozóan sem tartalmaz alkotmányjogilag releváns érvelést, hogy a konkrét bírói döntés minek a folytán eredményezi a XV. cikk (1) és (2) bekezdései sérelmét. Míg az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben az indítványi kérelem egyáltalán nem tartalmaz indokolást.
- [14] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó Abtv. 27. §-ára alapított kérelme – a fentiekben ismertetett, – nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjaiban foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indokolás hiánya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [15] 2.4. Az indítvány a bírói döntések folytán az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok védelméről szóló 1950. évi Római Egyezmény 6., 13., 14., és 17. Cikkei sérelmét is állította.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára az Abtv. 32. § (2) bekezdésben meghatározott indítványozói kör kezdeményezése esetén jogosult. Nincs azonban hatásköre az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára.
- [17] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *c*), *d*), *f*) és *h*) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1012/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3042/2017. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény 3. § (4) bekezdés utolsó mondata, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 233. § (1) bekezdés első mondatának „amennyiben a törvény ki nem zárja” szövegrésze, a 271. § (1) bekezdés *l*) pontja, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 34.Kpk.45.063/2016/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) és (2) bekezdése, továbbá a 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Knptv.) 3. § (4) bekezdés utolsó mondata, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 233. § (1) bekezdés első mondatának „amennyiben a törvény ki nem zárja” szövegrésze és a 271. § (1) bekezdés *l*) pontja, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 34.Kpk.45.063/2016/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény több rendelkezése sérelmére hivatkozással állította.
- [2] Az indítványozó – az Alkotmánybíróság Főtitkársága felhívására kiegészített indítványában – az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában a fentiekben megjelölt valamennyi jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az általa kifogásolt bírói döntésre „kiterjedő hatállyal”. Nézete szerint azok ugyanis – azzal, hogy kizárják mind a rendes, mind a rendkívüli jogorvoslati lehetőséget a közigazgatási végzés bírósági felülvizsgálata során a bíróság döntésével szemben, különösen a perköltség tekintetében, – sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát. A sérelmezett jogszabályi rendelkezések alkalmazása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül bekövetkezett jogsérelmét (többek között) abban látta, hogy az eredeti eljárással felmerült költségeit senkivel (sem hatósággal, sem a bírósággal, sem az állammal, stb.) szemben nem tudja érvényesíteni, ezért kára keletkezik. Míg a bíróság döntésének alaptörvény-ellenessége – nézete szerint – abból ered, hogy az nem teszi lehetővé a perköltség vonatkozásában a jogorvoslathoz való jogot. Kifejti továbbá, hogy a hatósági döntés indokolásának elmaradása az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezi. Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése, azaz a hatóság által feladata teljesítése során okozott kár megtérítéséhez való jogának sérelmét az indítványozó arra hivatkozással állítja, hogy az elsődleges jogsérelmének orvoslása esetén is az ügyfél viseli a költségeket. Nézete szerint a fentiekkel összefüggésben az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti törvény előtti egyenlőséghez való joga is sérelmet szenved.
- [3] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított kérelmében a Knptv. 3. § (4) bekezdése utolsó mondata, valamint a Pp. 233. § (1) bekezdés első mondatának „amennyiben a törvény ki nem zárja” szövegrésze és a 271. § (1) bekezdés *l*) pontja alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére és a XXIV. cikk (2) bekezdése alapján a hatóság által feladata teljesítése során okozott kár megtérítéséhez való joga sérelmére, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joga sérelmére hivatkozással állította. A kifogásolt alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezések alkalmazása folytán egyben kérte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 34.Kpk.45.063/2016/4. számú végzésére nézve az alkalmazási tilalom megállapítását.
- [4] Míg az Abtv. 27. §-ára alapított kérelmében a kifogásolt bírói döntés alaptörvény-ellenességét az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogának, a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogának, valamint a XXIV. cikk (2) bekezdése szerinti a „hatóság által feladata

teljesítése (során) okozott kár megtérítéséhez való” jogának sérelmére hivatkozással állította és kérte annak megsemmisítését. Az alaptörvény-ellenességet abban látta, hogy a kifogásolt jogszabályhelyek a jogorvoslati eljárás költsége tekintetében hozott bírósági döntés ellen kizárják a jogorvoslati jogot. Az indítványozó részére megtérítendő eljárási költség összegét ugyanis – érvelése szerint – a bíróság jogellenesen és tévesen csökkentette (azt ugyanis a bírósági iratokhoz a megbízási szerződés mellett csatolta, ezzel szemben a bíróság annak összegét a díjmegállapodás hiányában alkalmazandó jogszabályhely alapján állapította meg). Kifogásolta továbbá, hogy a perkoltségre vonatkozó bírói döntés valójában nem volt megindokolva, ugyanis az csupán egy „sablon szöveget” tartalmazott.

- [5] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, mely során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [6] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [7] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított kérelmében a Knptv. 3. § (4) bekezdés utolsó mondata, a Pp. 233. § (1) mondatának „amennyiben a törvény ki nem zárja” szövegrésze, és a 271. § (1) bekezdés *l*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [8] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság eljárása akkor kezdeményezhető, ha alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Knptv. 3. § (4) bekezdés utolsó mondata 2012. február 1-jével lépett hatályba, a Pp. 233. § (1) mondatának „amennyiben a törvény ki nem zárja” szövegrésze 1973. január 1-jével, míg a Pp. 271. § (1) bekezdés *l*) pontja 2006. január 1-jével lépett hatályba. Ezért az indítványozó 2016. június 7-én postára adott alkotmányjogi panasz – az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított részében – határidőn túl érkezett.
- [9] 2.2. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában a Knptv. 3. § (4) bekezdés utolsó mondata, a Pp. 233. § (1) mondatának „amennyiben a törvény ki nem zárja” szövegrésze, és a 271. § (1) bekezdés *l*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint konkrét ügyben az alkalmazási tilalom megállapítását kérte.
- [10] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panasszal az az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet fordulhat, akinek az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság az indítványozó érintettségét vizsgálva megállapította, hogy a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 34.Kpk.45.063/2016/4. számú végzésében sem a Pp. 233. § (1) mondatának „amennyiben a törvény ki nem zárja” szövegrészt, sem a Pp. 271. § (1) bekezdés *l*) pontjában foglaltakat nem alkalmazta, ezért az indítványozó Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított kérelmének ebben a részében nem tekinthető érintettnek.
- [11] A Knptv. 3. § (4) bekezdés utolsó mondatának alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXIV. cikk (1), (2), valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére alapított részében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) szakaszának, mivel az nem tartalmazza sem az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [*b*] pont], sem azt, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény XXIV. cikk (1), (2), valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdéseiben foglaltakkal.
- [12] Míg az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított kérelemnek a Knptv. 3. § (4) bekezdés utolsó mondata folytán az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét állító részében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az az Abtv. 29. §-ában foglaltaknak azért nem felel meg, mert nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.

- [13] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság utal a 3179/2015. (IX. 23.) számú AB végzésére, amely már vizsgálta a Knptv. 3. § (4) bekezdés utolsó mondatának az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe ütközését, és nem találta alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek az adott indítványi elemet, ezért visszautasította azt. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság ezen végzésében hivatkozott a 3318/2012. (XI. 12.) AB végzés azon megállapítására, amely az adott ügyre is irányadó módon tett utalást az indítványozó által felvetett, vélt alaptörvényellenességgel összefüggésben. Eszerint „[a]z Alkotmánybíróság már korábban, több határozatában vizsgálta és foglalt elvi jelentőséggel állást arról, hogy valamely közigazgatási (hatósági) döntéssel szemben a bírósághoz benyújtható kereset az alkotmányossági követelményeket kielégítő jogorvoslat. [66/1991. (XII. 21.) AB határozat, ABH 1991, 342, 350.; 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 1437/B/1990. AB határozat, ABH 1992, 453, 454–455.; 138/B/1992. AB határozat, ABH 1992, 729, 730.; 4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48, 74.; 60/1994. (XII. 24.) AB határozat, ABH 1994, 342, 368.; 1186/D/2007. AB határozat, ABH 2009, 2244, 2246–2247.] A közigazgatási határozat törvényességének felülvizsgálatára irányuló eljárás – annak ellenére, hogy keresetre induló önálló per – alkotmányos értelemben, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése viszonylatában: jogorvoslat. A jogalkotó pedig nem köteles az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmezésében jogorvoslatnak minősülő eljárásban született határozat ellen további jogorvoslatot biztosítani” (Indokolás [7], [8]).
- [14] Az Alkotmánybíróság – a fenti ügyekben felvetődő, azonos alkotmányjogi kérdésre adott útmutatást jelen ügyben is irányadónak tartva – megállapította, hogy az indítványi kérelemnek ezen része nem tekinthető alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, ezért azt az Abtv. 29. §-a alapján visszautasította.
- [15] 3. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz iránti kérelme a kifogásolt bírói döntések alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseire, továbbá az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésére hivatkozással állította.
- [16] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerint határozott kérelmet kell tartalmaznia.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kérelem abban a tekintetben nem felel meg a határozott kérelem feltételeinek, mivel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, valamint a XV. cikk (1) és (2) bekezdései sérelmével összefüggésben nem tartalmaz alkotmányjogilag releváns érvelést, nincs továbbá indokolás arra nézve, hogy maga a bírói döntés (és nem az általa alkalmazott jogszabály) miért ellentétes az Alaptörvény fenti rendelkezéseivel. Megjegyzi ugyanakkor, a 3318/2012. (XI. 12.) AB végzéséhez (Indokolás [9]) hasonlóan, hogy a Pp. 222. § (1) bekezdésének utolsó tagmondata alapján csak olyan végzést kell megindokolni, amely külön végzéssel megtámadható.
- [18] Mindezekre tekintettel – az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c) és d) pontjai alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1105/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3043/2017. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.164/2016/4/II. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék Fővárosi Ítéltábla ítéletével helybenhagyott 2.P.24.183/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.164/2016/4/II. számú ítéletét, valamint a Fővárosi Törvényszék Fővárosi Ítéltábla ítéletével helybenhagyott 2.P.24.183/2015/4. számú ítéletét támadta, s kérte annak megsemmisítését. Álláspontja szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó (felperes) – az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint – Belezna Község Önkormányzata pénzforgalmi betétkönyvéhez kapcsolódóan adatok és információk kiadását, illetve a betétkönyv hitelesített másolatának kiadását kérte az alperes pénzügyesektől. Az alperes válaszában közölte, hogy nem áll módjában az indítványozó kérését teljesíteni, mert az igényelt adatok a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) értelmében banktitoknak minősülnek. Az alperes azzal érvelt, hogy a Hpt. a banktitokkal kapcsolatban nem tartalmaz olyan kifejezett rendelkezést, amely alapján a pénzügyeseknek adatszolgáltatási vagy tájékoztatói kötelezettsége lenne.
- [3] Az indítványozó ezt követően az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvényre (a továbbiakban: Infotv.) hivatkozva pert indított az adatigénylésében megjelölt adatok kiadása iránt. Keresetét az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 2.P.24.183/2015/4. számú ítéletével elutasította. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.164/2016/4/II. számú ítéletével pedig az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az eljáró bíróságok szerint az adatigénylés megtagadása jogszerű volt, mivel az igényelt adatok banktitok körébe tartoznak, s a Hpt. mint az Infotv.-hez képest speciális jogszabály nem biztosítja annak lehetőségét, hogy banktitok közérdekű adatigénylés keretében a pénzügyes által közzétehető legyen.
- [4] Az indítványozó a másodfokú ítéletet, illetve a másodfokú ítélettel helybenhagyott elsőfokú ítéletet az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében foglalt közérdekű adatok megismeréséhez való jogba ütközőnek tartotta. Alkotmányjogi panaszának érdemi tartalma szerint az indítványozó a bírói döntéseket azért kifogásolta, mert a bíróságok nem vizsgálták, hogy az igényelt adatok nemcsak banktitoknak, hanem üzleti titoknak is minősülnek; ha vizsgálták volna, akkor – állítása szerint – az üzleti titok megismerésére irányuló adatigénye a Hpt.-re hivatkozással nem lett volna jogszerűen megtagadható. Az indítványozó szerint továbbá „a bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény fent megjelölt rendelkezésével, mert a bírói döntések ellehetlenítik azt, hogy a közérdekű adatokhoz közvetlenül, meghatalmazás nélkül” hozzáférjen. Sérelmezte ugyanis (valójában nem közvetlenül a bírói döntések, hanem adatigénye teljesítésének pénzügyeseti megtagadása kapcsán), hogy a pénzügyes által kezelt adat megismerését akkor tették volna lehetővé, „ha arra vonatkozóan a korábbi közérdekű adat birtokos meghatalmazást ad”.
- [5] Az indítványozó a bírósági eljárás kapcsán az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét kérte megállapítani azért, mert az elsőfokú bíróság kezelőirodája nem biztosította számára az ügy irataihoz (ellenkérelemhez) való hozzáférést a tárgyalás előtt azon a napon, amikor személyesen a kezelőirodát felkereste, s az ellenkérelmet csak a tárgyaláson ismerhette meg. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joga sérelmét kérte megállapítani amiatt, mert az előzőekkel kapcsolatos panaszbeadványával – állítása szerint – „a bíróságok nem foglalkoztak”.

- [6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [7] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Fővárosi Ítéletábrla 2.Pf.20.164/2016/4/II. számú ítélete ellen nyújtotta be, amellyel szemben nem volt további rendes jogorvoslatnak helye.
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani. A támadott ítéletet az indítványozó jogi képviselője 2016. július 5-én vette kézhez. Alkotmányjogi panaszát 2016. július 12-én adta postára az alapügyben első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék részére, ezért a panasz határidőben benyújtottnak tekinthető.
- [9] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek ugyanakkor csak részben felelt meg.
- [10] Az indítványozó megjelölte bár az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, valamint a támadott bírói döntést, amelynek megsemmisítését kérte. Alkotmányjogi panasz az indítványozó hiánypótlásra való felhívása ellenére sem nem tartalmaz azonban indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az alkotmányjogi panasz nem tartalmazta „az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pont], illetve az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pont].
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésére hivatkozva lényegében azt kifogásolta, hogy a Hpt. vonatkozó rendelkezései alapján vizsgálta felül a bíróság a banktitok megismerésére irányuló adatigény teljesítésének megtagadását, s azt a Hpt. és az Infotv. együttes alkalmazásával – banktitok miatt, illetve azért, mert az indítványozó a 2015. július 17-i adatigényléséhez nem csatolta az adott banktitok megismerését engedélyező önkormányzati hozzájárulást [60/2014. (IX. 12.) Kt. határozat] – jogszerűnek fogadta el. Az indítványozó indítványának e részében nem azt fejtette tehát ki, hogy konkrétan miért tartja magát a bírói döntést, a bírói jogértelmezést alaptörvény-ellenesnek, hanem valójában az alkalmazott jogszabály, a Hpt. vonatkozó, a banktitok megismerését korlátozó, adatigényének megtagadását jogszerűen lehetővé tevő rendelkezései miatt vélte azt, hogy alapjog-sérelme következett be.
- [12] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva pedig lényegében azt sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság kezelőirodáján néhány nappal a tárgyalás előtt az iratbetekintés során a benyújtott ellenkérelmet nem ismerhette meg, azt csak a tárgyaláson tudta megismerni. (Az indítványozó az ellenkérelem alaposabb áttanulmányozása érdekében a tárgyalás elhalasztását azonban nem kezdeményezte.) Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozva továbbá azt kifogásolta, hogy „a jogorvoslat elmaradt” a panaszbeadványa kapcsán, amit a tárgyalást követően azért terjesztett elő, mert az ellenkérelem előzetes megismerését nem biztosították számára. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a fentiekkel összefüggésben nem indokolta azt, hogy miért tartja magát a támadott bírói döntést (az ellenkérelem tárgyaláson történő megismerése miatt, illetve a tárgyalás után előterjesztett panaszának elbírálása hiányában) alaptörvény-ellenesnek.
- [13] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az indítványban kifejezetten meg kellett volna jelölni, hogy a támadott bírói döntés az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseit miért sérti. [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]]. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a alapján az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés alkotmányossági felülvizsgálatára van jogköre. Az Alkotmánybíróság a bírói ítéleteket csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény által megszabott értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz.

- [14] Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az indítvány nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* és *e)* pontjaiban foglaltaknak, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1394/2016.

EGYÉB DOKUMENTUMOK, KÖZLEMÉNYEK

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3044/2017. (III. 7.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés alapján indult eljárás felfüggesztéséről

Az Alkotmánybíróság jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. LXXXI. törvény 83/C. § (1) és (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárását az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt 78117/13. számon indult *Fábián kontra Magyarország* ügy Nagykamara előtt folyamatban lévő felülvizsgálat befejezéséig felfüggeszti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Kúria az Mfv.III.10.770/2016/4. sorszámú végzésével az előtte folyamatban lévő ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a és 32. § (1)–(2) bekezdése alapján a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 83/C. § (1) és (4) bekezdése alaptörvény-ellenessége és nemzetközi szerződésbe ütközése vizsgálatát kezdeményezte. Az indítvány hivatkozik az alapvető jogok biztosa által 2013. május 16-án benyújtott, az Alkotmánybíróság előtt II/782/2013. szám alatt folyamatban lévő ügyben előterjesztett indítványra, továbbá az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) előtt 78117/13. számon folyamatban volt, *Fábián kontra Magyarország* ügyben hozott ítéletre.
- [2] 2. Az Alkotmánybíróság a II/782/2013. szám alatt nyilvántartásba vett indítvány alapján indult, a Tny. 83/C. §-a, 102/I-102/K. §-ai alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló eljárását 2016. október 18-én felfüggesztette az Abtv. 60. §-a alapján. Az Alkotmánybíróságnak a jelen esetben a bírói kezdeményezésről 90 napos határidőn belül döntést kellene hoznia. Tekintettel azonban arra, hogy a *Fábián kontra Magyarország* ügy az EJEB Nagykamara előtt folyamatban van, vagyis az ügyben meghozott döntés még nem végleges, a végleges döntés viszont a nemzetközi szerződésbe ütközés alkotmánybírósági vizsgálatának előkérdése, az Alkotmánybíróság a Nagykamara eljárásának befejezéséig – az Ügyrend 41. § (1) bekezdése és 45. §-a alapján – a saját eljárását felfüggesztette.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/423/2017.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,
díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062-9273